

กัลยาณมิตร

www.kalyanamitra.org

ท ล ว ง พ ่อ ต อ บ ปั ญ ห า

หมวด ๙

การครองคน ครองงาน

โดย

พระภาวนาวิริยคุณ

(เผด็จ ทศตชีโว)

รองเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย

ต.คลองสาม อ. คลองหลวง

จ. ปทุมธานี

จัดทำโดย : กองวิชาการ สำนักพัฒนาบุคลากร วัดพระธรรมกาย

คำนำ

เมื่อเกือบ ๓๐ ปีที่ผ่านมา มีอุบาสิกาท่านหนึ่ง คือ **คุณยาย อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง** ศิษย์เอกของ**พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** หลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ ท่านได้ปักหลักสอนสมาธิภาวนาให้แก่ผู้สนใจการประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อเข้าถึงธรรมกาย ที่บ้านธรรมประสิทธิ์ วัดปากน้ำภาษีเจริญ แม้ว่าในขณะนั้นหลวงพ่อดปากน้ำจะมรณภาพแล้วก็ตาม

ครั้งนั้น คุณยายอาจารย์ได้รวบรวมศิษยานุศิษย์ ผู้รักการปฏิบัติธรรมได้จำนวนหนึ่ง จนกระทั่งได้พบกับ**คุณไชยบุญย์ สุธิผล** ซึ่งปัจจุบันคือ**พระราชภาวนาวิสุทธิ** (หลวงพ่อดัมมชโย) เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย และคุณไชยบุญย์ได้ไปตามรุ่นพี่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มาอีกท่านหนึ่ง คือ **คุณเผด็จ ผ่องสวัสดิ์** ซึ่งปัจจุบันคือ **พระภาวนาวิริยคุณ** (หลวงพ่อดัตตชีโว) รองเจ้าอาวาสพระธรรมกาย

ในช่วงเวลาที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดัมมชโยอุปสมบทใหม่ๆ ท่านได้ช่วยคุณยายอาจารย์ต้อนรับแขก และไขปัญหาข้อข้องใจต่างๆ ของสาธุชนที่มาประพฤติปฏิบัติธรรมที่บ้านธรรมประสิทธิ์ ต่อมาเมื่อหลวงพ่อดัตตชีโววาระแล้ว คุณยายอาจารย์ก็ได้ขอให้หลวงพ่อดัตตชีโว ทำหน้าที่รับแขกและตอบคำถามต่างๆ แทน เพื่อสงวนเวลาให้หลวงพ่อดัมมชโย ได้มีโอกาสการปฏิบัติธรรม ศึกษาค้นคว้าวิชาธรรมกายอย่างเต็มที่

ทุกครั้งหลังจากที่สาธุชนลากลับไปแล้ว คุณยายอาจารย์มักจะคอยแนะนำว่าปัญหาต่างๆ ที่เขาถามมานั้น ควรจะตอบอย่างไร จึงจะถูกต้องตามหลักธรรม และเกิดประโยชน์ต่อผู้ถามอย่างเต็มที่ และนี่ก็คือที่มาของ “หลวงพ่อบอกปัญหา”

ต่อมา ศิษยานุศิษย์ของคุณยายอาจารย์ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับ จนบ้านธรรมประสิทธิ์คับแคบลง ไม่อาจรองรับได้ทั้งหมด คุณยายอาจารย์และศิษยานุศิษย์รุ่นแรกๆ จึงได้ขยับขยายมาสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมแห่งใหม่ ตั้งชื่อสถานที่แห่งนี้ว่า “ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม” ซึ่งต่อมาคือ “วัดพระธรรมกาย”

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หลวงพ่อทัตตชีโว ก็ได้เป็นพระอาจารย์อบรมเยาวชน ในโครงการอบรมธรรมะภาคฤดูร้อน “ธรรมทายาท” ซึ่งจัดขึ้นสำหรับนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ท่านต้องคอยตอบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมของเยาวชนเหล่านั้นอยู่เป็นประจำ แม้ว่าท่านจะเพ่งบวชได้ไม่กี่เดือนก็ตาม

ครั้นเริ่มต้นสร้างวัดพระธรรมกาย ทุกวันอาทิตย์ ภาคบ่าย หลวงพ่อทัตตชีโวยังได้ทำหน้าที่เทศน์สอนธรรม และตอบปัญหาข้อสงสัยต่างๆ มาโดยตลอด จำนวนผู้ฟังได้เพิ่มมากขึ้นจากหลักสิบ หลักร้อย หลักพัน หลักหมื่น และก้าวสู่หลักแสนตามลำดับ เริ่มจากการนั่งเทศน์ได้ร่วมไม้แล้วขยายเข้าไปในเต็นท์ จนต้องสร้างเป็นศาลาถาวรให้จุคนได้ถึง ๕๐๐ คน ต่อจำนวนสาธุชนได้มากเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งต้องขยายเป็นศาลามุงจากขนาดใหญ่ จุได้หนึ่งหมื่นคน และกำลังจะเป็นสภารธรรมกายสากล ซึ่งเป็นอาคารถาวรจุได้กว่าแสนคนในไม่ช้า

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในหมู่นักศึกษานุศิษย์ว่า การตอบ

ปัญหาธรรมของหลวงพ่อดัตตชีโว สามารถข้อสงสัย ให้ความกระจ่าง
ชี้แนวทางแก้ไขปัญหาชีวิตของสาธุชนได้เป็นจำนวนมาก บางครั้งยัง
สามารถกลับใจบางคน ให้เปลี่ยนจากที่เคยหลงผิด ยึดถือผิดๆ มานาน ให้
มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้า

บทพิสูจน์ความสามารถในการตอบปัญหาขอหลวงพ่อดัตตชีโว
หนึ่ง คือเมื่อได้มีการรวบรวมคำถามคำตอบเหล่านี้ ลงพิมพ์ในวารสาร
กัลยาณมิตร คอลัมน์ “หลวงพ่อดัตตชีโว” แล้ว ไม่ว่าจะทำการสำรวจ
กี่ครั้งก็ตาม คอลัมน์ “หลวงพ่อดัตตชีโว” ก็ยังเป็น คอลัมน์ที่ได้รับความ
นิยมนิยมสูงสุดอยู่เสมอ

อาจกล่าวได้ว่า การตอบปัญหาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดัตต
ประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง ควบคู่มากับการเจริญเติบโตของวัด
พระธรรมกาย ได้ช่วยสร้างสัมมาทิฐิบุคคลให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นจำนวน
มาก ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อ
ผู้ฟังมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องโลกและชีวิต ก็ย่อมมีศรัทธา พร้อมทั้ง
จะทุ่มเทกายใจ สร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาในที่สุด

แม้ว่าในระยะหลัง ภาระกิจต่างๆ ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดัตต
จะมากขึ้น จนไม่มีเวลาเทศน์สอนในบ่ายวันอาทิตย์เหมือนอย่างเคย แต่
ก็ได้มีผู้อ่านคอลัมน์ “หลวงพ่อดัตตชีโว” เขียนคำถามส่งมาขอให้ท่าน
ช่วยตอบเป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีรายการตอบปัญหาทางวิทยุ และ
โทรทัศน์อีกด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เมื่อฝ่ายวิชาการรวบรวมคำถามคำ

ตอบได้จำนวนหนึ่งแล้ว ก็ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มขึ้นครั้งหนึ่ง จนถึงปัจจุบัน มีหนังสือหลวงพ่อดตอบปัญหาที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มไปแล้วจำนวน ๖ เล่ม มีจำนวนคำถามคำตอบมากพอ สมควรอย่างยิ่งที่จะได้จัดแบ่งหมวดหมู่ปัญหาให้เป็นมาตรฐาน สะดวกแก่การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในภายหลัง

ฝ่ายวิชาการ มูลนิธิธรรมกาย จึงได้กราบขออนุญาตพระเดชพระคุณหลวงพ่อด จัดพิมพ์หนังสือ “หลวงพ่อดตอบปัญหา” ฉบับรวมเล่มขึ้น โดยได้จัดหมวดหมู่ปัญหาใหม่ และค้นคว้าที่มาของคำตอบต่างๆ จากพระไตรปิฎก ตลอดจนได้จัดทำเชิงอรรถไว้ท้ายเล่ม เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

“หลวงพ่อดตอบปัญหา” ฉบับรวมเล่มนี้ จึงเป็นหนังสือที่ประมวลคำถามคำตอบในแง่มุมต่างๆ อย่างเป็นหมวดหมู่ สะสมมากกว่า ๒๖ ปี ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย แฝงไว้ด้วยข้อคิดสะกิดใจมากมาย แต่คงไว้ซึ่งสาระทางวิชาการอย่างครบถ้วน

ฝ่ายวิชาการ มูลนิธิธรรมกาย มีความมั่นใจเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “หลวงพ่อดตอบปัญหา” ฉบับรวมเล่มนี้ จะเป็นประจักษ์แจ้งสว่างทางปัญญา ที่ส่องสว่างเข้าไปในใจของผู้อ่านทุกๆ ท่าน สามารถขจัดปัดเป่าความทุกข์ ความเดือดร้อนใจ แก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อสงสัยต่างๆ ให้มลายหายไปได้ และหากผู้ใดได้ศึกษาและปฏิบัติตามอย่างจริงจังแล้ว ย่อมสามารถนำพานาวาชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางโลกและทางธรรม จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรมได้ในที่สุด

ฝ่ายวิชาการ มูลนิธิธรรมกาย

ห ม ว ด ที่ ๔

การครองคน - ครองงาน

สารบัญ

ภาค ๑

๑. ข้อเสนอลองของอาซิม	๑๐
๒. ขาดกำลังใจทำงาน	๑๑
๓. ความกตัญญู	๑๓
๔. เงินยืม เงินลืม ไม่กล้าทวง	๑๕
๕. ติดสินบน	๑๖
๖. ทหารเกณฑ์	๑๗
๗. นายจ้าง - ลูกจ้าง	๒๑
๘. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	๒๖
๙. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี	๒๗
๑๐. รื้อคน	๒๘
๑๑. ลูกน้องรัก เจ้านายชัง	๓๐
๑๒. ลูกหนี้ฆ่าตัวตาย	๓๒
๑๓. วิธีครองใจคน	๓๓
๑๔. เหนื่อยเท่ากัน แต่ได้ไม่เท่ากัน	๓๖

ภาค ๒

๑. กระต้อบออฟฟิศ -----	๓๘
๒. กัลยาณมิตร -----	๔๐
๓. การขยายงานของวัดพระธรรมกาย -----	๔๓
๔. ความจำเป็นในการขยายพื้นที่ -----	๔๕
๕. จำนวนบุคลากร -----	๔๘
๖. เจ้าอาวาส -----	๕๐
๗. ทำไมจึงบวชให้แต่เฉพาะผู้มีปัญญา -----	๕๑
๘. บุคลากรแห่งชาติ -----	๕๓
๙. ฝึกคนให้ได้ก่อน -----	๕๙
๑๐. พระใช้เณร -----	๖๕
๑๑. พัฒนาคณ คือการพัฒนาประเทศ -----	๖๘
๑๒. แม่ครัวประจำวัด -----	๗๑
๑๓. ไม่ผิดศีล แต่ผิดใจ -----	๗๒
๑๔. ยินดีต้อนรับ -----	๗๕
๑๕. รถรับ-ส่งคนมาวัด -----	๗๖
๑๖. รายการวิทยุ -----	๗๗
๑๗. วัดทำธุรกิจ -----	๗๘
๑๘. วิธีฝึกสาธุชนที่มาวัด -----	๘๑
๑๙. วิธีชวนคนมานับถือพระพุทธศาสนา -----	๘๓

๒๐. วิธีบอກบุญสร้างวัด -----	๘๕
๒๑. สร้างคนสำหรับสร้างวัด -----	๘๙
๒๒. เสน่ห์ของวัด -----	๙๕
๒๓. อบรมธรรมทายาท -----	๙๗
๒๔. อาหารวัด -----	๙๘
๒๕. อย่าว่าแต่เขา -----	๙๙

สัมภาษณ์พิเศษ ----- ๑๐๑

๒๖.๑ เต็นท์ยักษ์ -----	๑๐๒
๒๖.๒ โบสถ์ -----	๑๐๕
๒๖.๓ สภาธรรมกาย -----	๑๐๙

๑. ข้อเสนอของอาซึบ

บ้านของอิฉันเป็นร้านค้าอยู่แถวถนนเขาวราช หลวงพ่อนึกภาพ
ออกใช่ไหมคะว่ามันยุ่ง...ยุ่งทั้งวันทั้งคืน อิฉันมาวัด
กับหลานชายสองครั้ง เห็นวัดสงบเงียบดีก็ชอบใจ แต่จะ
มาบ่อยๆ ก็ไม่ได้เพราะไกล หลวงพ่อไม่คิดจะมาส
ร้างวัดในกรุงเทพฯ บ้างหรือคะ อิฉันยินดีออกเงินช่วย
ซื้อที่ดินให้ ?

ขอบคุณต่อข้อเสนอของคุณโยมจริงๆ แต่อยากให้มาช่วยหลวง
พ่อสร้างวัดพระธรรมกายให้เสร็จเร็วๆ เสียก่อนดีกว่า แถวบ้านยุ่งนัก
คุณโยมเองก็แก่แล้ว น่าจะย้ายมาอยู่ข้างๆ วัด จะได้อยู่อย่างสงบ มา
วัดสะดวกๆ ทำอย่างนี้ไม่ดีกว่าหรือ...

๒. ขาดกำลังใจทำงาน

ในที่ทำงานของเรามีคนทำงานมาก เวลาจะใช้ใครให้ช่วยทำอะไรเหนื่อย ช่างยากเย็นเสียเหลือเกิน จะทำอย่างไรดีครับ ให้คนภายในหน่วยงานของเรามีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การงานและขยันทำความดีกันทุกคน ?

ในโลกนี้ สิ่งที่ยั้บั่นทอนกำลังใจของคนเราได้มากที่สุดไม่มีอะไรเกินคำพูด คำพูดที่มันระคายหูระคายใจ บั่นทอนกำลังใจคนฟังได้มากเหลือเกิน ในเวลาเดียวกัน สิ่งที่ทำให้กำลังใจมนุษย์ได้มากที่สุดก็ไม่มีอะไรเกินคำพูดอีกเหมือนกัน

ขอให้พูดกันเพราะๆ พูดกันดีๆ กำลังใจก็มา เร็วแรงก็มี ทำงานไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ถ้าพูดไม่ดี พูดไม่เพราะ แรงมีเท่าไร มันผลอยไปหมดเลย เรื่องคำพูดนี้เรื่องใหญ่นะ สามิภรรยาอยู่ด้วยกันแต่งงานกันมาตั้งแต่เมื่ออายุ ๑๗-๑๘ อยู่กันมาจนกระทั่งอายุ ๖๐ พูดไม่เพราะ พูดไม่ถูกใจกัน ๒-๓ คำเท่านั้นแหละ ขอลหย่ากันตอนอายุ ๖๐ แบบนี้มันมีตัวอย่างให้เห็นอยู่นะ อย่าทำเป็นเล่นไป

หลวงพ่อก็มีข้อคิดฝากอยู่อย่างหนึ่ง ก็มีประสบการณ์จากตัวหลวงพ่อกเอง คือตั้งแต่เล็กออกจากบ้านมา ไปถึงไหนๆ มีเพื่อนไปตลอดทาง ที่ไหนๆ ที่เขาว่างานหนัก ไม่มีคนช่วย พอหลวงพ่อกเข้าไปเดี๋ยวมันมีเพื่อนมาช่วยเอง ถามว่าได้มาอย่างไร? ไม่ยาก ตลอด ๒ ข้างทางหลวงพ่อกหาคนช่วยงานง่ายๆ ด้วยวิธียกมือไหว้บ้าง พูดกับเขาเพราะๆ บ้าง เดี๋ยวกเขาก็มาช่วย

หลวงพ่อกอยากจะให้พวกเรายึดหลักตรงนี้ให้ดี หักพูดให้กำลังใจคน สร้างมนุษยสัมพันธ์ให้ดี พูดให้เป็น พูดเข้าไปเถอะ การสร้าง

วัดในระยะหลังๆ หลวงพ่อก็ไม่ต้องมาขุดดินเหมือนเมื่อก่อนแล้ว ไม่ได้ถากหญ้า ปลุกต้นไม้เหมือนยุคแรกๆ แต่ต้องมานั่งเทศน์นั่งพูดให้พวกเราฟังอยู่นี้ ความจริงแล้วการสร้างชาติสร้างประเทศ นายกรัฐมนตรีเขาก็ไม่ได้มานั่งขุดดิน ดายหญ้าหรอกนะ เขาก็ใช้วิธีการพูดทั้งนั้นแหละ พูดแล้วคนฟังมีกำลังใจ เขาก็ช่วยกันสร้างประเทศ เพราะฉะนั้น**คำพูดใดที่จะก่อให้เกิดการกระทบกระทั่ง การแตกแยกในหมู่คณะแล้ว อย่าพูดเป็นอันขาด**

เรื่องการใช้คน จะให้वानให้คนอื่นทำอะไรให้ เราต้องมีเทคนิค ก่อนอื่นดูลักษณะหน้าตาคนที่พูดแล้วรู้เรื่องมากที่สุด พูดกับคนนั้นก่อน แล้วเดียวเขาก็ชวนพรรคพวกมาทำกันเอง ไม่ช้าก็เสร็จ

ข้อสำคัญ เราต้องเตรียมสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม คือ

๑. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม

๒. ทำตัวอย่างให้ดู

๓. พูดให้กำลังใจให้เป็น ให้ถูกจังหวะ

ขณะทำงานก็ต้องคอยพูดเสริมกำลังใจ “เพื่อนเอ๋ย ตอนนี้นั้นก็เหลือไม่เท่าเดิมแล้ว หมดมาตั้งครึ่งกว่าแล้ว กัดฟันทนอีกหน่อยนะ เดี่ยวมันก็เสร็จ” ไปเอาน้ำมาให้ดื่ม เอาขนมมาให้เคี้ยว เดี่ยวเดี๋ยวมันก็เสร็จ

ฝากไว้อีกอย่างว่า การให้กำลังใจมันมีหลายตอนหลายขณะ ตั้งแต่ให้กำลังใจขณะทำงาน จนกระทั่งให้กำลังใจเมื่อเลิกงานในใหม่ๆ แล้วหลังงาน เมื่อเจอหน้าเจอตากันอีกก็ยิ่งทักทายปราศรัยกันอยู่ หัวหน้านานที่ทำได้อย่างนี้ ใครก็อยากทำงานด้วย ไม่ใช่พอจะใช้งานก็พูดเพราะๆ พอเสร็จงานแล้วทำเป็นไม่รู้จักเขา...ถ้าอย่างนี้วันหลังอย่าหวังเลยว่าเขาจะมาช่วยทำงานให้

๓. ความกตัญญู

เราจะสังเกตคนได้อย่างไร ว่าใครเป็นคนดีหรือคนเลว ?

คนจะดีหรือเลว มันขึ้นอยู่กับจิตใจของเขา ถ้าใจของเขาคิดดี ก็จะเป็นผลให้พูดดี ทำดี ถ้าใจของเขาคิดชั่ว ก็ส่งผลให้พูดชั่ว ทำชั่ว

โดยทั่วไปแล้ว มีคนบางคนชอบคิดชั่วๆ ตลอดเวลา แต่แสร้งทำเป็นพูดดี ทำดีต่อหน้าคน ถ้าลับหลังระหว่างอยู่ในกลุ่มคนเลวๆ ด้วยกัน เขาก็จะพูดเลว ทำเลว คนประเภทนี้ถ้าคบกันเผินๆ เราก็คะหลงเข้าใจว่าเขาเป็นคนดี

วิธีสังเกตคนว่าเป็นคนดีหรือคนเลววิธีง่ายๆ โดยที่เขาเองก็ไม่รู้ตัว และเราเองก็ไม่จำเป็นต้องมีฤทธิ์ มีอำนาจพิเศษถึงกับอ่านใจคนได้ คือให้สังเกตดูว่า **เท่าที่ผ่านมามีคนนั้นมีความกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ผู้มีอุปการคุณ หรือต่อผู้มีคุณคนอื่นๆ หรือเปล่า** บางคนแม้ว่าเขาอาจจะโง่ไปบ้าง การศึกษาต่ำไปบ้าง สะเพร่าไปบ้าง แม้ที่สุดอาจจะมึนลึน เกะกะเกรไปบ้าง แต่ถ้าเขายังดูแลพ่อแม่ ยังรับใช้ครูบาอาจารย์ ไม่ล่วงเกินผู้มีพระคุณให้เสียใจ ก็อย่าไปตั้งข้อรังเกียจเขาเลย เพราะนั่นแสดงว่าธาตุแท้จริงๆ ของเขายังดี ความกตัญญูของเขายังมีอยู่ มีทางฝึกให้เป็นคนดีได้

ถ้าจะรับคนประเภทนี้เอาไปเป็นเพื่อนร่วมงาน เป็นลูกน้อง เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา เขาก็ยังมีแววเอาดีได้ พยายามอดทนฝึกฝน ถ้ายกทอดนิสัยดีๆ ให้กันไปเถอะ

แต่ตรงกันข้าม **ใครก็ตามถึงแม้จะมีความรู้ ความสามารถ มีฝีมือเก่งกาจแค่ไหน แต่ไม่รู้คุณคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณของ**

พ่อแม่ คนประเภทนี้เป็นประเภทเลวแท้ เพราะไม่ว่าใครๆ จะทำดีกับเขาอย่างไร ก็ไม่มีทางเกินพ่อแม่เขาได้ ขนาดพ่อแม่เขายังไม่เห็นความดี เขาก็ไม่มีทางเห็นความดีของใครได้ **คนอย่างนี้คบด้วยก็อันตราย ไม่ควรเข้าใกล้**

รู้จักหน้า ไม่รู้จักใจ อยากจะรู้ให้ได้ก็ต้องคบ ต้องดูกันไปนานๆ และใช้มาตรฐานคนดีของพระลัทธิมาลัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องวัด คือคนดี ต้องไม่โกง (มีปัญญา) ไม่แฉ่งน้ำใจ (มีกรุณา) และไม่เป็นพิษเป็นภัย (มีความบริสุทธิ์) คุณสมบัติทั้ง ๓ อย่างนี้ คือคุณสมบัติของคนดีตามที่พระพุทธองค์ทรงวางแบบไว้ให้

๔. เงินยืม เงินลืม ไม่กล้าทวง

เพื่อนขอยืมเงินไปแล้วไม่คืน จะลืมจริงๆ หรือแกล้งลืมก็ไม่รู้ไม่กล้าทวง กลัวเพื่อนจะอาย แต่ใจก็ยังนึกเสียดายเงินนั้นอยู่ ถือว่าการเสียดายนี้เป็นการโลภหรือไม่ ?

ไม่ใช่โลภ เขามาขอยืมเงินเราไป ถึงเวลาไม่เอามาคืน เราก็ต้องไปทวง เมื่อไม่ทวงก็กลายเป็นล้งเล ความล้งเลจัดเป็นโมหะชนิดหนึ่ง

เรื่องเงินๆ ทองๆ นี้อยากจะเตือน **เงินของเราถ้าควักออกจากกระเป๋าแล้วต้องถือว่าให้** เราจะควักให้ใครมากแค่ไหนต้องคิดคำนวณแล้วว่า เงินส่วนนั้นแม้ไม่ได้คืน ก็ไม่เดือดร้อน ถ้าเป็นส่วนที่เดือดร้อนต้องไม่ให้ ให้เฉพาะส่วนที่ไม่เดือดร้อน ถ้าเขาเอามาคืนก็ถือว่าเป็นลาภลอย คิดอย่างนี้แล้วจะสบายใจทั้งสองฝ่ายนะ

หลวงพ่อบุญแต่ไหนแต่ไรมาก็ทำอย่างนี้ **ให้เงินใครไปแล้วก็ตัดขาดออกจากใจ** คืนไม่คืนก็ช่าง คิดอย่างนี้สบายใจดี

๕. ตัดสินบน

หลวงพ่อกะ ก่อนจะเรียนจบ หนูได้บนเจ้ากรรมนายเวรไว้ว่า เมื่อเรียนจบแล้ว จะบวชชีพรหมณ์แก้บนให้ ตอนนี่ก็เรียนจบแล้ว จะอยู่ธุดงค์แทนบวชได้ไหมคะ ?

นักตัดสินบนนะนี่ ไปตัดสินบน “เจ้ากรรมนายเวร” หน้าตาเป็นอย่างไรก็ไม่รู้เจ้ากรรมนายเวรของหนูคนนี่ นิสสัยชอบตัดสินบนนี่ เป็นกันเกือบทุกหัวระแหง ผีสาธนางไม้กับบนกันไป มีตัวมีตนหรือเปล่าก็ไม่รู้ ตั้งหน้าตั้งตาบนกันไป เพราะติดนิสสัยชอบบนบานศาลกล่าวอย่างนี้ พอโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่เวลามีอุปสรรค ตอนไปติดต่อการงาน ก็เลยชอบตัดสินบนเจ้าพนักงาน

การตัดสินบนเป็นต้นเหตุของการคอร์รัปชันนะ คุณเองไม่ใช่หรือที่บนนักบนหนาว่า เมืองไทยมีแต่พวกคอร์รัปชัน ก็พวกตัดสินบนคือพวกคุณนี่แหละ ที่เป็นตัวสนับสนุนคอร์รัปชัน จะไปบนว่าใครได้คนไทยไปถึงไหนกับบนบานศาลกล่าว ตัดสินบนกระทั่งเทวดา “เทวดาครับ ขอลูกชายสักคนหนึ่งนะ ถ้าได้ลูกชาย ผมจะเอาหมู เอาไก่มาให้” ถ้าหมูไก่มันไต่ยีนและฟังรู้เรื่อง มันคงสะดุ้งโหยงเลยนะ เลิกทีเถอะเรื่องบนบานศาลกล่าวอะไรนี้ ไม่ได้ประโยชน์เลย

คราวนี้ถามว่า บวชชีพรหมณ์กับอยู่ธุดงค์แทนกันได้ไหม? คงต้องไปถามเจ้ากรรมนายเวรของคุณนะว่า เขายอมไหม? แต่ถ้าถามหลวงพ่อกะว่าเหมือนกันไหม ก็ไม่เหมือนกันทีเดียวหรอกนะ เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน สิมเรื่องที่ไปบนบานศาลกล่าวไว้ก่อน แล้วมาปักกลดอยู่ธุดงค์กัน งวดนี้ตั้งใจรักษาศีล ๘ ตั้งใจนั่งสมาธิให้ตัวตั้งเลยนะ หลวงพ่อกะทำอย่างนี้จะเข้าท่ากว่า ที่บนอะไรๆ ไฉนสิมเสียเถอะ ไม่ได้เรื่องหรอก ถ้าเทวดาคนไหนมารับสินบนคุณ แสดงว่าเทวดานั้นไม่น่าคบหรอก เพราะกินกระทั่งสินบนของมนุษย์

๖. ทหารเกณฑ์

ผู้ที่เข้ารับการคัดเลือกทหารแล้วปรากฏว่าถูกทหาร แสดงว่าเป็น เพราะผลกรรมที่กระทำไว้ในอดีตชาติใช่หรือไม่ ?

ใครเป็นคนบอกคุณ หลวงพ่อว่าคุณมองมมผิดแล้วนะ ผู้ที่ได้ รับคัดเลือกเป็นทหารนับว่าเป็นคนโชคดี ที่จะได้รับการฝึกวินัย หลวงพ่อจะเล่าให้ฟัง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงบันทึกความเห็นส่งไปให้ตึกเตอร์ฟรานซิสปีลส์แยสส์ หรือพระยาภักกลยานไมตรี ซึ่งเป็นทูตอเมริกันประจำประเทศไทยในยุคนั้น ทรงปรารภไว้ในบันทึกว่า ในสมัยรัชกาลของพระองค์นั้น คนไทยทั้ง ประเทศ ซึ่งขณะนั้นมีประมาณ ๖ หรือ ๘ ล้าน แต่ทั้งประเทศมีชาว ต่างชาติมากกว่าคนไทย อ่านเผินๆ แล้ว นับว่าเป็นเรื่องที่น่าตกใจว่า เอ๊ะ...เป็นไปได้อย่างไร ?

พระองค์ทรงอธิบายว่า สมัยนั้นคนที่อยู่ตั้งแต่จังหวัดพิษณุ- โลกขึ้นไปจนกระทั่งถึงเชียงใหม่ เขามีความรู้สึกว่าเขาเป็นชาวล้านนา เป็นชาวเหนือ เป็นคนเมือง ไม่ใช่คนไทย ส่วนคนที่อยู่ตั้งแต่จังหวัด นครราชสีมา ไปจนกระทั่งจรดฝั่งโขง เขาก็มีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนลาว ไม่ใช่คนไทย และตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป เขาก็บอกว่าเขาเป็นคน ปักษ์ใต้ ไม่ใช่คนไทย ตกลงคนที่มีความรู้สึกว่าเป็นคนไทยจะอยู่แถว ๆ กรุงเทพฯ กับรอบๆ กรุงเทพฯ อีกไม่กี่จังหวัด ยิ่งกว่านั้นจังหวัดที่ อยู่รอบๆ กรุงเทพฯ นี่ก็เป็นชาวจีนต่างด้าวเสียอีกตั้งมาก ตกลง เป็นอันว่าคนที่มีความรู้สึกว่า ตนเป็นคนไทยมีน้อยกว่าคนที่รู้สึกว่าเป็น คนต่างชาติ จากบันทึกนี้แสดงว่าพระองค์ท่านทรงประวิติถึง ความรู้สึกสำนึกในความเป็นคนไทยของคนไทยมาก

ต่อมาไม่นานก็ทรงดำริว่า ถ้าหากขึ้นปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป ในขณะที่ลัทธิล่าเมืองขึ้นกำลังระบาด ความพินาศจะเกิดขึ้นบนผืนแผ่นดินไทย จึงทรงดำเนินนโยบาย ๔ ประการคือ

๑. ให้มีการเกณฑ์ทหาร ชายไทยทุกคนเมื่อเป็นหนุ่มฉกรรจ์มีอายุ ๒๐ ปี จะต้องเป็นทหาร ต้องเกณฑ์มาฝึกวินัยให้หมด ให้มาเป็นกำลังของชาติ

๒. แต่งเพลงชาติให้ร้อง เพราะตอนนั้นยังไม่มีเพลงชาติเพื่อให้คนไทยที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ได้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นคนไทยเหมือนกัน แรกๆ ก็ให้ทหารเกณฑ์ร้องก่อน แล้วฝึกวินัยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อเวลาผ่านไป ๓ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี ทหารพวกนี้และประชาชนทั่วไปจึงเกิดมีความรู้สึก ว่าไม่ว่าจะอยู่จังหวัดไหนของประเทศไทย ฉันคือคนไทย

๓. บังคับให้เรียนภาษาไทย ภาษาพื้นเมืองนั้น ใครจะเรียนก็ไม่ว่า ที่สำคัญต้องเรียนภาษาไทยกลางด้วย ไม่อย่างนั้นจะเกิดกรณีว่าอยู่ในประเทศเดียวกัน แต่ใช้กันคนละภาษา แล้วก็ทะเลาะกัน

นี่คือความอึดอัดขัดพระทัยของพระองค์ท่าน การสร้างความรู้สึกว่าเป็นคนไทย ไม่ใช่ทำงานๆ ต้องลงทุนกันถึงขนาดนี้ ยังไม่พอยังทรงวางนโยบายต่อไปอีก คือ

๔. ตั้งกองเสือป่าขึ้น เพื่อให้ข้าราชการต่างๆ ประองดองกันเกิดความสามัคคีกัน (ทำนองเดียวกันกับลูกเสือชาวบ้านในปัจจุบัน)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เมื่อทรงกำหนดนโยบายไว้อย่างนี้แล้ว ในทางปฏิบัติทรงทำอย่างไร ให้ผู้รับไปปฏิบัติเข้าใจ ขอใช้คำว่าพระองค์ทรงเทศน์เองเลย จำได้ไหมหนังสือที่เรา

เคยได้อ่านกันเรียนกัน ชื่อหนังสือ “เทศนาเสือป่า” และ “พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร” นอกจาก ๒ เล่มนี้พระองค์ยังทรงเขียนหนังสือไว้อีกมากมาย เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนทั้งแผ่นดินว่าเป็นคนไทย

ปัจจุบันนี้วิกฤติการณ์ล่าเมืองขึ้นลดลงแล้ว พวกเราก็เลยเริ่มประมาทและไม่เห็นคุณค่าของการเป็นทหารด้วย ขอให้เรามองความเป็นไทยให้ชัดๆ แล้วรู้ไว้ด้วยว่าโรงเรียนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยแล้วมีผลต่อความอยู่รอดของชาติไทยอย่างมากขณะนี้ ก็คือโรงเรียนของทหารเกณฑ์ทั้งหลายนั่นเอง พวกเราที่ไม่เคยเห็นเขาฝึกทหารเกณฑ์ พูดให้ฟังก็ไม่ค่อยจะเชื่อ ทหารเกณฑ์บางคนมาจากถิ่นทุรกันดาร ขาดการศึกษาก็มี ซ้ายหันขวาหัน มือซ้ายมือขวาไม่รู้จักหรอก ต้องเอาเชือกผูกข้อมือเป็นเครื่องหมายไว้ว่า นี่คือข้างซ้าย เอ็งจำเอาไว้นะ ข้างขวามือเปล่า ถ้าข้าบอกว่าซ้ายหมายถึงข้างที่ผูกเชือกเอาไว้

นี่เขาต้องทำกันถึงขนาดนี้ การฝึกให้เกิดความสำนึกขึ้นมาว่า คนทุกหมู่ทุกเหล่าบนผืนแผ่นดินไทย ต้องมีความสำนึกของความเป็นคนไทยนี้ ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ไม่ทรง วางพื้นฐานไว้ บ้านเมืองเราคงมาไม่ถึงขนาดนี้หรอก

พระราชปรารภอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงถึงความกังวลพระทัยมาก คือ เรื่องการเงินของประเทศ เนื่องจากเมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพัฒนาประเทศ พัฒนาคณ ต้องทรงใช้เงินในท้องพระคลังมาก ไม่ใช่ไม่ได้ เพราะขณะนั้นประเทศที่เขาเรียกตัวเองว่าเจริญแล้วกำลังล่าเมืองขึ้นกันอยู่ หลายนๆ ประเทศต่างก็จ้องตาเป็นมันมาที่ประเทศไทย

จนพระองค์ต้องทรงเร่งสร้างสาธารณูปโภค เพื่อให้คนไทย

ติดต่อกันได้ทั้งแผ่นดิน ทรงสร้างทางรถไฟ วางโทรศัพท์ สร้างถนน ฯลฯ ครั้งนั้นเงินหมดท้องพระคลังไปมากมาย แต่คนส่วนใหญ่ไม่ทราบ

พอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๖ ขึ้นครองราชย์ เงินในท้องพระคลังแทบไม่มี แต่จะต้องมาจัดระบบต่างๆ อีกสารพัดรูปแบบ เพื่อรักษาแผ่นดินไทยเอาไว้ให้ได้ คนที่ไม่เข้าใจก็หาว่าพระองค์ผลาญเงินผลาญทองของประเทศ ทำให้ประเทศชาติล่มจม พระองค์ไม่รู้จะไปอธิบายกับใคร ก็ได้แต่บันทึกไว้ แล้วตั้งพระทัยทำงาน ทรงลุยงานไปตลอด เพราะเหตุการณ์มันบังคับ ชะงัดนั้นทั่วโลกก็เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างหนัก เศรษฐกิจแย่กันไปทั่วโลก จนกระทั่งเกิดสงครามโลก ประเทศไทยเราก็พลอยฟ้าพลอยฝนรับเคราะห์ไปด้วย

เพราะฉะนั้น ในตอนปลายสมัยของพระองค์จึงมีผู้เตรียมการจะปฏิวัติกันตั้งหลายครั้ง เพราะไม่เข้าใจกัน หาว่าพระองค์ผลาญเงินผลาญทอง แต่ก็ยังดีที่พระองค์ทรงประทับระครองมาได้ตลอดรอดฝั่ง แต่ว่าเลยมาตกหนักในรัชกาลที่ ๗ ถึงกับต้องเปลี่ยนแปลงการปกครอง เกิดการปฏิวัติ โดยคณะราษฎร ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ประทานรัฐธรรมนูญ ทั้งที่ยังไม่มีการเตรียม ความรู้ ความเข้าใจให้พร้อมสำหรับประชาชนทั้งชาติ พระองค์ก็ไม่ทรงโต้ตอบ รอว่าอีกหน่อยก็รู้เอง ซึ่งก็เป็นความจริง แม้เปลี่ยนแปลงการ ปกครองมาถึงเดี๋ยวนี้ เราทำอะไรได้เท่าไรก็ คงจะรู้กันดีแล้ว

ยังดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงเริ่มฝึกคนเอาไว้ ถ้าไม่อย่างนั้น สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ แผ่นดินไทยคงราบเป็นหน้ากลองไปแล้ว ความจริงเรื่องนี้จะมีใครรู้สักกี่คน เพราะฉะนั้น ไปเถอะไปเป็นทหารเกณฑ์เสียดีกว่า เป็นโชคที่ไม่ใช่โชคร้ายหรอกนะ

๗. นายจ้าง - ลูกจ้าง

ลูกจ้างกับนายจ้างปกติจะมีเรื่องกระทบกระทั่งและขัดแย้งกันอยู่บ่อยๆ บางครั้งก็รุนแรงจนถึงขั้นเดินขบวน ทำอย่างไรลูกจ้างกับนายจ้าง จึงจะอยู่อย่างพอใจกันด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่ายครับ ?

เรื่องลูกจ้างกับนายจ้าง^(๑) นี่นะ ที่จะให้อยู่กันอย่างราบรื่นโดยไม่กระทบกันเลยนะ ขอบอกว่าเป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะลูกจ้างกับนายจ้างหรอก แม้สามีกับภรรยาอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่หนุ่มสาว ตอนนี้อายุห้าหกสิบ แก่จะย่าแยแล้ว ยังไม่วายกระทบกันเลย ลั่นกับฟันอยู่ในปากเราเองแท้ๆ ก็ยังไม่วายกระทบกัน

จำไว้เถอะ ถ้าของตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป มาอยู่ในที่เดียวกันก็ต้องกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา เพียงแต่จะทำอย่างไรการกระทบกระทั่งนั้นจึงจะไม่รุนแรง ที่ว่าธรรมดาคือกระทบกระทั่งกัน ก็เพราะว่ายังมีกิเลสด้วยกันทั้งคู่ นั่นเอง ฉะนั้นเรามาดูกันดีกว่าว่า ทำอย่างไรเมื่อมีการกระทบกระทั่งกันแล้ว ทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะไม่ก่อเหตุการณรุนแรงกัน วิธีง่ายๆ คือ เมื่อเกิดเรื่องกระทบกระทั่งกันแล้ว ขอให้ทั้ง ๒ ฝ่าย กำหนดใจไว้ ๓ อย่างต่อไปนี้

๑. นึกว่าเรื่องกระทบกระทั่งกันนั้น เป็นเรื่องธรรมดาที่ต้องช่วยกันแก้ไข

๒. อย่าคิดว่าใครผิดฝ่ายเดียว อย่าไปหาเลยว่าเป็นผู้ผิดเหมือนจะไปหาว่า ลั่นผิดหรือฟันผิดที่ไปกระทบกระทั่งกัน จำไว้ว่า **“อย่าไปค้นหาว่าใครผิด”**

๓. ให้พิจารณาว่าเรามีส่วนก่อให้เกิดความผิดพลาดครั้งนี้มากน้อยแค่ไหน

พูดง่าย ๆ อย่าไปหาตัวว่าใครผิด แต่ให้ไปหาว่าความผิดคืออะไร เรามาช่วยกันหาความผิด แล้วช่วยกันแก้ไข โดยเริ่มจากความบกพร่องของตัวเอง ให้ตั้งความปรารถนาดีซึ่งกันและกันเอาไว้

ฝ่ายนายจ้าง ก็สร้างความรู้สึกว่า ตัวเรานี้ถ้าเป็นอวัยวะก็เหมือนหัว ฝ่ายลูกจ้างก็ให้ทำความรู้สึกที่เราเป็นมือเป็นเท้า หรือเป็นแขนเป็นขา

คนเรากล้ามเนื้อแต่หัว ไม่มีแขนไม่มีขาทำงานไม่ได้หรอกนะ ฉลาดก็ฉลาดไปเถอะ ในฝ่ายลูกจ้างก็ทำความรู้สึกว่า ถึงแม้มีมือและเท้าแข็งแรงกว่าใครๆ ทั้งโลก แต่ถ้าหัวขาดก็ทำงานไม่ได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างนึกเสียว่า ทั้งลูกจ้างกับนายจ้างต่างเป็นอวัยวะเป็นส่วนประกอบในตัวด้วยกันแล้ว เดียวก็หันหน้าเข้าหากันเอง ค่อยแก้ไขกันไป หรือไม่อย่างนั้นจะนึกถึงความเป็นญาติกันก็ได้ นายจ้างทำความรู้สึกที่ว่าตัวเรานี้เหมือนอย่างกับเป็นพ่อเป็นแม่ ลูกจ้างก็ทำความรู้สึกอย่างกับเป็นลูกเป็นหลาน มีความผูกพันกันอย่างนี้ เดียวก็หันหน้าเข้าหากันจนได้

ในการค้นหาข้อบกพร่องของตัวเองในกรณีเป็นลูกจ้าง-นายจ้างกันนั้น ปุ๋ยาตาทวดมีวิธีให้ค้นอย่างนี้

ให้ลูกจ้างถามปัญหาตัวเองขึ้นมา ๔ ข้อว่า

๑. ทุกครั้งที่เราทำงาน หรือที่มีงานมา เรา “เต็มใจ” ทำทุกครั้งเหมือนเป็นงานของเราเองหรือเปล่า

๒. เมื่อพบอุปสรรคในงาน เรา “แข็งใจ” ทำหรือเปล่า

๓. เมื่อแข็งใจ เต็มใจทำแล้ว ในการทำงานแต่ละครั้ง เรา “ตั้งใจ” ทำให้ดีที่สุดหรือเปล่า

๔. เรา “เข้าใจ” วิธีทำงานแต่ละชิ้นหรือเปล่า ไม่ใช่ว่าย่น

แต่โง่งนะ มันต้องรู้จักไตร่ตรองเข้าใจทำด้วย ชยันด้วย ฉลาดด้วย ถ้าอย่างนี้จึงใช้ได้

สรุปว่าฝ่ายลูกจ้างให้ตรวจสอบตัวเองในการทำงานว่า เต็มใจทำ แข็งใจทำ ตั้งใจทำ แล้วก็เข้าใจทำหรือเปล่า

ส่วนนายจ้างให้สำรวจข้อบกพร่องตัวเองว่า ในขณะที่ลูกจ้างเขามีใจพร้อมที่จะทำงานแล้วนั้น เราซึ่งเป็นนายจ้างมีสิ่งเหล่านี้ให้เขาหรือเปล่า ได้แก่

๑. เรามี “ความเมตตา” แบ่งงานให้เขาทำพอเหมาะกับความรู้ความสามารถของเขาหรือไม่ รวมทั้งจ่ายค่าแรงพอเหมาะกับงานพอเหมาะกับค่าครองชีพหรือเปล่า

๒. เวลาที่เขาต้องลำบากลำบากหนักใจทำงาน ต้องลำบากลำบากทนแดด ทนลม ทนฝน ทนเหนื่อยอยู่นั้น เรามี “ความกรุณา” ให้สวัสดิการกับเขาเต็มที่หรือเปล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคราวป่วยคราวไข้ เราดูแลเขาเต็มที่ไหม ไม่ใช่ยามดีก็ใช้ ยามไข้ก็ปล่อยทิ้ง **นายจ้างที่ดีนั้นต้องถือคติว่า ยามดีก็ใช้ ยามไข้ก็รักษา** คือมีความกรุณากันให้เต็มที่ด้วย

๓. ในขณะที่ลูกจ้างตั้งใจทำงานสุดฝีมือ เราได้ส่งเสริม ได้สนับสนุนให้มีการฝึกฝีมือเพิ่มขึ้น มีการอบรมหลักสูตรเฉพาะให้เขาหรือเปล่า แถมกระทั่งว่าสิ้นปี เรามีโบนัสให้เขาหรือเปล่า ต้องซุกก่าลังใจกันบ้าง แล้วไม่ใช่ให้กันนิดหน่อย ต้องเต็มที่เลยนะ ภาษาพระใช้ว่ามี “มูทิตา”

๔. ข้อนี้สำคัญที่สุด เมื่อเราได้พบลูกจ้างที่เขาเต็มใจทำงาน แข็งใจทำงาน ตั้งใจทำงาน และเข้าใจหรือฉลาดทำงานด้วยอย่างนี้ เราได้ให้ “อุเบกขา” หรือความเป็นธรรมแก่เขาพอไหม ไม่ใช่เวลา

ทำงานต่างๆ ที่ลูกจ้างเขาทำเต็มที่ เอาชีวิตเป็นเดิมพัน แต่ถึงคราวจะยกย่องจะให้ตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์ กลับมีการเล่นเส้นเล่นสาย เอาลูกเอาหลานตัวเองขึ้นมา โดยไม่คำนึงถึงน้ำใจกันบ้าง หรือไม่คำนึงถึงฝีมือกันเลย เรามีการกระทำอย่างนั้นไหม ถ้าไม่มีละก็ แสดงว่าเราได้ทำหน้าที่ของนายจ้างอย่างสมบูรณ์แล้ว

ถ้าทั้ง ๒ ฝ่ายสำรวจตรวจสอบตัวเองกันอย่างเป็นธรรมเช่นนี้ ไม่ซ้าก็กลับคืนเข้าหากันได้เอง เรื่องที่จะกระทบกระทั่งรุนแรงจนเดินขบวนก็ไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าจะเขียนเป็นแผนภูมิขึ้นมา เราก็ได้อย่างนี้คือ

ฝ่ายลูกจ้างก็ต้องเต็มใจ คือมี **ฉันทะ** นั่นเองฝ่ายนายจ้างก็ต้องมี **เมตตา** แล้วเมื่อฝ่ายลูกจ้างเขามีข้อที่ ๒ คือ แข็งใจทำ ซึ่งทางพระเรียก **วิริยะ** นายจ้างก็ต้องมี **กรุณา** จัดสวัสดิการเต็มที่

พอถึงข้อที่ ๓ เมื่อลูกจ้างตั้งใจทำอย่างดีที่สุดเลย ภาษาพระใช้คำว่า **จิตตะ** นายจ้างก็ต้องมีน้ำใจให้กันเต็มที่ ส่งเสริมสนับสนุนกันเต็มที่ คือมี **มิตตา**

ข้อที่ ๔ สุดท้ายยังลูกจ้างเขารู้จักไตร่ตรองเข้าใจทำ ภาษาพระเรียกว่า **วิมังสา** นายจ้างก็ต้องมี **อุเบกขา** คือให้ความเป็นธรรมให้เต็มที่

ถ้าเราทำกันอย่างนี้ด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่ายแล้วละก็ รับรองได้ว่าการเดินขบวนประท้วงไม่มีเลย มีแต่หันหน้ามาคุยกัน แล้วจะรักกัน ข้อพึงปฏิบัติ ๔ ข้อ สำหรับลูกจ้าง ดังกล่าวข้างต้น คือคุณธรรมที่มีชื่อว่า **“อิทธิบาท ๔”** ส่วนข้อพึงปฏิบัติสำหรับนายจ้าง ๔ ข้อ ก็คือคุณธรรมที่ชื่อว่า **“พรหมวิหาร ๔”** นั่นเอง

ในกรณีที่เกิดการกระทบกระทั่งกันไม่ว่าที่ไหน สิ่งที่จะต้องทบทวนโดยสรุปก็คือ นายจ้างเองต้องสำรวจตัวเองว่า ตัวเรานี้ทำตัว

เหมือนพ่อเลี้ยงลูก คือตั้งใจให้ลูกเรามีกินมีใช้อย่างเต็มที่หรือเปล่า ส่วนลูกจ้างก็ถามตัวเองอีกว่า เราทำตัวเหมือนลูกที่ทำงานให้พ่อเต็มที่แล้วหรือยัง ถามกันอย่างนี้แล้วแก้ไขตัวเองเสีย ทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด เพราะเราได้ใช้คุณธรรมเชื่อมโยงประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม ขอเตือนไว้อย่างหนึ่งว่า ทั้งๆ ที่ปฏิบัติอย่างนี้ ก็คงจะมีกระทบกระทั่งกันบ้าง แต่ว่าไม่รุนแรง คือกระทบแต่ไม่กระทบเหมือนอะไร เหมือนลื่นกับพื้น ลื่นกับพื้นกระทบกันแค่เจ็บนิดหน่อย แต่ไม่ถึงกับกระเทือนไปทั้งตัว คือลื่นไม่ต้องถูกตัด พื้นก็ไม่ต้องถูกถอน อยู่กันต่อไปได้

โบราณเคยให้ข้อคิดเอาไว้ ขอฝากสำหรับนายจ้างโดยเฉพาะเลยนะ ถ้านายจ้างท่านใดได้ลูกน้องหรือลูกจ้างที่มีคุณสมบัติดีๆ ๔ ข้อที่ว่ามาแล้ว โบราณท่านว่าอย่าปล่อยให้หลุดไป ถ้าหลุดไปอยู่กับคนอื่น กลายเป็นคู่แข่งของเราละก็ ยุ่งเลยต้องสู้กันชนิดหืดขึ้นคอ บางทีล้มละลายเอาทีเดียว

เรื่องลูกจ้างกับนายจ้างนี้โบราณเขาทำกันอย่างนี้เชียวนะ ครอบครัวยุคใดเจอลูกจ้างดีๆ ถ้ามีลูกสาวเขายกให้เลย ถ้าไม่มีลูกสาวให้ บางบ้านก็ให้ถือหุ้नร่วมกันเพื่อจะได้คบกันยึด อยู่กันนาน ลูกจ้างก็เหมือนกัน เจอนายดีๆ มีพรหมวิหาร ๔ อย่างพ่อบังเกิดเกล้า ก็ฝากชีวิตไว้กับท่านเลย จะสุขสบายไปตลอดชาติ

๘. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

คนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เขาวัดกันที่ตรงไหนคะ? เป็นคนที่ดื่มเหล้า เข้ากับใครๆ ได้หมด หรือเป็นคนที่สามารถสรวลเสเฮฮา กับพรรคพวกเพื่อนฝูงหรือคนทั่วไปได้ ใช่ไหมคะ ?

อย่าไปเชื่อนะ ว่าคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี คือคนที่ต้องดื่มเหล้า หรือสามารถสรวลเสเฮฮา เข้ากับใครก็ได้หมด นั่นเป็นได้แค่ตลกบริโภค เท่านั้น

คนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี คือคนที่เมื่อถึงคราวจะทำงานอะไร ก็ตาม เพื่อนๆ มักจะเข้ามาหาถามออกปากว่าอยากจะทำด้วย ประชาชนเชื่อถืออยากเข้ามาปรึกษาหารือด้วย แม้คนนั้นไม่เคยเฮฮา กับใครก็ตาม

ความมีมนุษยสัมพันธ์ดี เขาวัดกันตรงที่ใครๆ ก็อยากเข้าใกล้ อยากมาร่วมทำความดีด้วย ไม่ใช่วัดกันที่ถึงเวลาสนุกก็สนุกด้วย แล้ว ก็เฮๆ อยู่ตรงกลางวง แต่เวลาจะทำงาน เวลาตกทุกข์ได้ยาก กลับไม่มีใครเหลียวแล อย่างนี้ถือว่ามนุษยสัมพันธ์ไม่ดี ขอให้ตีค่าว่ามนุษย - ลัมพันธ์ให้ถูกต้องนะ

๙. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

ถ้านักเรียนทำผิด แล้วครูตีให้หลายจำ จนกันเป็นแผลจะผิดหรือ
เป็นบาปไหมคะ ?

เอาแล้วไหมละ รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี แต่ผสมความโกรธความ
เจ้าโทสะไปด้วย เลยตีกันซะเหวอะเลย นั้นจะฆ่าให้ตายแล้ว

การตี ก็ควรตีแต่พอให้เจ็บ พอให้หลายจำ ตีด้วยความ
เมตตา เพื่อให้เด็กกลัว ไม่กล้าทำความผิดอีก หรือเพื่อให้ละทิ้ง
นิสัยไม่ดีๆ เสีย มีผู้ใหญ่หลายๆ คนที่ได้ดิบได้ดี เพราะไม่เรียวของ
หลวงปู่ หลวงตา ของครูบาอาจารย์ที่ท่านเขียนตีด้วยความเมตตา

เพราะฉะนั้น ก่อนจะตีใครลงโทษใคร ให้ตั้งจิตเมตตาไว้ก่อน
จิตเมตตานั่นจะเป็นตัวเบรคเอง ก่อนจะเกิดกรณิทำอะไรที่รุนแรงเกิน
กว่าเหตุลงไปนะ

๑๐. รั้วคน

จะเรียกตำรวจจัดการเลดี้ใหม่ ถ้าพวกวัยรุ่นชอบมาจับกลุ่มส่งเสียงร้องเพลงอะอะโววายวาย หรือเปิดเพลงเสียงดัง หนวกหูบ่อยๆ ในเวลาค่ำคืน ?

เรื่องอย่างนี้อะไรร้อนเรียกตำรวจ ไม่จนใจอย่าเพิ่งใช้วิธีนี้ ยังมีวิธีอื่นซึ่งแม้จะดูว่าใจเย็นเกินไป แต่ก็มีคนเคยใช้ได้ผลมาแล้ว คือ ค่อยๆ ทำให้เป็นที่รัก เป็นที่เกรงใจ อาจจะเสียเวลาหน่อยก็ค่อยๆ ทำไปเถอะ เราจะชนะแบบเย็นๆ ยิ่งวัยรุ่นด้วยแล้ว อย่าเพิ่งไปทำรุนแรง ความจริงก็ไม่มีอะไรมาก วัยรุ่นมีนิสัยอยากดังเท่านั้นเอง

หลวงพ่อกเคยรู้จักหมออยู่คนหนึ่ง เป็นหมอลิ้นอายุมากแล้ว ที่บ้านแกก็มีแต่ลูกสาว ๓-๔ คน ความจริงหมอไม่มีพิษสงอะไร แต่ว่าคนทั้งซอย เขาเรียกกันว่า “เตี้ย” ไกลๆ บ้านคุณหมอตอนกลางคืน เด็กวัยรุ่นชอบไปชุมนุมเล่นกีตาร์ เล่นอะไรกันส่งเสียงดัง

ถามว่าหนวกหูไหม คุณหมอบอกว่าหนวกหู แต่ก็ทนๆ กันไป ไม่ไปว่าอะไรเขาหรอก ถือว่าเป็นคนซวยเดียวกัน แล้วถ้าคนไหนเจ็บไข้ได้ป่วยมาหา ดูท่าว่าไม่มีเงิน ก็รักษาให้ฟรีๆ ไป พวกนี้เลยเรียกคุณหมอว่า “เตี้ย” ทั้งซอย แล้วก็ช่วยกันคุ้มครองบ้านให้เป็นอย่างดี เวลาใครไปยุ่งกับบ้านคุณหมอ หรือไปยุ่งกับลูกสาว เจ้าเด็กพวกนี้จะจัดการให้หมด

สิ่งละอันพันละน้อยเหล่านี้ หลวงพ่อพุฒมา เพียงต้องการเตือนสติว่า จะทำอะไรก็ตามขอให้เริ่มต้นแก้ไขที่ตัวเราเองเสียก่อน อย่าเพิ่งไปดูว่าเขาเลวอย่างนั้น เลวอย่างนี้ แต่ให้ดูตัวเราก่อน เพราะเราอาจจะมี ความบกพร่องบางอย่าง ที่ทำให้เขาไม่ชอบช้หน้า

เราก็ได้ เขาเลยกลั่นแกล้งให้ และที่สำคัญที่สุด ถ้าทำอะไรโดยอาศัยมือกฎหมายตั้งแต่เริ่มต้น โดยไม่หาทางประนีประนอมกันก่อน จะก่อให้เกิดการจ้องแค้นขึ้น และเรื่องมักไม่จบง่ายๆ

ขอให้ดูวิธีการแก้ปัญหาของหมอลิ้นคนนั้นเป็นตัวอย่างก็แล้วกัน เพราะคุณหมอลิ้นอาศัยความมีน้ำใจ และความอดทนอดกลั่นเป็นร้วบ้าน ทั้งครอบครัวจึงอยู่อย่างมีความสุข ไม่ต้องใช้อิทธิพลอะไรก็ทำให้คนเกรงใจได้ ทราบว่าระยะหลังๆ พวกวัยรุ่นก็ดูแลกันเองไม่ค่อยส่งเสียงดังโกลัๆ บ้านคุณหมอลิ้นอีก

หลวงพ่เมื่อสมัยยังเป็นวัยรุ่น เริ่มเรียนพันดาบ มวยไทย จำโอวาทที่ได้จากอาจารย์มาตอนหนึ่ง เพราะซึ่งจริงๆ ท่านบอกว่า “ถ้าเรียนไปแล้ว**ใจร้อน**ละก็ วันนี้ตัวต่อตัวเราชนะ พรุ่งนี้เตี้ยวกก็เจอสองต่อหนึ่ง สามต่อหนึ่ง ถ้าสามต่อหนึ่งแล้วเรายังสู้ไหวอยู่ วันต่อไปมันไม่มามีมือเปล่าแล้ว มันคงแถมมิดแถมไม้มาให้ เราซ้อมพันดาบมาขนาดนี้จะแน่ลึกแคไหนกัน วันนี้เอาชนะมันได้ วันหน้ามันมาอีกที งวดนี้ดาบมันก็ไม่เอา ตะพดมันก็ไม่เอา มันเอาปืนมาสองให้ เรารับมือมันไม่ไหวหรอก”

เพราะฉะนั้นอดแล้วก็ทน อย่าใจร้อน ทำตัวเป็นผู้ให้เขาไว้ก่อน ให้มากๆ ให้จนกระทั่งเขาเกรง แล้วต่อนั้นเราจะเป็นพ่อเป็นแม่คนได้ตลอดชอย

กรณีปัญหาของคุณโยม ก็อย่าไปโกรธซึ่งอะไรเขามากนัก พบเขาก็ยิ้มก็ทักทายกันบ้าง นึกเสียว่าเขาเป็นน้อง เป็นลูก เป็นหลานคุยกันจนคุ้น แล้วสักวันหนึ่งคงเตือนกันได้ อะไรๆ มันก็เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย **เมื่อแก้ไขอะไรไม่ได้ ก็ต้องหัดทำใจเย็นๆ อดทนเอาไว้ให้มากๆ แล้วมันจะดีเองนะ**

๑๑. ลูกน้องรัก เจ้านายชัง

การที่เชื่อในกฎแห่งกรรม บางครั้งเข้าใจยาก หรือไม่อยากเชื่อเลย เช่น คนๆ หนึ่งเกิดในตระกูลดีมีการศึกษาสูง มีคุณธรรม ทำบุญและช่วยเหลือผู้อื่นมาโดยตลอด แต่ชีวิตในด้านการงานตกต่ำเสมอ การปฏิบัติงานดี เป็นที่รักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นผู้บังคับบัญชาที่มักหาทางกลั่นแกล้งอยู่เสมอ จนทนไม่ได้ และเป็นเช่นนี้แห่งแล้วแห่งเล่า เชื่อว่าได้ทำกรรมในอดีตชาติไม่ดี แต่ทำไมมีสิทธิ์มาเกิดในตระกูลดี การศึกษาสูง และมีจิตใจที่ดี ?

สำหรับกรณีทำนองนี้ หลวงพ่อเคยพบอยู่คนหนึ่ง ท่านเป็นผู้หญิงเกิดในตระกูลสูง มีฐานะดี ความประพฤติเรียบร้อยดีมาก เป็นคนหนึ่งที่เคยช่วยในการสร้างวัดพระธรรมกายมาตั้งแต่ต้น แต่ชีวิตการทำงานของท่านมีอุปสรรค ถูกกลั่นแกล้งตลอดเวลา เราก็เลยค้นกันว่าอะไรเป็นต้นเหตุทำให้เป็นเช่นนั้น ก็พบว่าในอดีตชาติที่ผ่านมา

ท่านเป็นคนให้ความเคารพผู้มีศีลพระสงฆ์ผู้ใหญ่ ฉะนั้นจึงเกิดในตระกูลสูง ส่วนที่ฐานะดี เพราะภพชาติในอดีตทำทานมามาก แต่ว่าเวลาทำงานไม่สู้จะได้ดี ถูกกลั่นแกล้งตลอด เพราะชาติในอดีตไม่ได้ฝึกพรหมวิหาร ๔ ชอบลำเอียงเข้าข้างคนของตัวเองมาชาตินี้เลยพบกับผู้บังคับบัญชาลำเอียง ต้องถูกกดดัน ถูกกลั่นแกล้งตลอดเวลา เป็นเรื่องที่ต้องทนทำใจยอมรับสภาพ

กรณีทำนองนี้มีคนมาถามหลวงพ่อบ่อยๆ โยมผู้หญิงคนหนึ่งเขาสงสัยแล้วก็น้อยใจมาถามเหมือนกัน ก็เรียกมาเตือนบอกว่าย่าน้อย

ใจเลย เพราะชาติก่อนเราเคยล่ำเอียงกลั่นแกล้งเขาไว้ ก็ขอฝากพวก
เราด้วย ใครก็ตามที่ขณะนี้ชอบล่ำเอียงเข้าข้างพรรคพวก เพื่อนฝูง
หรือคนที่จบจากสถาบันเดียวกันอยู่ ขอให้รีบแก้ไขเสียนะ เดี่ยวจะ
เป็นเวรเป็นกรรมติดตัวไป เหมือนอย่างรายที่เอามาถามนี้

๑๒. ลูกหนี้ฆ่าตัวตาย

ผมทำงานธนาคาร ฝ่ายติดตามหนี้สิน ผมไปทวงหนี้ แล้วมีลูกหนี้คนหนึ่งฆ่าตัวตาย ผมจะบาปไหมครับที่ไปทวงหนี้ แล้วทำให้เขาฆ่าตัวตาย ?

คุณไม่ได้ทำให้เขาฆ่าตัวตาย คุณเพียงแต่ไปทำหน้าที่ของคุณ คือไปทวงหนี้ เขาต่างหากผิดเองที่จัดการเรื่องการใช้เงินอย่างประมาท ไม่รู้จักประมาณในการใช้จ่าย แล้วยังไปฆ่าตัวตายอีก

เพราะฉะนั้นคุณไม่ผิด ไม่บาป เพราะทำไปตามหน้าที่ แต่ถ้าคุณจะเมตตาผ่อนสั้นผ่อนยาวให้เขาลักหน้อย ก็จะเป็นบุญเป็นกุศล ที่คุณพอจะทำได้ ต่อไปข้างหน้าถ้าคุณมีเรื่องเดือดร้อนใจ ก็จะมีคนให้ความช่วยเหลือเมตตา ผ่อนสั้นผ่อนยาวให้เหมือนที่คุณเคยทำไว้นะ

๑๓. วิธีครองใจคน

ข้างบ้านทะเลาะกันเสียงดังทุกวัน จะแก้ไขอย่างไรดีคะ ?

การแก้ไขผ่อนปรนสถานการณ์อย่างนี้ มีเรื่องที่สามารถทำได้ อยู่ ๒ ประการ คือ

ประการแรก ย้ายบ้านหนี ถ้ากำลังวังชาของเรายังไม่พอก็ต้องทนกันไป แต่ถ้ากำลังวังชาพอ ก็ควรปรับปรุงที่อยู่เสียใหม่ให้เหมาะสม อย่างกรณีที่ข้างบ้านทะเลาะกันทุกวันอย่างนี้ ย้ายบ้านหนีได้ก็ย้าย ถ้าย้ายไม่ได้ก็ทนกันไป ไปทำอะไรเขาไม่ได้หรอก พุดมากไปเดี๋ยวเจ็บตัว มันไม่คุ้มหรอกนะ

ประการที่สอง เอาความดีเข้าสู่ ถ้าเราเด็กกว่าเขา อย่างดีก็ทำตัวให้น่ารัก เขาอาจจะเกรงใจเราขึ้นมาบ้าง โดยไม่กล้าทะเลาะเสียงดัง แต่ถ้าเราเป็นผู้ใหญ่ มีอาชีพ มีงานการเป็นหลักเป็นฐาน เป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน กรณีของบ้านนี้จะต้องหาทางพูดคุยกันให้รู้เรื่อง แต่ว่าก่อนจะพูดจะคุยกับเขาให้รู้เรื่องนั้น **เราจะต้องทำ ตัวของเราเองให้เป็นทั้งที่รัก และที่เกรงใจให้ได้เสียก่อน** มิฉะนั้นก็ยากที่จะไปพูดอะไรได้ ต่อเมื่อทำให้มีความน่ารักน่าเกรงใจในตัวแล้วค่อยไปคุยกับเขา

คนเราจะน่ารักได้ต้องทำอะไรบ้าง ?

คนจะน่ารักได้ต้องเป็นนักให้ ส่วนจะให้อะไรบ้างก็แล้วแต่กรณีๆ ไป เช่น อาจจะมีกำลังทรัพย์ มีข้าวของพอแบ่งปันพอให้กันได้ ก็ปันก็ให้กันไป เขาก็จะเกรงใจเราเอง เพราะแม้เราเองพอใครเขาให้ของเราก็เกรงใจเขาเหมือนกัน หรือมีกำลังกาย พอจะให้ความช่วยเหลือในกิจอันควร ช่วยได้ก็ช่วยกันไป แม้ที่สุดถ้าเราไม่รู้จะให้อะไร ก็ให้กำลังใจ

คือให้คำพูดเพราะๆ พูดอะไรก็พูดกันดีๆ หรือให้รอยยิ้ม คือ แม้ไม่ได้พูด ยิ้มให้ก็ยังดี ถ้าเราเองวางตัวให้เหมาะสมกับฐานะ หน้าที่ของเรา พอถึงจุดหนึ่งเราจะเป็นที่รัก ที่เกรงใจของเพื่อนบ้าน จนสามารถว่ากล่าวตักเตือนเขาได้

คนที่จะสามารถตักเตือนความประพฤติคนอื่นได้ ต้องรักษาศิลให้ดี ศิลของเขาต้องบริสุทธิ์ อย่างน้อยศิลปทั้ง ๕ ข้อของเขาต้องครบ ถ้าถือศิลป ๘ ได้ก็ยิ่งดี เมื่อศิลปดี กิริยามารยาทและวินัยเขาดีเหมือนบัณฑิตแล้ว จึงจะมีสิทธิ์เข้าไปแก้ไขสถานการณ์ได้ ถ้าตนเองยังไม่สามารถทำตัวให้มีแนวเป็นบัณฑิตได้ละก็ อย่าเพิ่งไปเตือนใคร เดี่ยวจะเจ็บตัวเจ็บใจกลับมา

วิธีครองใจคน หรือวิธีทำให้คนเกรงใจมีหลายวิธีเหลือเกิน แต่วิธีที่ได้ผลมากที่สุด คือการให้ เมื่อให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว เขาจะทั้งรักทั้งเกรงใจทีเดียว

ขอยกตัวอย่างวิธีที่หลวงพ่อกเคยใช้สมัยยังเป็นฆราวาสสักนิด เป็นวิธีให้อย่างง่ายๆ คือ เข้าขึ้นมาหลวงพ่อกว่าไม้กวาดมาอันหนึ่ง เดินกวาดซอยเข้าบ้าน ตั้งแต่หัวซอยจรดท้ายซอยเลย วันไหนอยู่บ้านต้องกวาดทุกวัน ถ้าไม่อยู่ก็แล้วไป แต่อย่างน้อย ๗ วัน ต้องกวาดที่ด้วยวิธีนี้เอง ทำให้หลวงพ่อกกับคนแถวนั้นรู้จักกันตลอดซอยเลย ถึงจะยังไม่รัก แต่ก็ไม่เกลียดหรืออก ให้แบบนี้เรียกว่า **ให้กำลัງกาย**

โบราณมีวิธีให้มากมาย มีวิธีหนึ่งที่ทำกันเกือบทุกบ้าน แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยได้เห็น คือคนโบราณตามหน้าบ้านท่านจะมี**โอ่งน้ำตั้งไว้แล้วมีขันน้ำ หรือมีถ้วยวางไว้ข้างๆ** ใครกระหายน้ำ ผ่านมาก็ได้ดื่มกิน ทราบว่าตามชนบทเขายังทำกันอยู่ โอ่งใบนั้นความจริงก็ธรรมดาๆ แต่กลายเป็นโอ่งศักดิ์สิทธิ์ แค่น้ำสะอาดเต็มเอาไว้ ก็ได้สิ่งที่มีค่า

มากกว่าคือ**น้ำใจไมตรี** และได้ตอบแทนไปนานทีเดียว สมัยนี้ก็น่าจะลองทำกันดูนะ ถ้าจะให้ดีช่วงที่เด็กกลับจากโรงเรียนผ่านมา เราเอาน้ำแข็งใส่เสียหน่อย เมื่อเด็กดื่ม น้ำที่บ้านเราแล้ว เราจะพูดจะเตือนอะไรก็ง่ายไปหมด **ขึ้นต้นด้วยการให้ แล้วอะไรที่ดีๆ จะตามมาอีกมากมาย**

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงให้ธรรมะไว้หมวดหนึ่ง คือสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งอาจแปลง่ายๆ ว่า หลักในการสงเคราะห์บุคคล หรือวิธีการสร้างความสามัคคีในหมู่ชนก็ได้ หมวดธรรมนี้ เริ่มด้วย

๑. ทาน คือการให้ด้วยสิ่งของ

๒. ปิยวาจา คือให้คำพูดที่ไพเราะ และพูดด้วยความจริงใจ

๓. อัตถจริยา คือประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเช่น ให้ความช่วยเหลือในการทำงานที่เราพอจะแบ่งเบามาได้

๔. สมนัตตตา คือให้ความเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย

ถ้าเราทำ ๔ อย่างนี้ได้ เราจะมีแววเป็นบัณฑิต มีแววเป็นบุคคลที่ควรแก่การนับถือ ถึงไม่ยกย่องบูชา ก็ทำให้เขาเกรงใจ พอมีอะไรกระทบกระทั่งกัน เราค่อยไปเตือน ไปแก้ไข ส่วนจะแก้ไขอย่างไรนั้น ให้ดูตามสถานการณ์ เป็นเรื่องๆ ไป บางทีอาจจะปรึกษาหารือร่วมกันแก้ไขได้

๑๔. เหนื่อยเท่ากัน แต่ได้ไม่เท่ากัน

หลวงพ่อกะ ลูกอยากให้การทำงานที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เป็นทั้งการประกอบอาชีพด้วย และเป็นการสร้างบุญไปด้วย เข้าใจว่าถ้าเราตั้งใจทำงานอย่างซื่อตรงต่ออาชีพของเราแล้ว ก็เท่ากับเป็นการสร้างบุญไปด้วยใช่ไหมคะ?

ไม่แนะ มันอยู่ทำงาน แล้วก็อยู่ที่ใจประกอบกัน มีงานอาชีพที่ไม่ชอบธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นการค้าขายที่ผิดศีลธรรม ไม่ควรทำมีอยู่ ๕ อย่าง ซึ่งทำแล้วเป็นการก่อเวร ไม่มีทางเป็นบุญได้ คือ

๑. ค้าอาวุธ
๒. ค้ามนุษย์
๓. ค้าสัตว์สำหรับฆ่าเป็นอาหาร
๔. ค้าของเมาลึงเสพติด
๕. ค้ายาพิษ

ส่วนงานอาชีพต่างๆ ที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ บางงานก็เป็นบุญ บางงานก็ไม่ใช่ ไปเทียบดูเอานะ จะยกตัวอย่างให้ดูเกี่ยวกับงานของคนรับจ้างทำงานในวัด เช่น งานปลูกต้นไม้ ซึ่งเป็นงานกลางๆ ไม่บุญไม่บาป แต่เนื่องจากคนปลูกมีระดับจิตใจต่างกัน ทำให้ได้ผลต่างกันเป็นระดับๆ ไป

เรื่องนี้คุณยายอาจารย์ของหลวงพ่อกะเล่าให้ฟังว่า วันหนึ่งคุณยายเดินตรวจบริเวณวัด เห็นคนงานกำลังปลูกต้นไม้กันอยู่ ก็แวะเข้าไปดู แล้วได้ถามคนงานในกลุ่มนั้นว่า

“เวลาปลูกต้นไม้คิดอย่างไร”

คนหนึ่งวัยรุ่นน้อย ก็ตอบว่า “คิดว่าอย่าตายนะเดี๋ยวต้องปลูกใหม่ หลวงพ่อจะเอ็ดเอา”

อีกคนหนึ่งตอบว่า “ขอให้โตเร็วๆ จะได้ชื่นใจ”

อ้าว...แล้วไม่กลัวมันตายอะ “ไม่กลัวครับเพราะผมปลูกมาเยอะแล้ว” อีกคนอายุมากหน่อยตอบว่า “ขอให้โตเร็วๆ ใครมาวัดมานั่งโคนต้นไม้ ให้นั่งให้สบาย ฟังเทศน์ของหลวงพ่อก่อน ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ถ้าเป็นอย่างนี้จะดีใจมากๆ เลย”

คุณยายบอกว่า **ปลูกต้นไม้แต่ละต้นเสียเวลาเท่าๆ กัน คนฉลาดเหนื่อยเท่ากับคนอื่น แต่ได้บุญด้วย** อย่างเช่นคนงาน ๓ คนนี้

คนที่ ๑ เหนื่อยแล้วยังกังวล ชีวิตนี้ไม่เป็นสุข

คนที่ ๒ เหนื่อยแล้วไม่กังวล เพราะฝีมือดี ทำตามหน้าที่เป็นกลางๆ ไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป

คนที่ ๓ เหนื่อยแล้วได้บุญเนื่องจากตั้งใจไว้ดี หน้าตาผ่องใส

เพราะฉะนั้น เวลาจะทำงานอะไร ไหนๆ ก็เหนื่อยแล้ว ตั้งใจให้ได้บุญด้วยจะดีกว่า พอจะชักนำใครให้ทำได้ ก็ทำไปตามขอบเขตหน้าที่ซึ่งจะทำได้ แล้วเขาเหล่านั้นจะกลายเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีของเราด้วย

๑. กระต๊อบออฟฟิศ

สิ่งปลูกสร้างหลังแรกของวัดพระธรรมกายได้แก่อะไร ?

(พระเรียนถามมา)

สิ่งแรกที่เราจำเป็นต้องใช้ต้องก่อสร้างก่อน คือสำนักงาน เมื่อแรกเริ่มที่มีเพียงที่ดินโล่งๆ เราก็ทำเป็นกระต๊อบให้พออยู่อาศัยกันไป เพิ่งมาเห็นเป็นรูปเป็นร่างอย่างขณะนี้ในระยะหลัง ระยะแรกเป็นกระต๊อบออฟฟิศ พอๆ พังๆ แล้วก็รื้อไป พวกเราที่มาภายหลังเลยไม่ได้เห็นกันนะ

ตอบเรื่องนี้แล้ว ก็มีข้อแนะนำอีกเรื่องหนึ่ง เพื่อจะเป็นประโยชน์ คือตามวัดต่างๆ มีสิ่งที่มาตัวเองอยู่ลักษณะหนึ่ง คือเวลาก่อสร้าง มักจะก่อสร้างบริเวณข้างหน้าที่ติดถนน ติดคลองก่อน สมมุติสร้างศาลาไว้หลังหนึ่ง พอต่อมามีความจำเป็นจะต้องสร้างสิ่งก่อสร้างหลังที่ ๒ จะเป็นโบสถ์หรือเป็นอะไรก็ตาม ท่านคิดว่าโยมที่เป็นเจ้าภาพเขาอยากจะทำให้สร้างข้างหน้า หรือข้างหลังของเดิม

ตอบว่าข้างหน้า เมื่อสร้างข้างหน้า จะสร้างตรงไหนก็ตาม อย่างมากก็ ๒-๓ หลังเท่านั้นก็เต็มหมด ข้างหลังที่ว่างอีกมาก ก็ใช้ไม่ได้ เริ่มต้นสร้างอย่างนี้เรียกว่าฆ่าตัวตาย ไม่ควรทำ วัดพระธรรมกายของเราเมื่อเริ่มสร้าง เราสร้างสำนักงานเข้ามาในช่วงกลางของที่ดินทั้งผืน จากนั้นที่ข้างหน้าก็สร้างศาลาสำหรับฟังธรรม และใช้เป็นที่สร้างโบสถ์ สร้างเสร็จแล้วเรายังมีที่ในบริเวณข้างหน้าเหลืออีกมากมายเลย จนกระทั่งมาทำลานจอดรถ มาทำสระน้ำ มาทำอะไรอีกตั้งหลายอย่าง

เพราะฉะนั้นอย่าสร้างอะไรเป็นภาระอยู่ข้างหน้า ควรจะเริ่มบริเวณกลางๆ พื้นที่ก่อน ยอมเดินไกลสักหน่อย จากนั้นก็แบ่งส่วนที่เป็นกฎก็ให้ไปอยู่ข้างหลัง ส่วนที่เป็นอาคารธรรมาวาส พุทธาวาสก็ขึ้นไปข้างหน้า วางผังอย่างนี้แล้วจะสะดวกหลายอย่าง

สรุปที่ถามว่าสร้างอะไรก่อน-หลัง ตอบว่าอาคารหลังแรกที่เราสร้างขึ้นมาก็คือกระต๊อบที่ทำงาน หลังที่ ๒ คือครัว ก็กองทัพเดินด้วยห้องนี้ละ มีที่ทำงาน มีโรงครัว จากนั้นค่อยๆ สร้างสิ่งที่เป็นอื่นๆ ไปตามลำดับ

๒. กัลยาณมิตร

กัลยาณมิตรของวัดพระธรรมกาย มีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไร ขอบเขตแค่ไหน เป็นโครงการระยะนานเท่าไร ?

โครงการกัลยาณมิตรที่เกิดขึ้นมา เพราะว่าตลอดเวลานานมาแล้ว ที่ประชาชนชาวไทยมีความรู้สึก ว่า พระภิกษุเท่านั้นที่มีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา พุดง่าย ๆ ชาวบ้านไม่เกี่ยว เป็นเรื่องของพระ ซึ่งการ พุดอย่างนี้ไม่ถูก ความเข้าใจอย่างนี้ผิด เพราะอะไร เพราะ พระพุทธ-ศาสนาประกอบด้วยบริษัท ๔ คือ มีผู้ลงทุนร่วมหุ้นอยู่ ๔ ประเภท ได้แก่

๑. ภิกษุ
๒. ภิกษุณี
๓. อุบาสก
๔. อุบาสิกา

ภิกษุเดี่ยวนี้อย่างมี ท่านถือหุ้นไว้หุ้นหนึ่ง แต่ภิกษุณีล้มละลายไปแล้ว เหลือแต่อุบาสกและอุบาสิกา คือญาติโยมทั้งหลาย ทั้งอุบาสก อุบาสิกาและพระภิกษุ ถือหุ้นอยู่ในพระพุทธศาสนาด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีหน้าที่ทำนุบำรุง เผยแผ่ พระพุทธศาสนา ต้องไปด้วยกัน การที่จะโยนให้พระทำเพียงฝ่ายเดียว นี้ ไม่ถูกต้อง ญาติโยมต้องช่วยกันด้วย ในอดีตญาติโยมมักช่วยแต่เพียงส่งเสบียงให้ ซึ่งอย่างนั้นไม่พอ จะต้องช่วยไปประกาศเผยแผ่พระศาสนาด้วย

ทีนี้กัลยาณมิตรคือใคร? วัดพระธรรมกายเรียกผู้มาปฏิบัติ

ธรรมที่วัดเป็นประจำ และตั้งใจชักชวนชาวโลกให้ปฏิบัติธรรมตามว่าเป็นกัลยาณมิตรทั้งหมด ถ้ายังไม่บวชก็เรียกหน้าชื่อว่า **กัลยาณมิตร** ท่านเหล่านั้นนอกจากปฏิบัติธรรมแล้ว ยังร่วมมือกันทำงานเป็นโครงการ โครงการที่กัลยาณมิตรวัดพระธรรมกายทำมาก็คือ นอกจากมีการอบรมถวายความรู้ให้พระภิกษุสามเณรแล้ว อุบาสก อุบาสิกาที่เรียกว่า กัลยาณมิตรเราก็ฝึกให้ ไม่ใช่ฝึกให้เฉพาะนิสิตนักศึกษาณะ ขณะนี้ฝึกแม้กระทั่งเด็กๆ ที่อยู่ชั้นประถม เราเริ่มทำกันมานานแล้ว

เด็กเล็กเหล่านี้เราก็มีโครงการต่างๆ ให้เขาฝึกกันตามความถนัดของเขา เช่น ฝึกร้องเพลงธรรมะบ้าง ฝึกเขียนบ้าง ฝึกพูดบ้าง การฝึกพูดนั้น ดูเผินๆ ก็เหมือนให้เด็กพูดกันสนุกๆ พูดเรื่องต่างๆ ไป แต่ความจริงนั่นคือพื้นฐานที่จะมาฝึกเทศน์ต่อไปในวันข้างหน้า สำหรับรุ่นโตๆ ก็ฝึกพูดธรรมะ ฝึกเป็นผู้นำโครงการ ฝึกให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้นไปตามลำดับ

โครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนานี้ ต้องถือว่าอุบาสก อุบาสิกา ไม่ว่าเด็ก ไม่ว่าผู้ใหญ่ คือกำลังในการเผยแผ่พระศาสนาทั้งสิ้น ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของพระภิกษุกับสามเณรอย่างเดียว

ถ้าเราสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปได้ทั่วโลก โลกนี้ก็จะร่มเย็น จะมีแต่สันติสุข งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ใช่เป็นงานของเฉพาะวัดพระธรรมกาย หรือเฉพาะหน่วยงานไหน วัดไหน แต่เป็นงานของชาวพุทธทุกคน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบอกภิกษุสงฆ์ไว้ตั้งแต่สมัยโน้นแล้วว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงไปคนเดียวหลายๆ ทาง ไปประกาศ ศาสนธรรมให้แพร่หลายกระจายไป เพราะว่าสัตว์โลกที่ยังกระหาย ธรรม ยังรอคำสอนของเรายังมีอยู่อีกมากมาย” ^(๑)

โครงการนี้เป็นสิ่งที่พระลัมมัลัมพุทธเจ้าทรงชี้แนะไว้ ตั้งแต่สมัยพุทธกาลโน่นแล้ว วัดพระธรรมกายเป็นเพียงแต่นำพุทธดำรัสนั้น มาปฏิบัติเท่านั้นนะครับ

๓. การขยายงานของวัดพระธรรมกาย

วัดพระธรรมกายทำอะไรถึงได้ขยายงานอย่างรวดเร็ว ?

เราก็ทำกันง่ายๆ โดยให้พระท่านฝึกงานของท่านไปตามความถนัด พร้อมกับฝึกตัวของท่านไปด้วย คือต้องนั่งสมาธิให้มากๆ ถ้างานมาก นั่งสมาธิน้อย เดี่ยวจะกระทบกระทั่งกันเพราะใจหยาบ ตอนนั้นก็กำลังจะพาท่านเดินธุดงค์ ก็ตั้งใจจะเอาวิธีนี้ควบกันเข้าไป เอาให้แกร่งให้ได้ แล้วจึงให้มาช่วยงานพระศาสนา ถ้ายังไม่แกร่ง ก็ฝึกกันต่อไป นานแค่ไหนก็ยอม

วัดพระธรรมกายในระยะแรก กว่าที่จะบวชพระเข้ามาลักรูปจะแปลกกว่าที่อื่น คือที่อื่นถ้ามีพระใหม่ ๑ รูป สมภารก็เป็นภาระกับพระบวชใหม่ ๑ องค์ ถ้ามีมาบวช ๑๐ รูป ก็เป็นภาระดูแลทั้ง ๑๐ รูป นั้นแหละ มาบวช ๑๐๐ ก็หนัก ๑๐๐ มาบวช ๑,๐๐๐ ก็หนัก ๑,๐๐๐ แต่ที่วัดพระธรรมกายไม่ใช่อย่างนี้ เนื่องจากก่อนบวชให้มาเป็นเด็กวัดเสียก่อน ให้ถือศีล ๘ ฝึกธรรมะ ฝึกตัวเองก่อนสัก ๕ ปีเป็นอย่างน้อย ช่วยงานต่างๆ ในวัดไปด้วย พอได้รับอนุญาตให้บวช ก็ยกแผนก งานให้ไปด้วยเลย พอท่านบวชเสร็จก็ได้เป็นหัวหน้าแผนก นี่คือการฝึกสำหรับผู้ที่จะบวชตลอดชีวิต งานที่ยกให้ ก็ยกให้ตามความถนัด เช่น รูปนี้ถนัดเรื่องเครื่องยนต์ก็เอาไปเลยแผนกซ่อม รูปนี้ถนัดเรื่องถ่ายรูปทำวิดีโอ ก็ยกแผนกแสงเสียงให้ไปเลย

สำหรับโครงการอบรมธรรมทายาท ซึ่งส่วนมากบวชให้นิสิต-นักศึกษา ในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ก่อนบวชต้องเข้ามาฝึกตัวเอง มาถือศีล ๘ มาฝึกสมาธิระยะหนึ่ง (ประมาณ ๑ เดือน) จากนั้นจึงจะบวชให้ เมื่อบวชครบกำหนดแล้วก็ให้สึก จะไปเรียนต่อหรือไปทำงาน

ก็แล้วแต่ ส่วนมากไม่ว่าจะไปทำงานหรือเรียนที่ไหน พอวันอาทิตย์ก็จะกลับมาทำบุญที่วัดเป็นประจำ แล้วยังชวนพรรคพวกเพื่อนฝูง ญาติพี่น้องมาด้วย

ประชาชนเขาเห็นการทำงาน เห็นประโยชน์จากการสร้างวัด เขาก็มาช่วยกันคนละไม้คนละมือ งานของวัดก็เลยขยายอย่างรวดเร็วอย่างที่ท่านเห็น วัดพระธรรมกายขยายเอาๆ อย่างนี้ เราไม่ได้ไปรับเงินจากคอมมิวนิสต์ที่ไหน ก็รับจากญาติโยมนี่แหละครับ

๔. ความจำเป็นในการขยายพื้นที่

เพิ่งจะมาวัดนี้เป็นครั้งที่ ๓ อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ไม่ทราบ
ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ทำไมทางวัดพระธรรมกายต้อง
ขยายพื้นที่อีก ในเมื่อที่นี้ก็กว้างขวางใหญ่โตพอแล้ว
หลวงพ่อบัณฑิตช่วยชี้แจงเหตุผลด้วยครับ ?

การขยายพื้นที่ข้างวัดออกไป ตอนนี้ขยายไปประมาณ ๑,๐๐๐
ไร่ (ธันวาคม ๒๕๒๘) ตามโครงการกะว่าจะให้มีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐-
๒,๕๐๐ ไร่ ถ้ามองว่าเอามาทำอะไร ก็เอามาปลูกป่าให้พวกเราปลูกลด ศึกษ
ธรรมะและปฏิบัติธรรมกัน

สำหรับท่านที่เพิ่งมาใหม่ครั้งนี้ อาจจะมองไม่ออกว่าคนมาเท่านี้
เอาพื้นที่เพิ่มมาเป็นพื้นที่ทำอะไร ก็คงต้องรอให้นักศึกษาเปิดเทอม ก่อน
แล้วจะรู้จำนวนคนที่มาวัดตามปกติ คือเท่าไร จากสถิติที่เราจดเอา
ไว้ตลอดเวลา พบว่าช่วงที่เปิดเทอมแล้ว ทุกๆ วันอาทิตย์อย่างน้อยๆ
วันอาทิตย์ธรรมดาจะมีคนมาวัดประมาณ ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ คน ถ้าวัน
อาทิตย์ต้นเดือนจะประมาณ ๔,๐๐๐ คนขึ้นไป (ตัวเลขต่างๆ เก็บ
ข้อมูลในปี ๒๕๒๙)

ทำไมมาขนาดนี้ ขอบอกว่าที่จริงแล้ว คนอยากรู้ธรรมะ
อยากปฏิบัติธรรม อยากจะทำความดีมีมาก แต่เขาไม่รู้ว่าจะไปไหน
ไม่ใช่ว่าวัดอื่นๆ เขาไม่สอนนะ ที่สอนก็มี แต่เนื่องจากใน กรุงเทพฯ
หรือรอบๆ กรุงเทพฯ พื้นที่ของวัดมีน้อย เมื่อก่อนนี้อาจจะมีมาก แต่
เดี๋ยวนี้ถูกตึกแถว ถูกอาคารร้านค้ารุกเข้าไปมาก วัดในกรุงเทพฯ จะ
ขยับขยายพื้นที่สำหรับอบรมคนคราวละมากๆ ก็ลำบาก แล้วยังถ้า
วัดนั้นอยู่ในย่านการค้า ย่านธุรกิจ มีศูนย์การค้าอยู่ใกล้ๆ คนที่ตั้งใจ
มาวัด ประเดี๋ยวก็มาไม่ถึงวัดกันหรอก ไปเดินช้อปปิ้งเสียแล้ว

วัดพระธรรมกายอยู่ชานเมือง คนกรุงเทพฯ ไปมาสะดวก ก็มากันมาก พอคนมาวัดมากๆ ก็ต้องมีพื้นที่ให้เขานั่ง ให้เขาเดิน ยิ่งคนมา มากก็ยิ่งต้องเตรียมพื้นที่มากเป็นธรรมดา แล้วก็ต้องปลูกต้นไม้ ให้มีความร่มรื่น เย็นสบาย และต้องประกอบกับมีการเทศน์การสอนที่ดี ด้วยนะ

ในระยะ ๑๐ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๔) ประชาชนมาวัดพระธรรมกายอย่างมากในวันอาทิตย์ประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ คน ก็มีอยู่เท่านั้น ถ้าวันอาทิตย์ต้นเดือนก็ประมาณหนึ่งพันกว่าคน เราลงมือสำรวจออกแบบสอบถามสารพัด ก็ได้ความว่า ที่มา ๔๐๐-๕๐๐ หรือแค่พันเดียวในวันอาทิตย์ต้นเดือน เพราะว่าไม่สะดวกหลายประการ เช่น

ประการที่ ๑ เรื่องรถ ที่ไม่สะดวกหมายถึงต้องต่อรถมาหลายต่อ ผู้ใหญ่โดยเฉพาะผู้สูงอายุพอต่อรถหลายต่อก็ไม่สะดวกแล้ว ส่วนเด็กโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ไม่สะดวก เพราะไม่มีค่ารถ ถามว่าอยากมาวัดไหม? อยากมา แต่ว่าไม่มีค่ารถ

ประการที่ ๒ ไม่มีค่าอาหารกลางวัน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา เขาโน้ตแถมมาว่า ถ้าหลวงพ่ोजัดรถแล้ว จัดอาหารกลางวันให้ด้วยก็จะมา ทำให้นึกถึงตัวเองเมื่อตอนสมัยเป็นนิสิตนักศึกษา เคยมีสภาพอย่างนี้มาก่อนเหมือนกัน ที่บ้านหลวงพ่อไม่ร่ำรวยอะไรนักหนา ตอนเรียนก็ต้องกระเบียดกระเสียน พอสิ้นเดือนที่จะมีแค่เงินติดกระเป๋อยู่ ๑๐-๒๐ บาท เป็นค่ารถกลับบ้าน ไปขอเงินเดือนใหม่สำหรับมาใช้เดือนต่อไป ก็มีอยู่แค่นั้น ตรงกับที่เด็กเขาบ่นมา เพราะ มีหัวอกเดียวกันเลยต้องจัดรถให้ พร้อมกับมีอาหารกลางวันให้ด้วย

พอเราแก้ได้ถูกจุดอย่างนี้ จำนวนคนมาวัดก็เพิ่มขึ้น จากอาทิตย์ธรรมดา ๔๐๐-๕๐๐ คน ก็เพิ่มพรวดขึ้นมาเป็น ๒,๐๐๐ ถึง

๒,๕๐๐ คน อาทิตยต์ันเดือนเพิ่มจากพันเศษๆ เป็น ๓,๐๐๐ ถึง ๓,๕๐๐ และ ๔,๐๐๐ บางทีกว่า ๔,๐๐๐ คน ขึ้นไป แสดงว่าไม่ใช่คนไม่ยากเข้าวัด ไม่ใช่เด็กไม่ยากเข้าวัด เขายากเข้า ถ้าวัดนั้นได้ปรับสภาพภายในวัดดีพอ และอำนวยความสะดวกในการมาวัดให้บ้าง เมื่อวัดพระธรรมกายแก้ปัญหาได้ถูกจุด จัดรถ จัดอาหารให้ เขาก็พากันมาเข้าวัดมากมาย จนต้องขยายพื้นที่เพื่อรองรับให้ทันทั่วทั้ง

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นกำลังความคิด กำลังสติปัญญา เป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาของชาติ ถ้าเราไม่เร่งปลูกฝังคุณความดีให้เขา ไม่เตรียมอะไรไว้ให้เขา ในขณะที่เขาเติบโตต่อไปเรื่อยๆ ปล่อยให้เขามีกำลัง แต่ไม่มีปัญญา ไม่มีคุณธรรมกำกับ อนาคตของประเทศชาติจะเป็นอย่างไร ?

หน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม ความดีให้เยาวชนเป็นหน้าที่ของทุกคน รวมทั้งของวัดพระธรรมกายด้วย เราจึงไม่ทอดทิ้ง แม้จะถูกโจมตีจากผู้ที่ไม่เข้าใจ และไม่ยอมฟังคำอธิบายใดๆ ก็ตาม

๕. จำนวนบุคลากร

ในระยะเริ่มต้นสร้างวัดพระธรรมกาย หลังจากปลูกต้นไม้ไปแล้ว
ช่วงเวลานั้นมีพระภิกษุร่วมงานกันก็รูป และทำงาน
กันอย่างไรร ? (พระเรียนถามมา)

ในปีแรกที่สร้างวัด (พ.ศ.๒๕๑๒) มีพระอยู่ ๑ รูป ในปีี่ ๒
ก็มีเพิ่มเป็น ๒ รูปและปลายปีี่ ๒ ขึ้นปีี่ ๓ ผมบวช (พระภวนาวิริยคุณ
เผด็จ ทัดตชีโว) ก็เป็น ๓ จากนั้นเว้นอยู่ ๑ ปี ปีต่อมาบวชอีก หนึ่ง
รูปที่เป็นวิศวกร แล้วจากนั้นเว้น ๑ ปี ก็บวชกันอีก ๓ รูป ก็ไม่ได้มาก
อะไร

ขณะนี้ทั้งวัดก็มีพระแค่ ๑๖ รูป (พ.ศ. ๒๕๒๘) พระในวัดที่
อยู่ประจำไม่ได้มากอะไร ที่เห็นมากๆ เป็นร่อยน่นเป็นพระธรรมทายาท
ซึ่งบวชระยะสั้นในช่วงปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน แต่ถึงแม้พระที่อยู่
ประจำจะมีน้อย แต่เราก็แบ่งสัดส่วนการทำงานกันอย่างดี

เราปูพื้นฐานการทำงานทุกอย่างให้ ใครมีความสามารถอะไร
ก็ทำกันตามความถนัด ไม่เกี่ยงกัน ไม่ก้าวก่ายกัน ผมเองก็อยู่ส่วน
งานของผม ไม่เคยรู้ว่าหลวงพี่มหาชิโต หลวงพี่ณานาภิญญ์ซึ่งเป็น
วิศวกร ท่านคำนวณในการก่อสร้างอย่างไร รู้แต่ว่าถ้าจะสร้างอะไร

เช่น ขณะนี้ผมต้องการอาคาร เพื่อใช้งานจุคนจำนวน
เท่านั้นเท่านี้ ท่านช่วยออกแบบให้ที ท่านก็ไปออกแบบ ออกแบบ
เสร็จแล้ว ผมก็ไมรู้หรือกว่าท่านคำนวณอย่างไร

พอไปรู้จักทีก็ตอนท่านมาบอกว่า ไปหาปัจจัยมาจำนวนเท่านั้น
รายละเอียดของงาน ท่านก็ไปจัดรายการเอาเอง ตั้งแต่กรวด หิน ดิน

ทราย มาจนกระทั่งเหล็ก กระทั่งหลังคาคอนกรีต ซีเมนต์ ก็ว่ากันไป
แล้วแต่ท่าน

ผมทราบแต่ว่าผมจะต้องไปหาเงินมาให้ท่าน พอหาเงินมาแล้ว
ท่านสร้างเสร็จแล้วผมก็เอามาใช้งาน เราแบ่งงานกันทำอย่างนี้ตลอด
มา

๖. เจ้าอาวาส

ปกติรองเจ้าอาวาสต้องทำหน้าที่หลายอย่าง แล้วเจ้าอาวาสวัด
พระธรรมกายต้องทำอะไรบ้างครับ (พระเรียนถามมา)

ทำเยอะเลยครับ ก็เพราะท่านเจ้าอาวาสองค์นี้แหละครับ
(พระราชภาวนาวิสุทธิ) วัดพระธรรมกายถึงได้มีโครงการต่างๆ ออก
มามากมาย ให้พวกเราได้ใช้ประโยชน์ งานประจำวันของท่านเต็ม
เหยียด ตั้งแต่เช้าจนดึก

ภาคเช้าท่านนั่งสมาธิทำภาวนา จนกระทั่งถึงเวลาฉันเช้า
หลังจากฉันเช้าแล้ว พระลูกวัดก็ไปรับงานจากท่านว่า วันนี้เราจะทำ
อะไรกันบ้าง แล้วก็แบ่งงานกันไป

ตอนบ่ายท่านค้นตำรับตำรา ถ้ามีอะไรเป็นพิเศษ ก็เรียก
ประชุมกัน แล้วอบรมเจ้าหน้าที่กันไป กลางคืนลูกศิษย์ที่ไปทำงานมา
ก็จะมารายงานว่า วันนี้ใครไปทำอะไรมาบ้าง อย่างวันนี้ ผมเทศน์
เรียบร้อยแล้ว ได้สาธิตให้พระคุณเจ้าดูสารพัดอย่าง คืนนี้ผมก็ต้อง
ไปรายงานท่าน แล้วก็ต้องรอรับอีกเหมือนกันว่า ท่านจะให้ทำอะไรอีก
นี่ยกตัวอย่าง

ในระยะแรกของการสร้างวัด เจ้าอาวาสวัดนี้ ถ้าคืนไหนจำวัด
เพียงคืน รู้สึกว่าค่อนข้างจะหิวคำไปสักหน่อย เพราะรองเจ้าอาวาสก็
จำวัดเพียงคืน ดิหนึ่งอยู่แล้ว ท่านเป็นเจ้าอาวาสก็ประมาณสักดิหนึ่ง
ครั้ง ดิสองนั้นแหละครับ เราทำงานกันอย่างนี้ ไม่อย่างนั้นวัดก็ไม่มา
ถึงจุดนี้นะครับ

๗. ทำไมจึงบวชให้แต่เฉพาะผู้มีปัญญา

เพื่อนเขาวว่า ถ้าวัดนี้ดีจริงทำไมจึงบวชให้แต่เฉพาะผู้มีปัญญา ผมพยายามใช้ภูมิปัญญาเอาเหตุผลไปพูดกับเขา แต่ในที่สุดผมหมดปัญญาจริงๆ เลยได้แต่นั่งฟังเขาพูดไป ก็พยายามข่มความโกรธเอาไว้ ผลสุดท้ายเขาก็ลงเอยด้วยการจะไม่พูดกับผม หลวงพ่อครับผมจะอย่างไรดี ผมทำผิดหรือเปล่า คือผมบอกเขาว่า “นายนี้สอนยากจังเลย” เขาก็เลยไม่พูดกับผม อีกคนหนึ่งบอกว่าให้ผมระวังจะโดนล้างสมอง ผมก็นึกในใจว่า เอ้า...ถ้าจะโดนล้างก็ขอให้ล้างความชั่วออกจากตัวเรา ออกจากสมองเราให้หมด ก็พอใจแล้ว

ไม่ว่าวัดไหนๆ ก็ถูกคนว่าเสียศีลทั้งนั้น แม้แต่ในสมัยพุทธกาลถามว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดีจริงไหม? ดีจริง แล้วทรงสอนทุกคนไหม? ไม่ใช่สอนทุกคนนะ บางคนที่พระองค์สอนไม่ได้ ก็ทรงปล่อยวางเอาไว้ก่อน แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะสอนใครก็ทรงคัดคนเหมือนกัน ขอเล่าเรื่องที่ทรงคัดเลือกคนให้พวกเราฟังเอาไว้สักเรื่อง

คน ในโลกนี้ ถ้าจะแบ่งตามความสามารถในการเรียนรู้แล้ว ท่านว่ามี ๓ ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

พวกที่ ๑ ดอกบัวพันธุ์น้ำ คือไม่ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาบังเกิดหรือไม่ก็ตาม เขาสามารถเอาตัวรอดได้อยู่แล้ว เขาจะไม่ทำชั่วอีก เพราะธาตุของเขา ชั้น ๕ ของเขา ได้บริสุทธิ์ถึง ๖๐-๗๐% ขึ้นมาแล้ว ถึงแม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่บังเกิดขึ้น เขาก็สามารถเอาตัวรอดได้ในวันหนึ่งข้างหน้า การบังเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ไม่ได้เกิดประโยชน์แก่เขามากนัก เพราะเขาเอาตัวรอดเองได้แล้ว ท่านอุปมาคนประเภทนี้ว่าเป็นดอกบัวที่พ้นน้ำแล้ว พร้อมจะแย้มกลีบบานในไม่ช้า

พวกที่ ๒ ดอกบัวที่โผล่เสมอผิวน้ำ คือประเภทที่ธาตุในตัวมีความบริสุทธิ์เพียง ๕๐% คือพวกก้ำกึ่ง ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิด เขาก็จะมีโอกาสรู้จักวิถีกลั่นธาตุในตัวให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้น แล้วเขาก็จะรอดตัว ไม่หลงไปทำความชั่ว แต่ว่าถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มาบังเกิด เขาก็ไม่สามารถกลั่นธาตุ กลั่นขั้นให้บริสุทธิ์ขึ้นได้ แล้วก็พลาดพลั้งทำชั่ว ทำให้ชีวิตตกต่ำ พอสิ้นชีวิตก็ตกนรกไปเลย หรืออย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ธาตุในตัวสกปรกมากขึ้น คนประเภทนี้เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิดจึงได้รับประโยชน์มาก ท่านอุปมาคนประเภทนี้ว่าเป็นเสมือนดอกบัวที่โผล่เสมอผิวน้ำ

พวกที่ ๓ บัวใต้น้ำ เป็นประเภทที่ธาตุในตัวของเขาสกปรกมากเกินไป ชั้น ๕ ในตัวของเขา ก็สกปรกมาก แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาบังเกิด มาเทศน์ให้ฟังเขาก็ฟังไม่รู้เรื่อง เพราะฉะนั้นพระองค์จึงต้องปล่อยคนประเภทนี้ไป เนื่องจากไม่สามารถสอนเขาได้ การบังเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นประโยชน์แก่เขาเลย คนพวกนี้ไม่สามารถเข้าถึงธรรมะในชาตินี้ได้ ท่านอุปมาคนประเภทนี้เป็นเสมือนบัวใต้น้ำ

คนในโลกเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นก่อนจะสอนใครจึงต้องแบ่งคนออกเป็น ๓ พวกก่อนนะ

เหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลมีบางครั้ง มีบางคนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเข้าไปไม่ทรงเทศน์โปรด เพราะเป็นคนประเภทที่สอนไม่ไหวจริงๆ ก็มีเรื่องเล่า เรื่อง “ยายหอย” เป็นตัวอย่างของคนที่ไม่

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าก็สอนไม่ได้

เรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยพุทธกาล มีผู้หญิงคนหนึ่งปากจัดมาก ชอบด่าพระ คือธาตุในตัวของแกมันสกปรกจนคิดเรื่องความดีไม่ออก คิดได้แต่เรื่องร้ายๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องด่าพระนี่แกถนัดนัก ด่าพระได้ฉอดๆ มีเรื่องด่าพระได้ทุกวัน แล้วแกไปด่าที่ไหนรู้ไหม? ไปด่าที่อื่นมันไม่สะใจ ต้องไปนั่งด่าพระอยู่ที่หน้าประตูทางเข้าวัดเชตวัน

พระเดินเข้าวัดแกก็ด่า พระออกจากวัดแกก็ด่า ประชาชนเข้ามาหาพระแกก็ด่า ประชาชนออกจากวัดแกก็ด่า ด่าเก่งจริงๆ ชาวบ้านให้ฉายาแกว่า “ยายหอย”

ปรากฏว่าพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าไม่เคยเทศน์โปรดยายหอยเลย ทั้งๆ ที่คนบางคนอย่างองคุลิมาลอยู่ห่างจากวัดเชตวันเป็นร้อยๆ โยชน์ พระพุทเธองค์ยังเสด็จไปเทศน์โปรด แต่ยายหอยอยู่ที่ชุมประตูหน้าวัด ใกล้นิดเดียวพระพุทเธองค์กลับไม่เคยไปเทศน์ให้ฟัง ลัทธิหนึ่งก็ไม่มีเทศน์ ที่ไม่ทรงเทศน์ก็เพราะทรงรู้ว่าธาตุในตัวของยายหอยเป็นธาตุสกปรกหนาทึบ ยังเอาดีไม่ได้ ต้องปล่อยไว้ก่อน

แต่แล้ววันหนึ่ง พระโมคคัลลาน์กลับมาจากธุดงค์เห็นยายหอยนั่งด่าพระจ้อยๆ ก็นึกสงสัยในใจว่า ทำไมนะ พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าเสด็จไปเทศน์โปรดคนได้ทั่วทิศ แต่ทำไมไม่เทศน์โปรดยายหอย ปล่อยให้นั่งด่าพระอยู่อย่างนี้ เสียหายหมด เสียชื่อวัดเชตวันก็เลยไปกราบพระลัมมาลัมพุทเธเจ้า ได้ทูลถามว่า

“พระพุทธเจ้าข้า ทำไมไม่ทรงเทศน์โปรดสอนยายหอยเสียก่อน ปล่อยให้แกนั่งด่าอย่างนี้ เสียชื่อวัดเชตวัน เสียชื่อพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าหมด”

พระพุทเธองค์ตรัสตอบพระโมคคัลลาน์ว่า “โมคคัลลาน์ เรา

บำเพ็ญบารมีมากก็ตั้งใจจะมาช่วยรื้อสัตว์ชนสัตว์ไปนิพพาน” พูดง่ายๆ มาช่วยกันธาตุกลั่นชั้น ๕ ของสัตว์โลกให้มีความบริสุทธิ์ “แต่คนบางคนก็สกปรกลามกมากเกินไป” คือทรงบอกว่าธาตุในตัวของคนบางคนสกปรกจนกลั่นไม่ไหว พระโมคคัลลาก็ยังไม่เข้าใจ ยังคงอ่อนวอนต่อ

“พระพุทธเจ้าข้า ด้วยบารมีของพระองค์ ถ้าพระองค์จะกลั่นเขา ทำไมจะกลั่นไม่ได้ ถ้าจะโปรดทำไมจะเทศน์โปรดไม่ได้ ทรงโปรดเทศน์โปรดยายหอยน้อยเถิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยืนยันว่า “ไม่ไหวจริงๆ โมคคัลลันรื้อไว้ให้พระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งมาเทศน์โปรดยายหอยเถอะ เวลานี้ต้องทิ้งเอาไว้ก่อน”

พระโมคคัลลาก็ยังคะยั้นคะยอ ในที่สุดพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เลยมตรัสสั้นๆ ว่า “เอาอย่างนี้โมคคัลลัน เธอไปลองดูเองก็แล้วกัน”

พอทรงอนุญาตให้ไปลองดูเท่านั้น พระโมคคัลลันดีใจ คิดว่าพรุ่งนี้เราจะไปเทศน์โปรดยายหอย ครั้นรุ่งเช้าก็นุ่งสบงครองจีวรอย่างดี เอาบาตรสะพายไหล่ตั้งใจจะไปบิณฑบาตภัตตาหารจากยายหอย จะได้ถือโอกาสนั้นเทศน์โปรดได้

พระโมคคัลลันเดินออกไปถึงชุมประตูวัด ไปยืนอยู่ตรงหน้ายายหอย ยายหอยพอเห็นพระโมคคัลลันถือบาตรมาด้วย ก็คิดในใจ หอยนะ..จะมาบิณฑบาตกับเรา เมินเสียเถอะ ยายหอยทำเป็นไม่เห็นหันหลังขวับ มองไปทางอื่น

พระโมคคัลลันทันทันมีฤทธิ์ ทานเนรมิตกายที่ ๒ ไปยืนดักอยู่เลย พอยายหอยหันขวับไปข้างหลัง ก็เจอพระโมคคัลลันองค์ที่ ๒ โอ้โฮ...ถ้าเป็นเราคงก้มกราบแทบไม่ทัน เจอพระโมคคัลลัน ๒ องค์

ยืนทั้งหน้าทั้งหลังขนานอยู่นี่ น้าอัครชัยแท้ๆ แต่ยายหอยไม่เป็นอย่างเรา แกร็บหันขวับไปทางซ้าย พระโมคคัลลาน์ก็เนรมิตรกายที่ ๓ ไปยืนดักเอาไว้อีก แกละหันอีกขวับไปทางขวา พระโมคคัลลาน์ก็ปาฏิหาริย์กายที่ ๔ ไปยืนขวางอีก

ตกลงทั้งซ้าย ทั้งขวา ทั้งหน้า ทั้งหลัง มีพระโมคคัลลาน์ยืนดักอยู่เต็มเลยทั้ง ๔ กาย ท่านนึกในใจ..เสร็จแน่ คราวนี้ยายหอยเสร็จหลบไม่พ้น...ยายหอยทำอะไรรู้ไหม? แกก้มหน้าดูดินก่อน แต่ว่าพระโมคคัลลาน์ก็แสดงฤทธิ์ปาฏิหาริย์กายที่ ๕ ไปรออยู่แล้วในดิน พอข้ามไป อ้าว...พระโมคคัลลาน์อยู่ในดิน ไม่ได้ดูก็ได้ แกละเงยหน้ามองฟ้า พอเงยหน้าปั๊บ

พระโมคคัลลาน์ปาฏิหาริย์กายที่ ๖ ไปลอยรอรออยู่แล้ว ท่านนึกในใจ..เอาน่า เมื่อกี้ ๕ กาย นึกว่าจะเสร็จ แล้วยังไม่เสร็จ คราวนี้ตั้ง ๖ กายจะไปไหนรอด ล้อมหน้า ล้อมหลัง ล้อมล่าง ล้อมบน คิดว่าเสร็จแน่ แต่ก็ยังไม่เสร็จ..ยายหอยทำอะไร? ขออภัยนะ แกแก่ช่ายพวกก้มหน้ามองในร่มผ้าตัวเอง

คราวนี้พระโมคคัลลาน์ปาฏิหาริย์กายเข้าไปไม่ได้เสียแล้ว เสียท่ายายหอย พระโมคคัลลาน์ชะงักส่ายหน้าเลย กลับดึกว่า ท่านไม่ได้บิณฑบาตต่อ เดินกลับเข้าวัดเจียบเลย แพ้ฤทธิ์ยายหอย ไปกราบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสารภาพว่า

“พระพุทธเจ้าข้า จริงๆ จริงเลย ยายหอยนี่สอนไม่ได้” ก็ท่านปาฏิหาริย์ ตั้ง ๖ กายให้ดูไม่ได้ ดูอะไรก็ไม่รู้ ต้องบอกว่าคนนี้ธาตุในตัวสกปรกมาก ถามว่า ยายหอยฉลาดไหม? ฉลาดนะ ไห้...ดักตั้ง ๖ ทิศแล้ว ยังดักยายหอยไม่อยู่ ฉลาด แต่ฉลาดในทางสกปรกลามก เพราะอะไร? เพราะธาตุในตัวแกยังสกปรกอยู่มาก ชั้นนี้ทั้ง ๕ คือรูป

ชั้นร์ เวทนาชั้นร์ สัญญาชั้นร์ สังขารชั้นร์ วิญญาณชั้นร์ของแกสสปริก
เต็มที แกเลยคิดวิธีสปรกออกมาได้ ลองเป็นเรา ถ้าเจออย่างนั้นก็
ไม่รู้จะทำอย่างไรแล้ว เราหมดทาง แต่ยายหอยยังมีทางไป

ขนาดพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องเลือกคนสอนเลยลูกเอ๊ย
เช่นกัน ที่วัดนี้เวลาจะฝึกคนก็ต้องคัดคนก่อน โดยเฉพาะภาวะของ
ประเทศไทยขณะนี้ ขาดแคลนครู ขาดแคลนวิทยากรด้านธรรมะอีกมาก
เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เลยต้องคัดก่อน คัดคนที่มีความสามารถพร้อมเอามา
บวชเอามาฝึกก่อน ฝึกแล้วจะได้ช่วยกันไปเป็นครู ไปช่วยกันสั่งสอน
ประชาชนต่อไป

เมื่อไรปัญหาสภาพขาดแคลนครูบาอาจารย์ทางศาสนาค่อย
ลดลงแล้ว กฎเกณฑ์ก็คงผ่อนคลายลงไปได้บ้าง **ตอนนี้ใครที่ดื้อที่เกเร**
นักก็ขอร้องละนะ ดื้อแค่พอทั่วๆ อย่าดื้อแบบยายหอยเลย คนสอน
สู้ไม่ไหว คนอย่างนั้นพระโมคคัลลาน์ยังไม่สอน พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ยังไม่สอน ทัดตชีโวขึ้นเก็บมาสอนก็เสียพระกัณจวดีแหละ ไม่ต้อง
มากหรอก ได้อย่างยายหอยมาอยู่วัดสักคน ก็แยะแล้ว นี่มันเป็นอย่างนี้
ก็เลยต้องมีการคัดคนก่อนมาบวชกันเคร่งครัดหน่อย

๘. บุณอุทยานแห่งชาติ

ที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่า มุลินีธรรมกายบุกรุกป่า จะ
ไปสร้างวัดตามวนอุทยานแห่งชาติ ความจริงเป็นอย่าง
ไร อธิบายตามข้อที่เป็นจริงด้วยครับ ?

ข้อที่เป็นจริงมีอยู่นิดเดียว เรื่องมีอยู่ว่าจากประสบการณ์ของ
ผู้บังคับบัญชาในกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ท่านพบว่าในการรักษา
ป่านั้น มีความจำเป็นจะต้องให้ทหารฝึกอาวุธให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า
แต่พอฝึกแล้วปรากฏว่า ทำให้คนของเขาจิตใจห้าวหาญ มีหน้าซ้ำบาง
คนก็กลับไปโค่นป่าเสียเอง ทางผู้ใหญ่ท่านมองเห็นจุดอันตรายนี้ ท่าน
กลัวว่าเด็กหนุ่มๆ ที่เป็นเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ถ้ายังไม่มีคุณธรรม หรือมี
นิสัยเป็นพาลอยู่ พอส่งอาวุธให้ มันก็ยิ่งจะไปก่อกรรมทำเข็ญ จะกลายเป็น
ติดอาวุธให้คนพาลไป

ท่านก็เลยมาขอให้หลวงพ่อบรมศิลปธรรมให้เจ้าหน้าที่พวก
นี้ด้วย ก็รับปากอบรมให้เขา ตลอดระยะเวลา ๔ ปีแรก ที่เขาส่งมาอบรม
ที่วัด ปีหนึ่งประมาณ ๓ รุ่น รุ่นหนึ่ง ๗๐-๘๐ คน ท่านเห็นว่าอบรม
แล้วคนของท่านดีขึ้น การรู้จักยับยั้งชั่งใจมีมากขึ้น บางคนเลิกเหล้า
เลิกบุหรี่ไปเลยก็มี แล้วก็ตั้งใจทำงานดีขึ้น ท่านก็เลยส่งมาตลอด

ต่อมาทางกองอุทยานแห่งชาติก็มาคิดว่า เอ...การอบรมอย่าง
นี้ ดีนะดีหรอก แต่ว่าจะกลายเป็นการรบกวนทางวัดมากเกินไป ทั้งที่
ความจริงเราก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการรบกวนอะไร เพราะว่าวัดก็มีหน้าที่
อบรมให้ประชาชนอยู่แล้ว ก็บอกเขาไปว่าไม่ต้องเกรงใจ

แต่เขาก็มาคำนึงอีกเรื่องหนึ่ง คือเรื่องงบประมาณที่จะต้อง
ใช้จ่าย ถ้าอบรมในอุทยานละก็ ค่าใช้จ่ายจะถูกกว่าการมาที่วัด

เพราะอย่างน้อยก็ไม่ต้องเดินทางเข้ามา ซึ่งบางแห่งก็อยู่ไกลมาก ก็เลยคิดว่า ถ้าอย่างนั้นอบรมที่อุทยานเถอะ โดยนิมนต์พระหรือหลวงพ่อก็คงได้ การอบรม เพราะสถานที่เขาก็มีอยู่แล้ว เป็นบ้านพักของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ห้องประชุมก็มี เอมานั่งสมาธิก็ได้ บรรยากาศของป่าก็เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม ซึ่งก็เป็นการดี ท่านก็ทำโครงการนี้ขึ้นมา

พอทำโครงการนี้ขึ้นมา หลวงพ่อเองก็มาคิดต่อไปว่า ไหนๆ ก็มีโครงการอบรมเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าตามอุทยานต่างๆ แล้วนี่ อย่ากระนั้นเลย สถานที่ไหนที่เขาใช้เป็นที่อบรม เมื่อมีช่วงว่างจากการอบรมก็ขอ ให้ประชาชนชาวบ้านในย่านนั้นมาใช้สถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย หรือในช่วง ปลายๆ ของการอบรมพระธรรมทายาท ก่อนที่จะสึกนี้ให้ท่านขึ้นไปสัก ๓-๔ วัน ไปปฏิบัติธรรมอยู่ในบรรยากาศของป่าบ้าง ทางกองอุทยาน แห่งชาติก็อนุมัติ

ความจริงก็เป็นอย่างนี้ พอถึงขณะนั้นในกรมป่าไม้เขามีเรื่องวุ่นๆ กันอยู่ เขาก็เลยเข้าใจผิดมูลนิธิธรรมกายไป

หลวงพ่อก็คงไปอบรมศีลธรรมให้เขา กลับกลายเป็นว่าหลวงพ่อก็คงไปสร้างวัดบนเขา จะสร้างไปทำไม แค่วัดพระธรรมกายก็แทบแย่แล้ว

๙. ฝึกคนให้ได้ก่อน

วัดในท้องถิ่นยากจน มีโอกาสพัฒนาได้ยาก เพราะประชาชนในเขตนั้น ไม่ค่อยมีปัจจัยช่วย ในกรณีที่ท่านมีความจำเป็นต้องใช้ปัจจัยในการพัฒนาวัด หากท่านเป็นพระสังฆาธิการจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร การพัฒนา วัดจึงจะสำเร็จสมความตามเป้าหมาย ?

เวลาจะทำอะไรก็ตาม คนส่วนมากในโลกนี้ มักจะนึกถึงเงินก่อน จะทำกิจการจะตั้งบริษัท เขาก็นึกถึงเงินก่อน พระจะพัฒนาวัดก็นึกถึงเงินก่อน ลูกเศรษฐีจะสร้างฐานะ ก็แบมือขอเงินพ่อ จะเอาเท่านั้นล้านเท่านั้นล้าน พ่อก็ใจดีให้ไป ให้ไปแล้วแทนที่ได้ผลออกเงย เปล่าหรอก ไม่กี่วันทำเจ๊งเสียอีกแล้ว เงินที่ให้ไปก็หมด

หลวงพ่หลวงพี่ทั้งหลายพอจะพัฒนาวัด ก็คิดหางบหาเงินจากที่โน่นที่นี้มาพัฒนาวัดโดยไม่ได้ดูตัวเอง ไม่ได้ดูลูกวัดบ้างว่า ในวัดโดยไล่ตั้งแต่ตัวพระสังฆาธิการเอง มีความรู้ ความสามารถพอแล้วหรือยัง ไปบอกบุญกับญาติโยมเอาเงินมา พอได้มาแล้ว ก็ทำไม่สำเร็จ

เพราะความสำเร็จทั้งหลายเหล่านั้นอยู่ที่บุคคลที่ฝึกดีแล้ว ถ้าไม่ฝึกลองดูสิครับ ดูง่าย ๆ ไปเจอขอทาน แหม..สงสารขอทานเหลือเกิน ส่งเงินให้ล้านหนึ่ง รับรองเจ้าขอทานคนนั้นเดินไปไม่พัน ๑๐ ก้าว ก็โดนเหยียบตาย อย่างว่าเป็นล้านเลย ให้ไปแค่แสนเดียว หมื่นเดียวเดี๋ยวก็ไปโดนเหยียบตาย ไม่สามารถจะเอาเงินนั้นไปใช้ประโยชน์ เพราะคุณภาพของคนในสังคมยังใช้ไม่ได้

เมื่อเราเริ่มสร้างวัดพระธรรมกาย เมื่อ ๒๗ ปีที่แล้ว (พ.ศ. ๒๕๑๒) คุณยายอาจารย์อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง เก็บรวบรวมเงิน

ไว้ได้ ๓,๒๐๐ บาท พอจะสร้างวัด ก็ถามคุณยายว่า

“คุณยายเราจะมีปัญญา สร้างวัดได้หรือ เรามีเงินอยู่เพียง
แค่นี้”

คุณยายท่านก็ถามย้อนกลับ ท่านถามว่า “ถ้าเราจะสร้างวัด
เราจะต้องใช้เงินสักเท่าไรจึงจะพอบนเนื้อที่ ๑๙๖ ไร่ (ที่ดินที่ได้รับ
บริจาคมา) ก็คำนวณออกมาคร่าวๆ แล้วบอกคุณยายว่าอย่างน้อย ๑๕๐
ล้าน ถึง ๒๐๐ ล้าน”

ตอนนั้นผมเองยังไม่ได้บวช คุณยายท่านเป็นอาจารย์สอน
ภาวนา อบรมผม อบรมพระทุกรูปในวัดนี้มาตั้งแต่เป็นฆราวาส ท่าน
ก็บอกหน้าตาเฉยว่า “ได้ สำเร็จมเกลไป”

“จะสำเร็จได้อย่างไรละยาย เรามีแค่ ๓,๒๐๐ บาทเท่านั้น”

ท่านบอก “สำเร็จซิ”

ท่านพูดซึ้งซัง ไม่ได้พูดเล่นๆ “ที่สำเร็งนี้จะเอาทุนมาจากไหน
ละยาย”

คราวนี้ท่านขยายความ ซึ่งจริงๆ แล้วประโยคนั้นเราเคยได้
ยินกันบ่อยๆ คือ สีเลน โภคสัมปทา “ศีลทำให้เกิดโภคทรัพย์” คุณ
ยายท่านไม่ได้อ้างบาลี ท่านพูดง่ายๆ ว่า

“พวกคุณเคยคิดกันบ้างไหมว่า ถ้ามีเงินร้อยล้านกับเอาคน
มาลักร้อยสองร้อยคนมาฝึก เพื่อให้ได้คนที่รักศึลยิ่งกว่าชีวิตขึ้นมา
สักกลุ่มหนึ่ง ไม่ต้องศึลอื่นหรอก ศึลทำนี้แหละ คุณคิดว่าจะฝึกคน
แบบนี้ขึ้นมาได้สักกี่คน”

ผมนั่งคิด พวกเราทีมงานที่จะสร้างวัดที่บวชกันมาจนถึงเดี๋ย
วนี้แหละ ก็หยุดคิดกันทีเดียว คิดแล้วก็ตอบท่านไปว่า “หมดเงินไปร้อย

ล้านแล้ว ไม่แน่ว่าจะฝึกได้สำเร็จหรือเปล่า”

คุณยายหัวเราะแล้วก็บอกว่า “นั่นนะสิ การที่มีคนรักศึลยิ่งกว่าชีวิต เกิดขึ้นที่ไหนสัก ๑ คน ที่นั่นถือว่ามีสมบัติเกินกว่าร้อยล้านคนเดี๋ยวนี้นะแหละ แต่เดี๋ยวนี้นายมีพวกคุณอยู่ตั้งเป็นสิบๆ คน เพราะฉะนั้นต้องถือว่า ขณะนี้นายมีทุนอยู่แล้วเป็นพันล้าน เพราะฉะนั้นวัดนี้ต้องสร้างเสร็จแน่นอน”

ผมก็เถียงท่านไม่ขึ้น เพราะท่านพูดด้วยเหตุผล แล้วท่านก็ขยายความต่อไปอีกว่า “คุณเชื่อยายเถอะ หลวงพ่อวัดปากน้ำฯ เคยให้ยายนั่งเข้าธรรมกายไปดูแล้ว ตั้งแต่สมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ได้เคยเห็นแล้วว่าอานุภาพของศึลนั้น ถ้าใครรักษาได้แล้ว เป็นต้นสมบัติจริงๆ”

ผมเชื่อ ทั้งที่ลึกๆ ในใจอดค้านไม่ได้ แต่ความที่เคารพครูบาอาจารย์ เอาเถอะ โดยเหตุโดยผลก็จริงของท่าน ก็ตั้งใจทำตามท่าน พอลงมือสร้างวัด ท่านก็สั่งคนที่ตั้งใจสร้างวัด ให้รักษาศึลกันอย่างเคร่งครัด การรักษาศึลอย่างเคร่งครัดก็มีความจำเป็นว่าต้องฝึกสมาธิให้มาก ถ้าไม่ฝึกสมาธิ บวชเป็นสิบๆ พรรษาก็ยังได้ยินเสียงตบยุ้งกันเปาะแปะอย่างที่ได้ยินบ่อยๆ

ครั้นฝึกสมาธิหนักเข้า ก็จริงอย่างท่านว่า ยังไม่ทันจะได้บวชเลย ไปบอกบุญที่ไหนเขาก็เชื่อเพราะหน้าตาเราผ่องใส เขาเชื่อว่าเราไม่หลอกลวงเอาเงินเขาไปใช้ส่วนตัว เขาควักเงินให้ง่ายๆ ไปบอกเขาว่าจะขอเงินมาสร้างวัด อยากให้มีวัดที่เน้นการปฏิบัติธรรมเกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นวัดของพระพุทธศาสนาของทั้งโลกเลย เรามีความรู้สึกนึกคิดยังงี้กับบอกเขา เขาก็เชื่อ ศึลเราดี สมาธิมันคงทำให้เราผ่องใส จิตใจเบิกบาน คนมีศึลไม่จำเป็นต้องประกาศตัว ชาวบ้านเขา

ดูออกเพราะหน้าตาฟ้องใส

ตรงกันข้ามถึงจะบวชมาหลายสิบพรรษา ถ้ารักษาศีลไม่ดี ไม่มีทางฟ้องใส คนมีศีล ใจข้างในใส ข้างนอกก็ฟ้องออกมา เราตั้งใจ ทำภาวนาและบอกรับบุญกันเรื่อยไป ก็ได้ปัจจัยมาสร้างวัด

ต่อมาเมื่อบวชแล้ว ประชาชนก็ยังเชื่อ เพราะเขาเห็นเรามา ตั้งแต่เรายังไม่บวช พอเขาเชื่อ เขาก็บริจาคทรัพย์มาให้สร้างเพิ่มขึ้นๆ อย่างที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ ขอให้เชื่อเถอะว่าถ้าตัวของเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญาจากการศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครมาถึงเรา เขาเป็นต้องได้ศีล ได้สมาธิ ได้ปัญญาทุกคนไป

ท่านเหล่านี้เองถึงเวลา ถ้าตัวเองมีปัจจัยก็บริจาคมาช่วยสร้างวัด ถ้าไม่มีปัจจัยก็ออกเรี่ยรวมออกแรง มาช่วยกันก่อสร้าง เพราะเห็นคุณค่าของพระศาสนา เขาเห็นว่าตั้งแต่เข้าวัดมานี้ ทำให้เขาได้ปรับปรุง ตัวเองขึ้นมาได้ ไม่ใช่ผมยกตัวว่าวิเศษ แต่อยากจะให้ข้อคิดสักหน่อย ครับ

ถ้ายกตัวอย่าง พระเกจิอาจารย์ยังเห็นได้ชัด หลวงปู่ขาว อนาลโย พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ทางภาคอีสาน ท่านอยู่กลางป่า แต่ว่าตื่นเช้าขึ้นมา มีชาวกรุงเทพฯ อุตส่าห์ขับรถไป จัตรรถทัวร์ไป นั่งเครื่องบินไปหาท่าน หุงข้าวจากกรุงเทพฯ แล้วนั่ง เครื่องบินไปรอ พอเช้าท่านออกบิณฑบาต ท่านจึงได้ข้าวที่หุงที่กรุงเทพฯ ฉนั้นครับ

ทำไมท่านทำได้ ศีลท่านดีครับ สมาธิท่านดี อำนาจศีลของท่าน สามารถดึงดูดทรัพย์ไปหาท่านได้

พอท่านคิดจะสร้างวัด ก็มีคนเอาปัจจัยไปให้ ไปอ้อนวอนขอ ถวายเสียด้วยซ้ำ หลวงพ่อรีบไปเถอะ หลวงปู่รีบไปเถอะ จะสร้าง

อะไรก็สร้างไป ของใช้ ของขบฉัน เข้าขึ้นมามีคนไปถวายท่าน โดยท่านไม่เคยเรียกร้องจากใคร ทำไมล่ะ ก็เพราะศีลของท่านดี สมานิทานดี

นี่จะรับอานุภาพของศีล “สีเลน โภคสัมปทา” ศีลเป็นต้นสมบัติ แม้อยู่กลางป่า ก็นับว่าวัดของหลวงพ่หลวงพ่ที่นั่นอยู่นี่อีกหลายรูป แต่ว่าท่านก็สร้างของท่านได้ ศีลเป็นต้นสมบัติ นี่เป็นสิ่งที่ยืนยันได้

เพราะฉะนั้นหลวงพ่ทั้งหลาย พระคุณเจ้าทุกรูป โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ เมื่อตั้งใจจะพัฒนาวัด อย่าเพิ่งไปห่วงเรื่องเงินว่าจะได้จากที่ไหน ลืมไปก่อน แล้วมองย้อนมาดูตัวเอง ดูซิว่าเรานี้ศีลดีไหม นอกจากศีลดี มารยาทของเราดีไหม แล้วศีลของคนในวัด ตั้งแต่พระลูกวัด สามเณรภายในวัด เด็กวัด มรรคนายก อุบาสก อุบาสิกาที่เราใช้ใกล้ชิดนั้น มีศีลแล้วหรือยัง ?

ถ้ายัง...อย่าเพิ่งไปทำอะไร ฝึกคนตรงนี้ก่อน ถ้ายังไม่ได้ฝึกคน อย่าเพิ่งไปก่อสร้างอะไร เพราะถ้าไม่ฝึกคน รับรองครับ ถึงแม้จะหาทางสร้างจนสำเร็จสวยงามอย่างมาก ท่านก็ไม่มีปัญญาที่จะดูแลรักษาหรอกครับ ดูง่าย ๆ เอาแค่สร้างแล้วให้ใช้ก็ همین หวังแล้วครับ รักษาความสะอาดกันไม่เป็น เพราะฉะนั้นเรื่องเงินอย่าเพิ่งพูด ฝึกคนไปก่อน นี่เป็นคำตอบ

นอกจากนั้น อะไรที่จะทำให้บุคคลภายในวัดเสียศักดิ์ศรี ก่อให้เกิดความอับอาย เช่นอะไรบ้าง เช่น หมา แมว คนเกเรทั้งหลาย

ทุกวันนี้เรามองต่างมุมกันมากในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นอยากจะไปดูหมาขี้เรื้อน จะไปดูที่ไหน? ไปดูหมาวัด อยากจะไปดูแมวตาแฉะ ขาหัก ไปดูที่ไหน? ไปดูที่วัด อยากจะไปดูเด็กเกเรที่พ่อแม่เลี้ยงไม่ไหว

แล้วตัดหางปล่อยวัด ก็ไปได้ที่วัด

อย่างนี้ก็ตายสิครับ วัดเสียดศีร์ชังศรี วัดไม่น่าเข้าเสียแล้ว เพราะฉะนั้น สิ่งใดที่ทำให้วัดเสียดศีร์ชังศรี จัดการกำจัดออกให้หมด แต่เรื่องนี้พูดยาก เจอเจ้าอาวาสบางรายเป็นเสียเอง ท่านมีสุนัขตัวโปรดของท่าน โยมเข้ามากราบท่าน ไฉนเจ้าสุนัขตัวนั้นก็นอนอยู่ข้างๆ เลยไม่รู้ว่ากราบพระหรือกราบสุนัขกันแน่

แค่นี้ก็ตายแล้ว เลิกเถอะครับ ทั้งหมา ทั้งแมว เลิก อย่าไปเลี้ยง วัดมิให้พระให้สามเณรอยู่ ให้อุบาสกอุบาสิกาที่ตั้งใจปฏิบัติธรรมอยู่ ไม่ใช่ที่เลี้ยงหมา นี่พูดตามเหตุตามผล ถ้าดูแลให้ถ้วนถี่อย่างนี้ เดียวก็มีคนมาช่วยพัฒนาวัด หรือแม้ไม่มีใครช่วย ลำพังพระก็พอมีกำลังทำ เพราะไม่มีสุนัข ไม่มีแมวมาเพิ่มงานให้ คิดง่ายๆ เมื่อก่อนนี้ที่นี้ก็มีพระอยู่ประจำไม่กี่รูป เนื้อที่วัด ๑๙๖ ไร่ สาธุชนมาวัดในวันอาทิตย์เป็นพันคน ยังทำได้ขนาดนี้ ขณะที่วัดของพระคุณเจ้าหลายๆ วัดมีพระมากกว่าเสียอีก

ถ้ารักจะทำงานใหญ่ ต้องเอาอุเบกขานำหน้า แล้วอย่าลืมฝึกคน ที่สำคัญคนแรกที่จะฝึกคือตัวเราเอง ฝึกให้มีศีล รักษา ศีลให้ดี แล้วเงินสร้างวัดจะมาเอง

๑๐. พระไฉนุส

มีวิธีการอย่างไร ที่จะทำให้สามเณรหรือเด็กวัดที่เราต้องการจะ
ใช้สอย ทำโน่นทำนี่ให้ตามความต้องการของเรา โดย
ที่เราเองไม่ได้เป็นเจ้าของ และไม่ได้รับมอบหมาย
อำนาจสั่งการแทน แต่อยากจะให้วัดดูเป็นระเบียบ ?

วิธีการที่จะให้สามเณรในวัดทำอะไรต่ออะไรตามคำสั่ง โดยที่
เราเองไม่ได้เป็นเจ้าของ ก็มีอยู่วิธีเดียวคือ เราลงไปทำงานนั้นกับเณร
ด้วย จะให้เณรกวาดวัด ฎุกฎึขของส่วนกลาง เราก็กวากับเณร อย่างนี้
จะใช้อะไรก็ใช่ง่าย แต่ถ้าชี้นิ้วชี้ เณรไปกวาดชื เณรไปฎุกฎึ เณรจะนึก
ในใจ “เป็นพ่อกูเมื่อไหร่ละ ก็โตไล่กันมา รอยเท้าไล่กันมาทุกวันๆ เมื่อ
ไหร่พ่อบวชเป็นพระบ้างละก็... ฮืม!” ก็เกิดอาการอย่างนั้น แต่ว่า
ถ้าบอกว่า “เณรมาช่วยหลวงพี่หน่อย” แล้วก็กวาดก็ฎุกฎึเรื่อยไป เณรมา
เณรก็ช่วย ถ้าอย่างนี้คุยกันได้ จำไว้ว่า จะใช้งานใครก็ตาม จะให้ง่าย
ต้อง

๑) ทำให้ดู แล้วก็ช่วยทำด้วย

๒) มีอะไรก็แบ่งปันกันกินกันใช้ มีอะไรฉันก็แบ่งให้ฉัน มี
อะไรใช้ ก็แบ่งให้เณรใช้บ้างนะ

อย่าทำให้เณรคิดแย้งในใจว่า “ทีมงานละก็โยนโครมๆ ให้เณร
ทำ ทีเวลาฉันละก็ฉันคนเดียวเจียบเซียว” อย่างนี้น่าทำงานให้ไหมเณร?
ไม่น่าเลยนะ

ถ้าเจ้าอาวาส พระลูกวัด เด็กวัดมีอะไรฉันก็ฉันก็กินเหมือนๆ
กัน ข้าวหุงมาจากหม้อเดียวกัน กับข้าวก็จากกระทะเดียวกัน พระก็ฉัน
เด็กวัดก็กิน จะทำให้เกิดความมั่นใจตลอดเวลาว่า หลวงพ่อไม่ทิ้งเขา

แบบนี้เอาอย่างไรก็เอากัน เหนื่อยแค่ไหนก็ยอม แต่ว่าถ้ายังแบ่งยังแยกกันอยู่ ก็ตายสถานเดียว

วัดใดก็ตามขอฝากข้อคิดไว้ว่า ถ้าพระในวัดถึงเวลาฉัน ไม่ฉันรวมกัน ต่างองค์ต่างฉันที่กุฎิ แสดงว่าความสามัคคีได้หมดไปแล้ว โอกาสที่จะมานั่งสนทนาปรึกษากันนะ หมดไปแล้ว วัดนั้นก็จะมีแต่จะร้างอย่างเดียว หรือไม่ก็มีแต่ปัญหา

กรณีของท่านที่ถามมา ถ้าจะใช้เณรได้ง่ายๆ แนะนำอะไรก็ตาม ท่านต้องทำอย่างนี้คือ ถึงเวลาฉันก็เรียกเณรมาฉัน มาปันส่วนกัน ทั้งของฉันของใช้ แล้วก็อย่าใช้น้ำใช้อย่างเดียว ลงมือทำด้วย ถ้าทำแบบนี้ละก็ อยู่กันยืดครับ ความจริงสามเณรก็อยากดี รักดีอยู่แล้วจึงมาบวช

ถ้าจะให้ดีนะครับ หลวงพ่อหลวงพี่ทั้งหลาย ผมอยากจะฝากอีกเรื่องหนึ่งคือ **หัดให้กำลังใจให้เป็น ทั้งให้กำลังใจสามเณรและให้กำลังใจตัวเอง**

ก่อนอื่นต้องรู้จักให้กำลังใจตัวเองก่อนว่า “วันนี้ทำงานเหนื่อยแท้ๆ เหนื่อยอย่างนี้ได้ชื่อว่ารับใช้พระพุทธเจ้าเต็มที สมแล้วที่เราได้บวชเข้ามาอาศัยพระศาสนาเป็นสุข แล้วก็ให้พระศาสนาได้อาศัยเราด้วย เรานี้สมเป็นลูกพระพุทธเจ้าจริงๆ” ให้กำลังใจตัวเองได้อย่างนี้ เราเองก็ท้อไม่เป็น

ผ่านจุดนี้ได้ จากนั้นเราจึงจะให้กำลังใจลูกศิษย์ ให้กำลังใจเณรได้ แล้วจึงจะอยู่ด้วยกันได้ ท่านขึ้นเอาแต่ใช้น้ำใช้เณรตมๆ พอเณรบ่นว่าเหนื่อย ก็ด่าเลย “อะไรวะแค่นี้เหนื่อย” ถ้าอย่างนี้เณรไม่ทำหรอก แต่ว่าถ้าพูดให้กำลังใจกัน เช่น “เหนื่อยเหรเณร หลวงพ่อ มีโกโก้ มีน้ำหวานนะ เดียวไปชงฉันกัน เอาไปปันกันฉันนะ”

พอณรรณรีบรื้อย ใจเย็นลงแล้วค่อยใช้งานต่อ “อ้อ...ณรรณตรงนี้เหลืออีกหน่อยนะ ยังไม่ได้ทำ” เดียวณรรณก็ไปทำให้

พูดง่าย ๆ คือการผูกใจคน เราต้องใช้ทานนำหน้า ให้ใช้สังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวนำ คือ

๑. ทาน ให้ของกินของใช้ จะได้มีเรี่ยวแรงทำงาน

๒. ปิยวาจา ให้คำพูดเพราะๆ จะได้มีกำลังใจไม่ท้อถอย

๓. อัถกจริยา ช่วยเหลือให้ความรู้ ให้คำแนะนำอะไรได้ก็ให้กันไป ให้เรี่ยวให้แรงช่วยงานกันไป ทีเรา เราให้ ทีณรรณ ณรรณก็ต้องให้เราบ้างละ

๔. สมนัตตตา ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันไป ให้ความเป็นกันเอง ให้มาตรฐานความเป็นอยู่เท่าๆ กัน

ถ้าเรามีสังคหวัตถุ ๔ อย่างนี้ ถึงไม่ได้เป็นเจ้าของอาวาสสามเณรในวัดเราก็ใช้ได้ พระเราก็ใช้ได้ ใครๆ เราก็ใช้ได้ครับ

๑๑. พัฒนาคณ คือ การพัฒนาประเทศ

การสร้างรัฐดงคสถาน มีความจำเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศได้อย่างไร ?

ให้จำเอาไว้ว่างานทั้งหลายในโลกนี้ไม่มีอะไรยาก แม้แต่จะเป็นงานสร้างดาวเทียมไปดวงดาวดวงอื่น ไปโลกพระจันทร์หรือไปไหนก็ตาม งานอะไรในโลกนี้ไม่มียาก

ที่ยากที่สุดคือเรื่องการอบรมคน เมืองไทยของเราไม่เจริญเท่าที่ควร เพราะยังมีประชาชนไทยอีกเป็นจำนวนมาก ที่พูดกันไม่ค่อยรู้เรื่อง เนื่องจากธรรมะยังเข้าไปอยู่ในใจไม่พอ ถ้าธรรมะมีอยู่ในใจพอละก็ เมืองไทยเจริญเป็นแนวหน้าของบรรดาประเทศที่พัฒนาไปตั้งนานแล้ว

การเปิดรัฐดงคสถาน เป็นเรื่องของการสร้างสถานที่สำหรับอบรมจิตใจคนให้มีธรรมะ โดยสร้างบรรยากาศให้เหมือนปสลัถตัวไปหาความสงบตามลำพัง เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีแก้ไขโดยใช้ธรรมะ คนเราถ้าอบรมจิตใจดีแล้ว ก็ไม่ต้องห่วงว่าการพัฒนาประเทศจะเป็นไปไม่ได้ เพราะถ้าคนจิตใจดี ก็จะไม่คอร์รัปชัน เมื่อคนไทยไม่คอร์รัปชันกันทั้งประเทศ เมืองไทยก็เจริญเอง เพราะฉะนั้นคำถามที่ว่าอยู่รัฐดงคนี้ช่วยพัฒนาประเทศได้อย่างไร ตอบว่า นี่แหละกำลังพัฒนาประเทศละ ถูกเป้าหมายด้วย

เมื่อตอบเรื่องนี้แล้วก็ขอเล่าเลยไปอีกเรื่องหนึ่งด้วย คือเมื่อหลายปีมาแล้วหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ใหม่ๆ ได้มีนักศึกษากลุ่มหนึ่งมาที่วัดพระธรรมกาย โดยเจตนา โดยลักษณะอาการแล้ว เขา

เตรียมจะมารื้อวัด เขามาถามปัญหาหลายข้อ มีอยู่ข้อหนึ่งเขาตั้งปัญหามาว่าอย่างนี้

“หลวงพ่อกับ ประเทศไทยกำลังพัฒนาอุตสาหกรรม ถ้าหน่วยงานไหนๆ ในประเทศไม่ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นไปในทางเดียวกัน ก็ได้ชื่อว่าบ่อนทำลายประเทศไทย อยากจะทราบว่พระภิกษุช่วยอะไรในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศบ้าง เพราะถ้าไม่ช่วยก็ต้องถือว่าพระภิกษุเป็นผู้บ่อนทำลายประเทศไทยเหมือนกัน”

ถาม แบบทำมาอย่างนี้ ไม่ตอบก็โดนรื้อวัด ถามอย่างนี้ตีความได้ ๒ ประเด็น คือ

๑. ถามแบบตีรวน ก่อนจะตีจริง

๒. ถามเพราะเขาไม่รู้จริงๆ

ในฐานะที่เป็นพระภิกษุก็ต้องทำใจ คิดว่าเขาไม่รู้จริงๆ ก่อน ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้วเขาอาจจะถามแบบตีรวนก็ได้ ก็ตอบด้วยจิตเมตตาไปว่า พระภิกษุไม่มีเงินทองไปลงทุนสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหรอก แต่ว่าพระภิกษุในประเทศไทย มีความสามารถในการช่วยโรงงานอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งคือ ทุกๆ ปี ตามวัดต่างๆ จะมีลูกตาสี ตาสา ลูกชาวไร่ชาวนา รวมทั้งชาวบ้านชาวเมืองด้วย มาบวชปีละไม่น้อย รวมทั้งประเทศปีละเป็นแสน

คนเหล่านี้ย่าคิดว่าเขามีความรู้ทางโลกมากนะ เกือบครึ่งเกือบก่อนเรียนแค่ ป.๔ ยังไม่อยากจะจบ เมื่อเข้ามาบวชแล้วอย่างน้อย เขาก็รู้จักที่สูงที่ต่ำ รู้บุญรู้บาป รู้ควรรู้ไม่ควร แล้วก็รู้จักวิธีอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มาอย่างสงบสุข เพราะได้มาฝึกตัวในขณะที่อยู่วัดแล้ว มีบางท่านสามารถซาบซึ้งธรรมะเบื่องสูงยิ่งๆ ขึ้นไปได้

ที่สำคัญที่สุด ธรรมะในพระพุทธศาสนานั้น สอนให้คน ขยันขันแข็ง และรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อ พระภิกษุทุกวัดในประเทศไทย นอกจากช่วยกันสอนให้ประชาชนขยัน ขันแข็งและรับผิดชอบในการทำงานแล้ว ยังสอนให้เขารู้จักที่จะอยู่ ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่เป็นคณะอย่างสงบสุข ทางวัดฝึกเขาจน กระทั่งเขาเป็นคนมีคุณภาพออกไปทำงานตามโรงงานต่างๆ อย่างนี้ จะถือว่าพระภิกษุช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศได้ไหม ?

เขานิ่งไปพัก แล้วบอกว่าได้ “ถ้าอย่างนั้นวัดของหลวงพ่อก คงไม่โดนรื้อนะ”

ผมเคยอธิบายให้นักศึกษาฟังอย่างนี้ เพราะฉะนั้นก็ขอถวาย เรื่องนี้ให้กับหลวงพ่อดองหลวงพี่ทั้งหลายพิจารณาด้วยว่า...ถ้าเจอปัญหา อะไรทำนองนี้ล่ะก็ อย่าเพิ่งตอบอะไรง่ายๆ ไป

เดี๋ยวจะเสียหายแก่พระศาสนา เพราะดูเผินๆ แล้ว เอ๊ะ! พระ พุทธศาสนาไม่เห็นช่วยอะไรในอุตสาหกรรม ความจริงช่วยนะ ก็ช่วย ส่งคนดีๆ ไปให้ทำงานไงล่ะ ไม่อย่างนั้นขึ้นคนงานไปสไตรค์ทุกวันๆ จะเป็นอย่างไร โรงงานถูกสไตรค์เข้าแต่ละที เจ้าของขาดทุนยับยับ ประเทศไหนๆ เขาก็ไม่อยากมาลงทุนในเมืองไทย ที่อยู่ได้ตลอดรอดฝั่ง มาที่นี่ เพราะหลวงปู่หลวงตา ท่านช่วยกันสอนลูกศิษย์ของท่านมาให้ เพราะฉะนั้นโรงงานต่างๆ ในเมืองไทย ถึงแม้จะมีการสไตรค์อะไรกันก็ ไม่รุนแรง เมื่อเทียบกับต่างประเทศต้องถือว่าไม่มีเลย

ขอฝากไว้ให้คิดถึงด้วยว่า จริงๆ แล้วทุกตารางนิ้วในผืน แผ่นดินไทย ที่จะไม่มีธรรมะเข้าไปแทรกอยู่นั้นไม่มีหรอก ทุกหน ทุกแห่งมีธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแทรกอยู่ทั้งนั้น เพียง แต่ว่าเราจะสามารถยกมาอธิบายได้หรือไม่เท่านั้น

๑๒. แม่ครัวประจำวัด

แม่ครัวประจำวัดพระธรรมกายนี้มีหรือไม่ จ้างเขาหรือเปล่า ?

มี เพราะอาหารการกินเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ กองทัพเดินด้วยท้อง ไม่ว่าจะกองทัพทางโลก หรือกองทัพทางธรรม วัดพระธรรมกายมีพระภิกษุ มีสามเณร มีอุบาสก อุบาสิกา รวมทั้งคนมาปฏิบัติธรรมมากมาย เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีแม่ครัว

ถ้าถามว่าจ้างหรือเปล่า ตอบว่าไม่ได้จ้าง เขาอาสาสมัครมาช่วยงานครัว แต่ว่าเมื่อเขามาอยู่ในวัด เราก็ต้องจัดที่ให้เขานอน เจ็บไข้ได้ป่วยก็มีหมอของสถานพยาบาล ซึ่งอยู่ในวัด รักษาให้ ค่าตอบแทนมิให้ เราไม่อยากเรียกว่าเป็นค่าจ้าง แต่เราเรียกกันว่าเป็นค่าสวัสดิการ

ส่วนมากเราก็ให้เป็นเงินค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเขาเท่าที่จำเป็น ไม่มากเหมือนค่าจ้าง ถ้าเป็นผู้ที่มีฐานะดี เขาก็ไม่ขอรับ ผู้ที่ฐานะไม่ดี จำได้คร่าวๆ ว่าเดือนละไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท อยู่ในย่านกรุงเทพฯ ค่าสวัสดิการแค่นี้พอไหม

จริงๆ แล้วถ้าจะเอาสุขสบายอย่างชาวบ้าน ก็ไม่พอแน่ๆ แต่ว่านี่มาอยู่กันอย่างชนิดว่ามา**เอาบุญ** เขาต้องตื่นกันมาตั้งแต่ตี ๓ ตี ๔ กว่าที่จะกลับเข้านอนก็ ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่ม

ถ้าจะพูดว่าเป็นค่าจ้างก็ต้องบอกว่าไม่ใช่ เพราะเขาทำให้เกินกว่าจะเรียกว่าค่าจ้าง

๑๓. ไม่พิดศีล แต่พิดใจ

ถ้าท่านเป็นพระสังฆาธิการ ท่านจะแก้ปัญหาพระที่ไม่ถูกกัน
อย่างไรครับ

พระแตกความสามัคคีก็ด้วย ๒ สาเหตุใหญ่ คือ

๑. ศีลไม่เสมอกัน หรือวินัยไม่เสมอกัน รูปหนึ่งตั้งใจรักษา
ศีล อีกรูปหนึ่งไม่ตั้งใจรักษาศีล

๒. ทิฐิไม่เสมอกัน หรือความเห็นไม่ตรงกัน เช่น รูปหนึ่ง
ตั้งใจเรียน ตั้งใจนั่งสมาธิเพื่อตอบแทนคุณญาติโยมที่มาตักบาตรให้
อีกรูปหนึ่ง ตั้งใจเป็นหมอดู ตั้งใจให้ห่วยเป็นการตอบแทน นี่ต่างกันไม่
เสมอกันถึง ๒ อย่างแบบนี้ไปกันไม่ได้หรอก

ขนาดศีลเสมอกัน แต่ทิฐิต่างกันยังอยู่ด้วยกันไม่ค่อยจะได้
พระนักเทศน์กับพระนักภวนาอยู่กุฏิใกล้เคียงกันยังกระทบกระทั่งกัน
พระนักภวนาพอเข้ามิดดีสามตีสี่ท่านลุกขึ้นมานั่งภวนา ต้องการความ
เงียบ ท่านว่าถูกต้องตามกิจวัตรพระ

อีกรูปท่านเป็นพระนักเทศน์ ท่านก็ตื่นมาตีสามตีสี่เหมือนกัน
มาซ่อมเทศน์ ท่านต้องซ่อมเสียง ท่านก็ว่าของท่านไป เสียงแจ๊ๆ
ท่านว่าเป็นกิจวัตรพระเหมือนกัน ดังนั้นอยู่กุฏิติดกันไม่ได้ ต้องขยับ
กุฏิให้ท่านใหม่ ถ้าทำได้ ท่านก็เป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาทั้งคู่ ศีล
เสมอกัน แต่ทิฐิไม่เสมอกัน ยังต้องเปลี่ยนที่พักให้ใหม่

ประเด็นที่พระเถรไม่ถูกกันก็ด้วยเหตุ ๒ ประเด็นนี้ เป็นเรื่อง
ที่เจ้าอาวาสต้องไปจัดการแก้ไขเป็นเรื่องๆ ไป

เรื่องทิฐิจะปรับให้เสมอกันทำอะไร ก็ต้องอบรมกันไปเป็น

คู่เป็นกลุ่ม คู่ไหนธาตุในตัวไม่ค่อยจะลงกันนัก แต่ก็เป็นที่พระดีทั้งคู่ รูปหนึ่งชอบเทศน์ รูปหนึ่งชอบก่อสร้างก็ปรับที่อยู่อาศัยของท่าน ให้พอดีๆ กับงาน อยู่รูปละส่วนกัน

แล้วทำอย่างไรล่ะทุกรูปจึงจะสามัคคีกัน ก็ทำง่ายๆ เวลาหลังทำวัตรสวดมนต์อย่าเพิ่งให้รีบลุก ตั้งเป็นกฎของวัดไปเลยว่าให้ทำภาวนาต่อไปสัก ๑๕ ถึง ๒๐ นาที หรือครึ่งชั่วโมงก่อน แล้วต่อจากนั้นใครจะทำอะไรก็ไปทำ ถ้าทำได้อย่างนี้ละก็ แต่ละรูปใจจะผ่องใสขึ้น มากพอใจใสก็จะเห็นคุณค่าเห็นความดีของผู้อื่น แล้วทฤษฎีจะปรับเข้าหากันเองโดยอัตโนมัติ

ส่วนเรื่องวินัยเรื่องศีลไม่เสมอกัน ก็เป็นเรื่องที่เจ้าอาวาสต้องอบรมพระลูกวัดบ่อยๆ พอเลิกภาวนาก็อบรมกันไป อย่างนั้นอย่างนี้ อบรมเรื่องวินัย ถ้าจะให้ดี ฉันเช้าเสร็จก็อบรมกันเลย **แล้วจำไว้เถิด** **เรื่องที่ทำให้พระแตกแยกกันมากที่สุดคือ ลากลับการะต่างๆ** เช่นได้มาไม่เท่ากันบ้าง ได้รับนิมนต์ ไม่ได้รับนิมนต์บ้าง อะไรอย่างนี้ ก็ขอให้แบ่งสรรปันส่วนกันให้ดี

สมัยหลวงพ่อดำปากน้ำฯ ท่านบริหารวัด ท่านตั้งเป็นกฎ **เลยว่าของที่ญาติโยมถวายพระมาจากงานโน้นงานนี้ ให้ตั้งเป็น** **กองกลาง แล้วก็แบ่งแจกจ่ายกันไป ตามที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น**

พระที่วัดพระธรรมกายก็เหมือนกัน ของทุกอย่างได้มาแล้วก็เอาไว้กองกลาง ไตรจีวรไว้กองกลาง **ทุกอย่างไว้กองกลางทั้งหมด** เมื่อถึงคราวจำเป็นให้หยิบนำมาใช้ให้น้อยที่สุด อย่างเมื่อกลืนที่ผ่านมานี้ได้ผ้าไตรมา ๑๐,๐๐๐ ไตร แต่ละรูปก็เอาไปรูปละไตร เอาไปเปลี่ยนของเก่า ที่เหลืออีก ๙,๐๐๐ กว่าก็นิมนต์พระในรัศมี ๑๐๐ กิโลเมตรรอบวัดบ้าง หรือบางทีก็มาจากที่ไกลๆ นิมนต์ท่านมาเดือนละ ๑,๐๐๐

รูป พอท่านฉันเสร็จก็ถวายท่านรูปละไตร หรือวันมาฆบูชาแต่ละปีก็นิมนต์พระทั่วประเทศมาอยู่ธุดงค์ด้วยกัน ก็มีเหลือมาถวายหลวงพ่อ หลวงพี่อีกรูปละไตรก็ทำมาอย่างนี้ เราอบรมกันว่าของส่วนกลาง เรา จะเอาส่วนที่น้อยที่สุด ทำอย่างนี้ก็ลอยตัว พระไม่ทะเลาะกันหรอกครับ

บางวัดไม่ทำอย่างนี้ หลวงพ่ोज้าอาวาสได้รับมาตั้งมาก แต่ไม่เคยแบ่งให้ลูกวัดเลย บางทีเก็บไว้นานเข้าๆ เก็บไว้ห้าปีสิบปี พอแกะออกมาก็กรอบผุหมด ใช้ไม่ได้ นี่เท่ากับทำลายสมบัติของพระ สัมมา-สัมพุทธานะ

เรามารับเรื่องทัญญู กับเรื่องศีลหรือวินัยของพระ แล้ววินัย จะบอกเราเองว่า ลากสักการะ จะแบ่งสรรปันส่วนกันอย่างไร พระพุทธร่องค์ทรงบัญญัติไว้แล้ว ตัดสินแบบนี้เปรี๊ยะเดียวแล้วจบ เลิก ทะเลาะกันเลย

๑๔. ยินดีต้อนรับ

สามเณรวัดอื่นจะขอมาอยู่ที่วัดพระธรรมกายจะได้หรือไม่ จะต้องทำอะไรบ้าง ?

เราประกาศอยู่ตลอดเวลาว่า ถ้าใครจะสมัครมาเป็นสามเณรที่นี่ จะเป็นพระที่นี่ เรายินดีรับ กฎเกณฑ์ต่างๆ มีไว้เรียบร้อย แต่ว่ากฎเกณฑ์ก็มากหน่อย แล้วก็บอกกันตรงๆ ว่าเป็นพระวัดนี้เหนื่อย ทั้งเจ้าอาวาส ทั้งรองเจ้าอาวาส พระเณรทุกรูปเหนื่อยกันทั้งนั้น ถ้าท่านคิดว่าจะทนเหนื่อยได้มาสิครับ ยินดีต้อนรับ

กฎเกณฑ์กติกาที่ว่านี้ ความจริงก็ไม่มากเท่าไร เช้าตี ๔ ครึ่ง ก็ตื่นขึ้นมาทำวัตรทำภาวนาไป พอสว่างก็ไปบิณฑบาต เสร็จจากบิณฑบาตกลับมาฉัน เสร็จแล้วก็ไปเก็บกวาดเช็ดถูประมาณ ๙ โมง ก็นั่งภาวนาไป งานอื่นยังไม่ต้องทำภาวนาไปจนกระทั่ง ๑๑ โมง ถ้าท่านรูปไหนเพียงแค่นั่งชั่วโมงเดียว ก็โอยไม่ไหวแล้ว เมื่อยแล้ว ทนไม่ไหว ท่านไม่ต้องมาสมัคร อยู่ไม่ได้หรอกครับ มีมาสมัครกันตั้งเยอะแล้ว แต่มักจะอยู่กันไม่ได้ ที่อยู่ได้ก็มีครับ

ฉันเพลแล้วเรียนไม่ใช่นอน เรียนนักธรรม เรียนบาลีก็เรียนกันไป ตกกลางคืนทำภาวนาถึง ๓ ทุ่ม หลังจากนั้นจะท่องหนังสืออ่านตำรา ก็นิมนต์ตามสะดวก แต่ไม่ว่าจะดึกตื่นแค่ไหน ตี ๔ ครึ่ง ต้องตื่นอย่าอยู่ช้า ถ้าทนได้ ก็อยู่ด้วยกันได้ ถ้าทนไม่ได้ก็สนใจที่จะรับ

เวลาล่วงไปทุกวันๆ ความแก่ความตายเดินมาหาเราทุกวันๆ ต้องเร่งทำความเพียรอยู่ช้าไม่ได้ เกิดมาเป็นคนไม่ควรกลัวเหนื่อยกันนะ

๑๕. รถรับ-ส่งคนมาวัด

รถบัสนี้รับส่งคนมาวัดพระธรรมกายทุกวันอาทิตย์ได้รับบริจาค
มาจากไหน หรือต้องจ้างเขา ค่ารถปีละเท่าไร เอาเงิน
มาจากไหน ?

รถที่รับ-ส่งสาธุชนแต่ละคันนี้ต้องจ้างเขานะ เข้าใจว่าประมาณ
วันละ ๑,๐๐๐ บาท (ราคาปี ๒๕๒๘) ต่อไปทางวัดจะเพิ่มจุดออกรถ
ตามหมู่บ้านต่างๆ ด้วย เลือกหมู่บ้านที่ใหญ่ๆ หน่อย

ปีที่แล้วเนื่องจากขยายรถเพิ่มขึ้นมาเป็น ๗-๘ จุดด้วยกัน
เพื่อพยายามรับลูกหลานที่อยู่ตามสถาบันต่างๆ ให้ทั่วถึง เฉพาะค่ารถ
เมื่อปีที่แล้ว (๒๕๒๗) ไม่คิดค่ารถในงานบุญใหญ่ๆ นะ รวมได้ประมาณ ๖
แสนบาท

หลายคนบ่นว่า ทำไมทอดผ้าป่าบ่อยจริง จะเอาเงินไปทำ
อะไร? ก็เอามาใช้กันอย่างนี้แหละครับ

๑๖. รายการวิทยุ

ที่วัดพระธรรมกายนี้มีรายการธรรมะออกอากาศทางวิทยุที่รายการครับ ?

ความจริงที่วัดนี้ไม่มีรายการทางวิทยุออกเลย แต่มีญาติโยมที่มาวัดนี้ ที่เขาจัดรายการวิทยุอยู่ อย่างเช่นรายการธรรมะก่อนนิทรา คือเขาเห็นว่าที่วัดมีรายการเทศน์ดีๆ เขาก็อัดเทปเอาไปเปิด บางทีก็ช่วยขยายความต่อให้ด้วย

ก็เป็นการช่วยกันเผยแผ่พระพุทธานุสาสนา ผู้ที่ฉลาดในบุญเขาย่อมชวนชวนหาวิธีสร้างบุญให้ตนเองอย่างนี้ เราไม่เคยเป็นเจ้าของรายการเลย แต่มีนักจัดรายการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ หลายรายการมาขออัดเทป มาขอถ่ายวิดีโอ เอาไปเผยแพร่ หลวงพ่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่พระศาสนา ก็ไม่เคยขัดข้อง ยินดีจัดทำให้ในส่วนที่ทำได้ ยังก่อนโมทนาในน้ำใจของเขาที่ชวนชวนสร้างบุญกุศลทุกกลมหายใจ

๑๗. วัดทำธุรกิจ

เคยมีข่าวว่า วัดพระธรรมกายใช้ที่ดินมาก ใช้เงินในการดูแลวัด พัฒนาพระ เณร อุบาสก อุบาสิกามาก ก็เลยมีการทำธุรกิจการค้าเพื่อหาเงินใช้จ่ายในวัด ข่าวนี้กราบขอความกรุณาให้หลวงพ่อดีใจด้วย ?

โยม ธุรกิจไม่ใช่เรื่องของพระ ที่เราเป็นอยู่ได้ทุกวันนี้ จริ่งๆ แล้วใช้หลักง่ายๆ ที่หลวงพ่อดัดปากน้ำภาษีเจริญ ท่านให้เอาไว้ รวมกับหลักการของคุณยายอาจารย์อุบาสิกาจันทร์ ซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ของพวกเรามาแต่ต้น หลวงพ่อดัดปากน้ำ ให้คาถาเรียกเงินสร้างวัดไว้ ๓ บท คือ

มนต์บทที่ ๑ กวาดวัดให้สะอาด เพราะถ้าวัดสะอาดแล้วคนที่เขาดำรงใจมาทำบุญ สมมุติว่าตั้งใจจะมาทำสัก ๑๐ บาท มาถึงเห็นวัดสะอาดสะอาด น่าเย็น น่าเดิน แม้กระทั่งนานอนในศาลา จากเดิมที่คิดจะทำบุญ ๑๐ บาท ก็มีสิทธิ์เพิ่มเป็น ๑๐๐ บาท ถ้าตั้งใจทำบุญ ๑๐๐ บาท ก็เพิ่มขึ้นอีกเป็นเงาตามตัว

อุปกรณ์ทำความสะอาดนี้สำคัญมาก อย่ามองไม้กวาด มองผ้าขี้ริ้ว หรือถึงขยะว่ามันเป็นไม้กวาด ผ้าขี้ริ้ว ถึงขยะที่สกปรกโสโครก แต่ขอให้มองว่าของเหล่านี้ คือเทพธิดาแห่งความสะอาด ไม้กวาดที่เรากวาดขยะมีฤทธิ์ดึงดูดสมบัติดีดลไปไม้กวาดมาได้นะ ทั้งผ้าขี้ริ้ว ทั้งถึงขยะ มีมนต์เรียกสมบัติของพระศาสนาติดอยู่ทั้งนั้น

แล้วท่านก็ยังบอกว่า วัดที่ไม่รักษาความสะอาด โยมมาครึ่งใด ศาลาก็รก กุฏิก็รก คนที่สร้างศาลาเอาไว้ สร้างกุฏิเอาไว้ให้ มาที่ไรก็เห็นรก วันหลังเราอยากได้เพิ่มอีกหลังไปบอกเขาอีก เขาก็จะบอกว่า

ก็หลังนี้ยังไม่มีปัญญาทำให้สะอาด แล้วจะเอาอีกหลังมาให้รักอีกทำไม
ตอนนั้นก็คงได้หน้าชากันบ้าง แต่ถ้าเราทำให้สะอาดไว้ตลอดเวลา เขา
จะนั่ง นอน ยืน เดิน ก็สบาย จังหวะดีๆ เขาอาจจะเข้ามาถามเองว่า
“หลวงพ่อบอก อยากได้อีกสักหลังหนึ่งไหม? ถึงไม่มีเงิน ผมจะไปตามพรค
พวกมาสสร้างให้” **นี่คือเสน่ห์ของความสะอาด หรือมนต์เรียกสมบัติ**
ของหลวงพ่อดาวพากน้ำ ภาชีเจริญ

มนต์บทที่ ๒ ขยันเทศน์ ท่านบอกต่อว่า รักจะสร้างวัด พัฒนา
วัด ให้ขยันเทศน์ โยมเอาข้าวมาให้ฉันที่วัดแล้วยังไม่เทศน์ให้ฟัง ไม่มี
ธรรมะติดใจกลับ แล้วจะคบกันทำไม ?

วิธีเทศน์หรือเรื่องที่จะเทศน์ก็ง่ายๆ ให้ดูหน้าโยมว่าทุกข์
เรื่องอะไร มีปัญหาเรื่องอะไร แล้วก็เทศน์ให้ตรง เทศน์ให้เจาะใจ เหมือน
บ่งหนองออกจากแผล โยมสบายใจแล้ว ก็จะมาช่วยพัฒนาวัดเอง
เพราะคิดว่าเงินที่ช่วยทำบุญไปเป็นโลกียทรัพย์ที่หลวงพ่อบอกจะให้คืน
กลับมาเป็นอริยทรัพย์ ซึ่งยิ่งใหญ่มากกว่ามาก

มนต์บทที่ ๓ ขยันนั่งสมาธิ ท่านบอกว่าต้องสอนให้ญาติโยม
นั่งสมาธิด้วย เพราะถ้านั่งสมาธิเข้าถึงธรรมกายแล้วจะมองเห็นช่องทาง
สร้างบุญได้ทะลุปรุโปร่ง จะสร้างวัดหรือสร้างอะไรก็ทำเสร็จทั้งนั้น นอก
จากนี้คุณยายอาจารย์ ซึ่งเป็นศิษย์เอกของหลวงพ่อดาวพากน้ำ ภาชี
เจริญยังบอกว่า “...ท่านนะ เวลาโยมถวายเงินทำบุญอะไรมา รับเอา
เงินไปทำเรื่องนั้น ทำให้เร็วที่สุด เท่าที่จะเร็วได้ อย่าเอาเงินไปกำไว้
รับปากจะสร้างศาลา ได้เงินมาต้องรีบสร้าง ว่าจะสร้างกุฏิต้องรีบสร้าง
ยิ่งกว่านั้นจะต้องทำอะไรๆ ให้เขาเห็นผลเร็วที่สุด”

จากมนต์ทั้ง ๓ บทนี้รวมทั้งหลักการที่คุณยายอาจารย์ให้ไว้
เราก็เอามาตีความกัน ตีความแล้วก็กำหนดกิจกรรมของวัดให้สอดคล้อง
รองรับกับหลักการจนครบทุกอย่าง

ตกลงแม้ตอนแรกเขาไม่คิดจะสร้างอะไรให้ แต่เขาก็ได้ความ
สะดวก ความเรียบร้อยพร้อม เตียวเขาก็มาช่วยเราเอง ก็เท่านั้นแหละ

ที่มาของเงินเข้าวัด เราได้เงินมาสร้างมาพัฒนาวัดกันอย่าง
นี้ ไม่ได้ไปขายอะไร หรือทำธุรกิจอะไรหรอกนะ

๑๘. วิธีฝึกสาธุชนที่มาวัด

ไม่ทราบว่ที่วัดพระธรรมกายทำอะไร คนจึงมาที่วัดกันเป็น พันๆ หมื่นๆ มามากอย่างนี้ แล้วยังมีระเบียบ เรียบร้อยอีกด้วย แปลกจริงๆ

วัดพระธรรมกาย ใช้ระบบที่ว่า ใครก็ตามเมื่อมาถึงวัดแล้ว เราจะฝึกคุณธรรมให้ทุกคนมีวินัย มีความเคารพ และมีความอดทน ให้มีคุณธรรม ๓ อย่างนี้ก่อน

ยกตัวอย่างเช่น เมื่อญาติโยมมาถึงวัด ก็ฝึกให้เขานั่งเป็นแถว เป็นแนว โดยเอาเลื้อปูเป็นแถวๆ แล้วก็ทำจุดที่แถวหน้าให้เขาดู เวลานั้นต้องนั่งให้ตรงกับจุด ซึ่งส่วนมากก็นั่งกันได้เป็นแถวดี สำหรับผู้ที่ยัง นั่งไม่ตรงจุด เราก็หาเด็ก ๒-๓ คน ให้เป็นคนคอยเชิญเขามา นั่งให้ตรงจุด หรือตรงคอกคนหน้า ใครเข้ามาใหม่ เด็กก็เชิญเขามา นั่งต่อๆ กันไป เพราะฉะนั้นมีมาเท่าไรก็นั่งเป็นแถวหมด เราก็ฝึกวินัยกันง่ายๆ อย่างนี้

พอเลิกนั่งสมาธิ เลิกเทศน์หรือเลิกพิธีแล้ว ก็ให้สวดมนต์ทำ วัตรก่อน เป็นบทยาวประมาณ ๑๕ นาที ขณะสวดมนต์เราก็มีเด็ก เตรียมผ้าเช็ดเลือด ซึ่งซักแล้วบิดหมาดๆ มาวางไว้ที่หัวเลือด พอสวด มนต์เสร็จเขาก็ลุกออกจากที่ ส่วนหนึ่งก็จะไปเช็ด และม้วนเลือดเก็บ ส่วนพวกที่ไม่ได้เช็ดเลือด ก็มีเด็กอีกชุดหนึ่งเตรียมไม้กวาดส่งให้ อีก ชุดเตรียมไม้ถูพื้น ผ้าขี้ริ้ว เมื่อญาติโยมที่มาวัดได้ช่วยกันกวาด ได้เช็ด เลือด ได้ถูศาลาแล้ว เขาก็มีความรู้สึกผูกพัน มีความเป็นเจ้าของ วัด อาติตย์หน้า ก็อยากมาอีก

เวลารับประทานอาหาร ทางวัดมีอาหารแจกให้ เราก็เชิญเขา มาเข้าคิวรับอาหาร ไปนั่งรับประทานกันเป็นกลุ่มๆ เสร็จแล้วก็ให้

ช่วยกันล้างจาน โดยจัดที่สำหรับล้างจาน เช็ดจาน คว่ำจานไว้ให้เรียบร้อย

เราใช้คำว่า เชิญรับประทานอาหาร เชิญล้างจาน เชิญเช็ดเสื่อ เป็นคำสั่งที่แฝงอยู่ในคำเชื้อเชิญ เป็นคำสั่งที่ไพเราะ เขาก็ทำตาม คำเชิญไปเรื่อยๆ ในที่สุดเราก็จะได้คนที่มีวินัยเกิดขึ้นทั้งวัด

เมื่อล้างจานได้ เช็ดเสื่อได้ ถูศาลาได้ ทำไมจะขัดล่วมให้เราไม่ได้ ในที่สุดเขาก็เลยช่วยกันทำเอง **แล้วทั้งวัดก็สะอาดด้วยฝีมือคนมาวัด** พวกเราตั้งแต่เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส พระในวัดมีหน้าที่ช่วยกันเตรียมอุปกรณ์การทำความสะอาด นอกนั้นญาติโยมทำกันเอง แล้วเขาก็ชมกันเองว่าวัดสะอาดจัง เป็นระเบียบจัง ความจริงเราไม่ได้ทำเขาทำให้ แต่เราฝึกเขาขึ้นต้น แล้วประคับประคองให้เขาได้รับความสะดวกในบั้นปลาย

ระหว่างนั้นเราก็ฝึกคุณธรรมขึ้นไปเรื่อยๆ ฝึกสมาธิให้ สอนหลักธรรมให้เขามีความรู้ มีคุณธรรมติดตัวไป แล้วเขาก็ชอบใจติดใจไปตามคนมา ไปชวนกันมา กลายเป็นลูกโซ่อย่างนี้ เริ่มต้นไม่ยากหรอก วัดไหนๆ ก็ทำได้

๑๙. วิธีชวนคนมานับถือพระพุทธศาสนา

ทำอย่างไรจึงจะชักชวนให้คนที่ไม่นับถือพระพุทธศาสนา ให้
เขามานับถือคะ ?

การที่เราจะชักชวนให้ใครมานับถือพระพุทธศาสนานั้น พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์เอาไว้ตั้งแต่ตอนที่พระองค์เพิ่งตรัสรู้ใหม่ๆ
ในวันเพ็ญเดือน ๓ คือวันมาฆบูชา เทศน์บทนั้นก็คือบทที่เราเรียกว่า
“โอวาทปาฏิโมกข์”

พระองค์ทรงบอกว่าการที่จะไปชักชวนให้ใครมานับถือพระ
พุทธศาสนาตามอย่างเรานั้น ผู้ไปชวนจะต้องสามารถปฏิบัติตนให้เป็น
ตัวอย่างที่ดีก่อน เพื่อเอาชนะใจคนที่ จะเข้ารับการสอนเสียตั้งแต่ต้นมือ
ซึ่งจะทำให้ได้ผลดี และไม่หนักแรงจนเกินไป คำสอนของพระองค์
ประกอบด้วยหลัก ๖ ประการ คือ

๑. อนุปวาโท ไม่ว่าร้ายกันด้วย ต้องไม่สอนศาสนาด้วยวิธีพูด
กระทบกระทั่ง โจมตี แดกดัน ค่อนขอด เยาะเย้ย เหยียดหยามผู้อื่น

๒. อนุปมาโต ไม่ทำร้ายกันด้วย ต้องไม่สอนศาสนาโดยวิธี
ใช้กำลัง ใช้อาวุธ เข้าข่มขู่ บังคับ ทำร้ายหรือรังแก ข่มเหงให้เขาเชื่อ

๓. ปาฏิโมกเข จ ส่วโร สำรวมในพระปาฏิโมกข์ด้วย ต้อง
สำรวมระวังความประพฤติของตนให้ดีงามเหนือกว่าเขา คือมีศีลธรรม
มีวินัย มีมารยาท มีวัฒนธรรมสูงกว่าเขา เพื่อให้เป็นที่ตั้งแห่งความ
เลื่อมใสศรัทธาตั้งแต่นั้น

๔. มตตญญตา จ ภตตสฺสมี เป็นผู้รู้ประมาณในภัตตาหาร
ด้วย ต้องเป็นคนไม่เห็นแก่กิน ไม่เห็นแก่ปากแก่ท้อง

๕. ปณตญ จ สยนาสนิ ที่นอนที่นั้งอันสงัดด้วย ต้องไม่อยู่อาศัยในที่พลุกพล่าน หรือมีที่อยู่หรรษาใหญ่โตเกินจำเป็น แต่ให้เลือกอยู่ในที่สงบสงัด

๖. อธิจิตเต จ อาโยโค ประกอบความเพียรในอธิจิตด้วย ต้องหมั่นฝึกสมาธิให้แก่กล้ายิ่งขึ้น เพื่อเข้าถึงธรรมกายตามลำดับ และโดยไม่ทอดธุระ อ่างเหตุขัดข้องต่างๆ

เมื่อปฏิบัติตนเคร่งครัดครบทั้ง ๖ ประการนี้แล้ว ก็เป็นอันประกันได้ว่า งานเผยแผ่พระศาสนาย่อมได้รับความสำเร็จอย่างแน่นอน โดยไม่เหน็ดเหนื่อยจนเกินไป และจะไม่ได้รับการต่อต้าน กระทบ กระทั่งรุนแรงใดๆ จากฝ่ายอื่น เพราะไม่ได้ทำตัวเป็นศัตรูของใคร

๒๐. วิธีบอกบุญสร้างวัด

หากไม่เป็นการรบกวนใครขอความกรุณาให้ท่านเล่าถึงวิธีการ
สร้างวัดพระธรรมกายโดยสังเขป และวิธีการบอกบุญ
ในการสร้างวัดด้วย ท่านในการดำเนินงานในระยะเริ่ม
แรกมีเท่าไร ได้โดยคร้ฐจากการแสดงธรรมอย่างไร
(พระที่เข้าอบรมรุ่นคัมภีรชา ๒๕๒๙ เรียนถาม)

ท่านเริ่มต้นมีเท่าไร ตอบว่า จำได้ติดหูติดตาติดใจว่ามีอยู่
๓,๒๐๐ บาทเป็นเงินเริ่มต้น พร้อมกับคณะดำเนินการ ฝ่ายชายก็มีอยู่
๑๐ กว่าท่าน ฝ่ายหญิงก็อีก ๑๐ กว่าท่าน รวมแล้วไม่ถึง ๓๐ คน แม้
เงินจะน้อย แต่ว่าเราใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ยอมให้ตกให้หล่น

ที่สำคัญที่สุดเมื่อรับบริจาคเพิ่มมาแล้ว ก็ทำตามสัญญาที่
บอกกับประชาชนโดยเร็วพลัน ไม่เอาไปแช่เย็นไว้ จนกระทั่งเขา
สงสัยว่า เอ...เจ้าอาวาสท่านกักเงินเอาไว้ทำไม เมื่อไรจะสร้างสักที่
สงสัยจะเตรียมเก็บไว้สักกระมัง เรื่องจะสักหรือไม่สัก กลายเป็นข้อ
สงสัยเราเสียแล้ว เพราะฉะนั้นได้เงินมาแล้วจึงต้องรีบทำ แต่เราก็ไม่
ทำอย่างมีหนี้ บอกบุญเขามา พอได้ส่วนที่เป็นเสาคือหลังคาก็ลงมือสร้าง
แต่ว่าเขายังไม่ได้รับบริจาคให้พอทำพื้น

เพราะฉะนั้นขั้นต้นเราก็เอาดินเอาทรายลงไว้ก่อน สร้างหลัง-
คาแล้วก็ใช้งานไปได้พักหนึ่ง พอมีเงินบริจาคมาอีก ก็เอาหินเกร็ดลง
ใช้กันได้อีกพักหนึ่ง ต่อมาเขาบริจาคพื้นมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบ
พื้นปูนซีเมนต์แผ่นหนึ่งราคา ๑๐ บาท ๘๐ สตางค์ ถ้าปูเต็มพื้นที่จะต้อง
ใช้งบประมาณเกือบล้านบาท แต่เมื่อยังหาเงินไม่ได้ ก็ค่อยๆ ปูกันไป
ระหว่างนั้นก็บอกบุญเรื่อยไป

“โยมช่วยบิณฑบาตกันทีละ ถ้ายังไม่บิณฑบาต ก็ทนนั่งบนทรายกันไปก่อน” จะมาโทษอะไรกับเรา เราอุตส่าห์ช่วยดูแลการก่อสร้างให้ขึ้นก็ดีแล้ว นี่ทำให้โยมใช้นะ ถ้าพระใช้แค่กุฏิหลังนิดเดียวก็พอ แต่นี่ทำให้โยมใช้ เพราะฉะนั้นโยมไปหาเงินมาก็แล้วกัน พระจะทำให้ เราทำกันอย่างนี้ จะไม่ยอมทำอะไรที่เป็นภาระก่อหนี้ เพราะถ้าเราทำอะไรที่เป็นหนี้ เกิดเป็นอะไรตายไปในวันนี้ก็แบกหนี้แยะ

รับเงินจากประชาชนแล้ว พอจะทำอะไรลงไปได้ เราก็ทำรวบรวมจนกระทั่งได้เสาแล้ว ได้หลังคาแล้ว ลงมือทำเลย พื้นไม่ได้ก็ช่าง ไว้ว่ากันวันหลัง แต่ถ้าได้เสาแล้วโครงสร้างด้านบนยังไม่ได้ มีแต่เสาโตะเต่า มันก็ไม่น่าดู อาจต้องรอรเวลารวบรวมเงินสักกระยะ ก็ต้องปรับกันให้พอสมควรแก่เหตุการณ์

ที่ถามว่าทุนในการดำเนินงานในระยะแรกได้มาด้วยการแสดงธรรมอย่างเดียวหรือ? ตอบว่าไม่ใช่ แต่เราได้มา ๒ ทาง คือ

๑) ได้ด้วยการเทศน์ให้กับคนที่มาวัด แล้วเขามีจิตศรัทธาบริจาคให้

๒) ได้ด้วยการออกไปตามเจ้าภาพ ใครที่เป็นคนมีศรัทธาในพระศาสนา พอเรารู้เข้าเราก็ไปเชิญเขามา เขาก็มาบริจาคสร้างให้ เมื่อเขาสร้างให้แล้ว เราก็ใช้งานอย่างเต็มที่ รักษาความสะอาดอย่างดี

ปรากฏว่าต่อมาเขาไปตามพรรคพวกมาสร้างเพิ่มขึ้นให้อีก ก็มีข้อสังเกตว่า สิ่งที่เราบอกว่าจะสร้างนั้นจะต้องมีประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ และเมื่อสร้างแล้วก็ต้องรักษาความสะอาดกันอย่างดี ในการเทศน์ก็ต้องเทศน์จนกระทั่งเขามั่นใจได้ว่า เรื่องนั้นเขาเอาไปใช้ในชีวิตจริงๆ ได้ ไม่ใช่สักแต่ว่าเทศน์ๆ เรื่องบอกบุญอย่างเดียว

ยกตัวอย่างสักเรื่องก็แล้วกัน อย่างที่เรามาอบรมวันนี้เรา

พูดกันเรื่องการพัฒनावัด จากเรื่องที่ได้ฟังมาตั้งแต่ต้น หรือกิจกรรมที่ทำมาเมื่อตอนบ่ายนี้ บางท่านดูแล้ว อาจสงสัยว่า เอ๊ะ..จะได้อะไร อ้อ..ได้ ลีครับ ไม่ต้องมากหรอกครับ

เช่น กระดาษแผ่นนี้ ที่หลวงพ่หลวงพี่ได้ไปแล้วช่วยเขียนส่งมาให้ อย่างน้อยหลวงพ่หลวงพี่ก็ได้ความคิดกันแล้วว่า อ้อ...กลับไปนี่ จะต้องทำแผนผังวัดให้ดีขึ้น ขณะนี้โบสถ์อยู่ตรงไหน ศาลาอยู่ตรงไหน กุฏิอยู่ตรงไหน เราจะต้องไปวางแผนให้ใช้ได้สะดวก ต่อไปนี้จะสร้างอะไรก็ตามจะต้องมาขยับในกระดาษเสียก่อน ให้เห็นชัด แล้วจึงไปสร้างของจริงกัน

พูดง่ายๆ ศึกษาครั้งนี้นับกันในแผ่นกระดาษก่อน คือเรียกประชุมกัน มาปรึกษากันในกระดาษแผ่นใดๆ โดยไปรังวัดที่ดินจริงๆ ของเรามานี้ แล้วย่อสัดส่วนลงมาบนไม้อัด จากนั้นตัดกระดาษเป็นรูปศาลา เป็นรูปกุฏิ แล้วก็มาขยับเลื่อนเอา ใครมีความเห็นอย่างไรก็ว่ามา เรารบกันบนแผ่นกระดาษเสียก่อนแล้วจึงไปรบกับของจริง

เพราะฉะนั้นท่านสามารถนำเอาการอบรมครั้งนี้ไปใช้ได้เป็นประโยชน์พอสมควรทีเดียว หรือถ้าจะยิ่งกว่านี้ บางแห่งถ้าทำได้ ก็ลองทำดูนะ ของเราเมื่อเริ่มสร้างวัดเราเอาไม้มาทำแผนผังอย่างที่ว่านี้ แล้วเอาดินน้ำมันมาปั้น เอากระดาษมาตัดเป็นรูปจำลองสิ่งก่อสร้าง แล้วเอารอบแก้วครอบพลาสติกมาครอบเอาไว้ จากนั้นก็เอาไปตั้งไว้ให้ชาวบ้านให้ประชาชนเขาได้รับรู้

พอเขาเดินมาเห็นเข้า อ้อ...จะสร้างโบสถ์มีลักษณะอย่างนี้ มีศาลาอย่างนี้ กุฏิอย่างนี้ แคเขาเดินมาเห็นเข้า เขาว่า

“เอ๊ะ...กุฏิน่ารักจังเลย มีเจ้าภาพหมดหรือยัง”

ยังเลย “เอาไปเลยๆ ผมจะบริจาคสร้างให้ ราคาเท่าไร?”

โธ่ไม่ใช่หน่อยเลยนะ”

ก็ไม่ใช่ไรนี่ โยมก็ไปตามญาติๆ มา ลักพักเดียวคงได้หรรคนำ เขาก็ไปตามมาจริงๆ แล้วก็ได้จริงๆ

การที่เราทำผังแบบจำลองเอาไว้ให้ เท่ากับบอกเขาว่า

๑) ได้รับกันมาแล้วบนแผ่นกระดาษ ได้ตกลงเห็นพ้องต้องกันแล้ว

๒) รู้แล้วว่า จะพัฒนาวัดตรงจุดไหน เห็นได้ชัดเจนแล้วว่ามีสัดส่วนอย่างไร

๓) ผังแบบจำลองกำลังบอกบุญแทนพระนะ โยมที่ผ่านไปผ่านมา ใครอยากจะได้รับส่วนไหนก็มาจองกันเลย

ทั้งหมดที่อธิบายมานี้ อย่ามองข้ามข้อปลีกย่อยเหล่านี้ะครับ ทุกข้อเคยมีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการสร้างวัดพระธรรมกายมาแล้วทั้งนั้น

๒๑. สร้างคนสำหรับสร้างวัด

ที่สร้างวัดพระธรรมกายมานี้ มีทุนเท่าไรหาเงินมาได้อย่างไร จึงสร้างวัดได้ใหญ่โตอย่างนี้ (พระเรียนถามมา)

เรื่องนี้ถูกถามมามาก คือเมื่อเริ่มสร้างวัด เราเริ่มขุดดินก่อนแรกเมื่อวันมาฆบูชา ปี พ.ศ.๒๕๑๓ ขณะนั้นเรามีเงินก้อนอยู่ ๓,๒๐๐ บาทเท่านั้น แต่เมื่อตอนจะลงมือสร้าง คุณยายอาจารย์อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง ท่านไม่ได้มองที่เงิน แต่ท่านมองที่คนที่จะมาช่วยกันสร้างวัด

ขอฝากข้อคิดไว้กับพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาด้วยว่า การมองที่เงินของคนบางคนได้ก่อให้เกิดปัญหานำรำคาญแก่วัดพระธรรมกายมาก มีคนพูดว่าวัดนี้รวยแล้วบ้าง พูดว่าวัดนี้ได้เงินจากคอมมิวนิสต์ จึงมีทุนสร้างวัดได้ใหญ่โต สาธุชนก็พากันมาวัดมากมายผิดปกติ สงสัยจะล่องลุ่มผู้คน เป็นเรื่องแปลกนะครับ เมื่อมีอะไรที่มันผิดปกติเกิดขึ้น หรือผิดความเคยชินสักหน่อย เรื่องเหล่านั้นจะกลายเป็นผิดปกติไปหมด

คุณยายอาจารย์เมื่อจะเริ่มลงมือสร้างวัด ก่อนหน้านั้นท่านคัดคนฝึกคนอย่างเคร่งครัด ฝึกเอาจากผู้ที่มาวัดนั้นแหละ ผมเองก็ไม่ได้ตัวว่าถูกคัด ภายหลังจึงทราบว่าท่านดูจากความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม ดูศีลตั้งแต่เป็นฆราวาส ดูความประพฤติต่างๆ ท่านดูของท่านเจียบๆ ท่านดูและคัดมาเรื่อยๆ ว่าพอที่จะเป็นกำลังในการสร้างวัดได้หรือไม่

จากลูกศิษย์ของท่านที่มีมากมาย ท่านคัดเลือกมาเพียง ๓๐ คนเท่านั้น ขณะนั้นที่บวชแล้วมีอยู่องค์เดียว คือพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย) เจ้าอาวาส ผมเองก็ยังไม่ได้บวช

ท่านเรียกพวกเราเข้ามาบอกว่า **ต่อไปนี่เราจะสร้างวัด เป็นวัดใหญ่ ซึ่งชาติหนึ่งเราคงสร้างได้วัดเดียว เพราะฉะนั้นเราจะสร้างวัดนี้ให้ดีที่สุด** และเพราะจะเอาให้ดีที่สุดนี้แหละ ทุกคนจึงต้องระดมความคิดมาให้เต็มที่ และเพราะจะต้องระดมความคิดให้เต็มที่นี้แหละ แน่แน่นอนเลยที่เราจะต้องมีเรื่องทะเลาะกันแน่ เพราะจะเอาให้ดีที่สุด

แล้วท่านก็พูดว่าให้ทุกคนถามตัวเองเสียเดี๋ยวนี้ว่า **ถ้าทะเลาะกันแล้ว เกียวกัณแล้ว ใครที่คิดว่ามันอดจะโกรธกันเสียไม่ได้ละก็ให้ถอยไปเป็นกองเสียบ้างอยู่ข้างหลัง ถ้าใครคิดว่าทะเลาะกันแล้ว เกียวกัณแล้ว ไม่โกรธกัน พร้อมทั้งจะให้อภัยกัน ให้ขึ้นมาข้างหน้ามาเป็นผู้นำ**

ขณะนั้นคุณยายกับหลวงพ่อัมมชโย ซึ่งบวชได้ยังไม่ครบพรรษา ท่านนั่งเป็นประธานทั้งสองท่าน วันนั้นก็มีผู้ที่กล้ายืนยันตัวเอง ๗-๘ คน จาก ๓๐ คนที่คัดมา มีคนที่กล้ายืนยันว่า **ถ้าทะเลาะกันแล้ว จะไม่โกรธกันเพียง ๗-๘ คน ผมก็เป็น ๑ ใน ๗-๘ คนนั้น ใน ๗-๘ คนนี้มีที่เป็นหญิงด้วย ซึ่งท่านก็ยังมาปฏิบัติธรรมกันเป็นประจำจนถึงทุกวันนี้ ส่วนที่เป็นชายขณะนี้บวชหมดแล้ว**

จากนั้นเราก็ลงมือสร้างวัดกัน ถามว่าเวลาประชุมกันทะเลาะกันบ้างไหม ก็จริงอย่างคุณยายอาจารย์ว่า **เราทะเลาะกันทุกครั้งเลย เรื่องไม่ทะเลาะอย่ามาพูด คนตั้งหลายคนช่วยกันทำงาน เหนื่อยเต็มที่กันทุกคน ทำไมจะไม่ทะเลาะกัน**

ทะเลาะกันแล้ว ถามว่าโกรธไหม? **ทำไมจะไม่โกรธ แต่ว่ามีติดตรงนี้คือ ไม่ผูกโกรธกัน ตอนเถียงกันโกรธแน่ ชะๆ..เราอดุส่ำหัดคิดแทบตาย เราว่าดีที่สุด พอเสนอไปแล้วดันพูดมาได้ว่า ไม่ได้ความหรอก ปิดโอ้...ทำไมจะไม่โกรธ ก็เรายังเหาะไม่ได้นี่**

ถามว่าโกรธไหม โกรธสิ แต่ไม่ผูกโกรธ ชนิดที่ว่าทีเอ็งข้าไม่ว่า ทีข้าเอ็งอย่าไว้วาย แบบนี้ไม่มี ถึงจะโกรธ แต่ว่าพอไปล้างหน้าล้างตากินน้ำล้างอีกสองอีก ก็ค่อยคลายโกรธ ค่อยมาประชุมกันใหม่ แต่บางทีมันขัดกันแรงๆ เหมือนกัน โกรธเอาสิๆ เชียวแหละ

แต่คุณยายท่านก็รู้ใจ พอเห็นโกรธกันมากๆ ชักหน้าแดงหน้าเขียวกันขึ้นมาแล้ว ท่านทำอย่างไร รู้ไหม? พอท่านเห็นทำไม่ดี ท่านจะส่งเสียงเข้ามาก่อน

“หยุดๆ อย่าประชุมต่อเลย มานั่งสมาธิกันก่อน” แล้วท่านก็นำนั่งสมาธิ เข้ากลางของกลาง กลางของกลาง ไปเรื่อยๆ ดวงค์พระให้ใจสบาย พอนั่งใจสบายเห็นองค์พระเห็นดวงปฐมมรรค ก็ลืมโกรธ เรื่องที่เถียงกันเมื่อกี้ก็ลืมโกรธแล้ว มาประชุมกันใหม่ได้ แต่บางทีสารภาพกันตรงๆ ละ ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดมา บางทีมันขัดคอกันอย่างแรง นั่งสมาธิไม่เห็นองค์พระเสียตั้งหลายวัน มีดเลยก็แล้วกัน

คุณยายอาจารย์ พอถึงเวลาท่านก็เรียกให้มานั่งสมาธิด้วยกัน เรื่องงานพักก่อนไม่ประชุมแล้ว ท่านดูลูกศิษย์ของท่าน ทั้งที่เป็นพระ ทั้งที่เป็นฆราวาส ดูว่าใจใสดีทุกคนหรือยัง ถ้ายัง ท่านจะเปรยขึ้นมาเลย ว่า “งานอะไรก็วางไว้ก่อนนะ ยายว่ามานั่งสมาธิกับยายก่อนเถอะ” นั่งไปสัก ๓-๔ วัน พอใจใสดี ก็ลืมเรื่องที่ทะเลาะกันเถียงกัน แล้วก็ว่า เรื่องงานกันใหม่ เราทำกันอย่างนี้ตลอดมา เพราะฉะนั้นงานก็เลยราบรื่น ไม่ขัดกันเอง นี่ก็เป็นเหตุแห่งความสำเร็จประการหนึ่ง

ทีนี้ถึงเวลาหาเงิน บอกกันตรงๆ เพื่อว่าหลวงพ่อดองจะได้เอาตำราหาเงินนี้ไปใช้ในการก่อสร้างวัดของท่านบ้าง เปิดได้กันเลยว่าตำราหาเงินนี้จริงๆ แล้ว หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (พระมงคล-

เทพมณี) ท่านให้มา ไม่ใช่คิดได้เอง แต่ท่านไม่ได้ให้โดยตรงกับพวกเรา
หรอกนะ ท่านให้กับรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำฯ

ท่านเจ้าคุณราชโมลี (ณรงค์ จิตญาโณ) ซึ่งขณะนี้มีรณภาพ
ไปแล้ว วันจะย้ายมาสร้างวัดกันที่นี่ ท่านเจ้าคุณท่านบอกตำรา
หาเงินของ หลวงพ่อวัดปากน้ำฯ ให้ ท่านว่าเป็นสูตรเลยว่า

สูตรที่ ๑. ต้องช่วยกันรักษาความสะอาด ท่านบอกว่าวัดไหน
ๆ ก็ตาม ถ้าปล่อยให้สกปรกรกรุงรัง ใครเข้ามา ใจมันเหี่ยว นั่งสมาธิ
ไม่ทน เวลาฟังเทศน์ก็ไม่เข้าไปในใจเขา แต่ถ้ามันโล่งเตียนละก็
ธรรมะจึงจะเข้าไปในใจได้ พุดง่าย ๆ อาณิสสในการทำวัดให้สะอาด คือ

๑.๑ ตัวเองก็ขึ้นบาน

๑.๒ ผู้มาเห็นก็ใจเบิกบานแจ่มใส เลื่อมใสศรัทธาตาม

จากหลักนี้แหละ ท่านขยายความว่าถ้ากวาดวัดให้ดี กวาดกุฏิ
ให้ดี แล้วปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นละก็ เวลาโยมมาวัด จะอ่านหัวใจโยมให้
ฟังก็ได้ว่า ที่แรกตั้งใจว่าจะทำบุญสัก ๑๐-๒๐ บาท แต่พอเห็นสะอาด
ร่มรื่น น่าสนับสนุน โยมควักเพิ่มเป็น ๑๐๐ บาทเลย ไม่เชื่อก็ถามใจ
ตัวเองดูว่าจริงหรือไม่จริง

ตรงกันข้ามถ้าโยมมาถึงวัด กุฏิก็ไม่ได้กวาด ศาลาก็ขึ้นฝุ่นหนา
เตอะ มาที่ไรเห็นหมาขี้เรื้อนนอนอยู่ทุกที่เลย มาเที่ยวแรกก็อย่างนั้น
เที่ยวที่สองก็อย่างนั้นอีก

พอหลวงพี่หลวงพ่อกวาดออกปากว่า “โยม ขอกุฏิสักหลังเถอะ”
ถ้าโยมยังไว้หน้าพระก็อาจจะบอกว่า “แหม ตอนนี้เศรษฐกิจไม่ดี” แต่
ถ้าไม่ไว้หน้า ก็ตอบเปรี้ยงออกไปเลย “หลวงพี่นะ หลังเดียวก็ยังไม่
มีปัญญากวาด จะเอามาทำไมให้รกยิ่งขึ้นไปอีก” อย่างนี้เรียกว่า ฉีกหน้า
พระเลยนะ

สูตรที่ ๒ ต้องเทศน์ให้โยมฟัง โยมเอาข้าวมาให้ฉันถึงวัด ไม่ต้องไปหุงเอง เพราะฉะนั้นเมื่อโยมมาถึงวัดแล้ว อย่าให้โยมกลับไปเปล่าๆ เทศน์ให้โยมฟังด้วย ถ้าเทศน์ไม่ได้ ก็อ่านพระไตรปิฎกให้ โยมฟังก็ยังดี โยมจะได้แง่คิด แล้วเอาไปใช้ทำมาหากินให้ร่ำรวย พุดง่าย ๆ **หลวงพ่หลวงพ่อย่าฉันแปล่านะ** เอาธรรมะมาตอบแทนให้โยมด้วย โยมให้สิ่งของเป็นทาน ก็ขอให้พระเอาธรรมะเป็นธรรมทานให้โยมเกิด ปัญญาติดตัวกลับไปด้วย ฟังพาอาศัยกันอย่างนี้ พอโยมใช้ธรรมะแก้ ปัญหาชีวิตได้แล้ว ไม่ช้าก็กลับมาช่วยกันสร้างวัดบำรุงวัด ไม่ต้องออกไปบอกบุญให้เหนื่อย

สูตรที่ ๓ สอนให้โยมนั่งสมาธิ ให้ภาวนา “ลัมมา อะระหัง” เข้าไว้ ถ้าโยมถาม “ลัมมา อะระหัง” ดียังไง? เอาเถอะพอเข้าถึง ธรรมกาย เข้าถึงมรรคผล นิพพานแล้ว ดีแน่ๆ แต่ถึงแม้จะไม่ได้ถึง อย่างนั้นก็ดี

ดียังไง? ดีคือ เวลาเมื่อเรื่องราวทุกข์ร้อน วิ่งมาหาหลวงพี่ หลวงพ่อไม่ไหว เพราะอยู่ไกล โยมเคยลัมมา อะระหัง พออยู่บ้านก็ หลับตา ลัมมา อะระหังๆๆๆ เรื่อยไป พอใจนิ่ง ใจใส ใจสงบดี เดี่ยวก็ เห็นช่องทางที่จะแก้ไขไปเอง

โยมก็จะรู้คุณค่า อ้อ..ลัมมา อะระหังดีอย่างนี้ ธรรมะดีอย่างนี้ พระศาสนาดีอย่างนี้ ถึงเวลาก็มาร่วมกันทำบุญทำทาน แล้วมาช่วยกันสร้างวัด นี่ก็เป็นตำราหาเงินอีกสูตรหนึ่งที่หลวงพ่อดัดปากน้ำฯ มอบไว้ให้

สรุปว่าเมื่อกวาดวัดเตียน โยมก็ชอบมานั่ง เมื่อเทศน์อยู่เป็นประจำโยมก็มาเป็นประจำ โยมมาถึงวัดมาก โยมไม่นิ่งดูตายหรอก เห็นเราสร้างโน่นสร้างนี่ ประเดี๋ยวโยมก็ควักเงินช่วย ยิ่งโยมมามากเท่าไร

ก็มีเงินช่วยสร้างวัดมาก ก็ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกครั้งไป

ที่สำคัญอีกอย่างคือ ที่ญาติโยมเขากุสุมจอร์ริบบริจาค
ช่วยเหลือก็คือ เมื่อทางวัดรับปัจจัยจากญาติโยมแล้ว ที่เคยบอกว่า
จะสร้างอะไร ก็ให้รีบๆ สร้าง ให้เขาเห็นว่าเราทำจริงๆ แล้วก็
ประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ อย่าไปเอาของเอาเงินของเขามาเก็บไว้
เฉยๆ

คุณยายอาจารย์ของพวกเราท่านให้หลักการข้อนี้ไว้ด้วย วัด
ของเราจึงขยายได้อย่างรวดเร็ว

๒๒. เสน่ห์ของวัด

วัดพระธรรมกายมีแรงศรัทธาอย่างแรงกล้าจากญาติโยมทุก
สารทิศ ใช้วิธีอย่างไรครับ ? (พระเรียนถามมา)

วิธีทำให้วัดมีเสน่ห์น่าเข้า คนมีเสน่ห์ใครๆ ก็อยากเข้าใกล้
อยากไปหา เสน่ห์ คือเครื่องดึงดูดใจ เสน่ห์ของวัด คือเครื่องดึงดูด
ใจให้คนอยากมาเข้าวัด

เสน่ห์ที่แรงที่สุด คือความสะอาด ถ้าเกี่ยวกับสถานที่ ถาม
ว่าจุดไหนของวัดที่คนมุ่งไปหามากที่สุด ก้าวแรกที่ญาติโยมลงมาจากรถ
เขาถามหาอะไรก่อน? คำแรกเลย คือส้วมอยู่ที่ไหน? หรือห้องน้ำอยู่
ที่ไหน? เขาไม่ถามหรือว่า เจ้าอาวาสอยู่ที่ไหน หรือหลวงพ่อ หลวงพี่
ที่สอนบาลีรูปนั้นรูปนี้ที่เทศน์เก่งๆ อยู่ที่ไหน เขายังไม่ถาม แต่เขาถาม
ว่า ห้องน้ำห้องส้วมอยู่ที่ไหน?

เพราะฉะนั้นสิ่งแรกที่จะต้องทำ และต้องทำให้มีเสน่ห์ให้ได้
คือความสะอาดของห้องน้ำ และของบริเวณสถานที่

ถ้าความสะอาดภายนอกอย่างนี้ยังทำไม่ได้ เรื่องอื่นอย่าไป
พูดถึงเลย ทำไม่ได้หรือครับพระคุณเจ้า เมื่อเรารักษาความสะอาด
สถานที่ได้แล้ว หน้าทีของพระมีอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑) ศึกษาและฝึกตนเองตามพระธรรมวินัย

๒) รู้พระธรรมวินัยแล้วสอนคนอื่นให้รู้ตาม

ถ้าพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ หลวงพ่หลวงพี่ทั้งหลายครับ ถ้า
อยากจะทำให้วัดของเราเป็นศูนย์รวมศรัทธาของคนละก็ ศีลของเราต้อง
ดี สมาธิของเราต้องดี แล้วความรู้ทางด้านปริยัติของเราก็ต้องดี ต้อง

ให้ครบเครื่อง ยิ่งกว่านั้น ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเราต้องขยันเทศน์ ถ้าจะให้วัดของเราเป็นที่รวมคนให้เป็นที่รวมแห่งศรัทธา ก็มีความจำเป็นว่า อย่าฉันพริกครับ ฉันแล้วต้องเทศน์ แต่ก่อนจะเทศน์ก็ต้องค้นคว้า ถ้าไม่ ค้นคว้า ก็ไม่มีปัญญาเทศน์ เพราะฉะนั้นโดยรวมแล้ว ถ้าจะให้ ญาติโยม หลังไหลมาวัด ก็ต้องทำ ๓ อย่าง คือ

๑) ทำวัดของเราให้สะอาดด้วยการปัด กวาด เช็ด ถู

๒) ทำตัวของเราให้สะอาดด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาของเรา

๓) ทำตัวของเราให้เป็นที่พึ่ง หรือเป็นประโยชน์ของญาติโยม ด้วยการเทศน์ การสอน จะเทศน์ด้วยภาคปริยัติ หรือจะเทศน์ด้วยการนำญาติโยมปฏิบัติก็ตามถนัด

ถ้าทำได้ครบทั้ง ๓ อย่าง วัดของพระคุณเจ้าจะเป็นที่รวม ศรัทธาของญาติโยมเองครับ

๒๓. อบรมธรรมทายาท

วัดพระธรรมกายรับอบรมธรรมทายาท ทำไมจึงไม่รับผู้มีความ
รู้น้อย เห็นรับแต่นิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัย ?

ที่เราทำกันอยู่ขณะนี้ ธรรมทายาทจะต้องมีอายุน้อย ๑๕
ปี เด็กอายุ ๑๕ ปี ความรู้ชั้นไหน? ประมาณ ม.๓ นะ

ถามว่า ทำไมผู้ที่มีความรู้น้อยกว่านั้น เช่น ป.๓ ป.๔ ป.๖ จึง
ไม่ค่อยรับ ไม่ใช่ไม่รับ เขาไม่มาตนเอง

พวกที่เข้าอบรมธรรมทายาทของที่นี่ เรามีหลักสูตรสอนให้
เวลาหลวงพ่อสอนก็ต้องตีประเด็นว่า **คนที่เข้าอบรมส่วนมากมีความ
รู้โดยเฉลี่ยอยู่ระดับไหน ก็ต้องเริ่มจากตรงนั้น** ผู้ที่มีความรู้ชั้นประถม
แล้วก็อายุน้อยด้วย มาดูลาดเลาแล้วเห็นว่า มาเข้าอบรมแล้วคงไม่ค่อย
จะเข้าใจ หรือตามเขาไม่ทัน ก็เลยไม่มาอบรม

ถ้าเข้ามาอบรม คนสอน ก็คงจะเหนื่อยจัดทีเดียว แต่ก็มีการ
อายุมากสักหน่อย จบ ป.๔ นี้ละ แต่ว่าได้ทำงานทำการมาบ้าง ผ่าน
โลกมาแล้ว

เพราะฉะนั้นถึงแม้เรียนมาน้อยไม่ได้จบชั้นมัธยมกับเขา แต่
ว่าก็ผ่านโลกมาพอสมควร สามารถที่จะฟังเทศน์แล้วตามทัน รับการ
อบรมได้ทันก็มี ประเภทนี้ก็มีมาร่วมบวชด้วยทุกปีนะ ก็ไม่ได้กีดกันใคร
เลย

ขอยืนยัน เพราะว่าวัดเป็นของกลาง ของสาธุชน ของชาว
พุทธทุกคนนะครับ

๒๔. อาหารวัด

วัดพระธรรมกายนำอาหารมาเลี้ยงคนที่มาวัด เอามาจากไหน
มากมาย ?

ข้าวปลาอาหารที่จัดเลี้ยงญาติโยมนี ส่วนใหญ่เขาก็ขนมา
ทำบุญ โยมบางท่านก็ขนข้าวมาเลย ๖ กระสอบ นานูโมทนาไหมล่ะ
บางท่านขนน้ำมันพืชที่ใช้ทำกับข้าว ขนมาให้ครวละ ๗-๘ ปีบ
วุ้นเส้นก็มี ผักเป็นคันรถ ไข่ไก่เป็นคันรถ บางคนมีกำลังน้อยก็ทำตาม
น้อย ตามกำลัง ก็ขนมาถือมาเท่าที่พอจะเอามาทำบุญได้

ถ้ามาก่อนวันงาน มาอยู่จุดงค์ก่อน ก็เอาไปส่งไว้ที่โรงทาน
ที่ครัวของวัด บางคนมาในวันงานเลย เขาก็อาจจะทำอาหารมามาก
เป็นพิเศษ นำมาถวายพระ แล้วแบ่งส่วนหนึ่งไว้รับประทาน ก็ตามแต่
จะคิดจะทำกัน อาหารจึงมีพอเผื่อแผ่สำหรับทุกคนที่มาทำบุญ แม้ว่า
บางคนจะไม่ได้เตรียมอาหารอะไรมาเลยก็ตาม

บางท่านไม่ค่อยถนัดด้านอาหาร เลยขนไม้กวาดทาง
มะพร้าวมาให้ ๒,๐๐๐ อัน ไม้กวาดอ่อนส่งมาให้ ๕๐๐ อัน ก็มาเป็น
ของอย่างนั้น แต่พอคำนวณเป็นเงินแล้วก็มากมาย แต่ว่าจะมาเป็นรูป
ไหนก็ตาม เราพยายามรักษา ถนอมใช้อย่างดีที่สุด ให้เกิดประโยชน์
สูงสุด เพื่อให้ญาติโยมได้บุญกันเต็มที่

เรื่องอาหารนี้ เราคำนึงถึงทั้งอาหารใหม่และอาหารเก่าของ
คน คือให้เขากินอิ่มแล้วต้องให้ถ่ายออกด้วย งวดนี้จึงสร้างห้องน้ำ
เพิ่มขึ้นอีก เมื่องานกฐิน (๒๕๒๔) มีห้องน้ำอยู่ ๖๐๐ ห้อง งวดนี้สร้าง
เพิ่มอีก ๔๐๐ ห้อง จะได้กินง่าย ถ่ายสะดวก เอาให้ลือไปเลยว่า วัด
พระธรรมกายมีส้วมมากที่สุดในประเทศไทย ก็มีที่มากกันอย่างนี้แหละ

๒๕. อย่าว่าแต่เขา

ผมอยากทราบว่ามียูวิธีอย่างไร ที่จะทำให้เจ้าอาวาสมีความตื่นตัวรักความก้าวหน้า คือที่วัดของผมมีโยมอยู่ ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งอยากจะพัฒนา อีกฝ่ายไม่อยากจะพัฒนา ทำอย่างไรดีครับ ? (พระเรียนถามมา)

สำหรับเรื่องนี้ ถ้าหลวงพ่หรือเจ้าอาวาสของวัด หรือพระอุปัชฌาย์ของเรา ท่านไม่ค่อยจะตื่นตัว เราไปทำอะไรท่านไม่ได้หรอกครับ แต่มีวิธีอยู่อย่างหนึ่ง ที่จะทำให้วัดของเรา ตัวของเราก้าวหน้า คือ

๑) กฎที่เราอยู่เองต้องทำให้ดี ให้สะอาดเรียบร้อย

๒) ตัวเราเองต้องตั้งใจศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อยไป

ทำอย่างนี้ รอเวลาไว้ แล้วระหว่างนั้นก็อบรมญาติโยม อบรมสามเณร อบรมเด็กวัด ทำอะไรได้ก็ทำกันไป เอาให้เต็มที่อยู่ไปท้อ

ที่ท่านถามมานี้ ผมขอถามท่านคำเดียวว่า ถ้าเขาให้ท่านเป็นเจ้าอาวาสวันนี้ ท่านจะสามารถพัฒนาวัดได้จริงหรือเปล่า ไม่แน่นอนครับ เพราะพอลงมือทำงานเมื่อไร คนของเราเองนั่นแหละ จะแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย อีกฝ่ายหนึ่งจะไม่เห็นด้วย ไม่ต้องมาก ลองให้สามเณรที่มีอยู่แล้วไปทำความสะอาดวัด ทำง่ายๆ ให้ไปกวาดใบไม้ ท่านจะพบว่าสามเณรฝ่ายหนึ่งก็คงจะเห็นด้วยว่าดี แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็อาจจะนึกว่า แหม...หลอกใช้งานเราอีกแล้ว

ยกตัวอย่างนะ ทำอะไรขึ้นมาแล้ว ที่จะได้รับคำชมอย่างเดียวยังไม่มี ถูกด่าอย่างเดียวยังไม่มี ขนาดโจรยังมีคนชมเลย ใครชม? ก็โจรพวกเดียวกันนั่นแหละ ชมกันเอง ในเมื่อโจรก็ยังมีคนชม แล้วก็มี

คนดี เราเองเป็นพระก็เหมือนกัน บ้างก็ชม บ้างก็ติ

พวกหนึ่งบอกว่า “ดีแล้วไปบวชเถอะท่านเอ๋ย โลกมนุษย์นี้มันวุ่นวาย” อีกพวกหนึ่งบ่นพึมพำ “หนุ่มๆ แ่่นๆ มาบวช เอาเปรียบสังคม บวชกินข้าวชาวบ้านนี่” อ้าว..เป็นอย่างนั้นไป

เพราะฉะนั้น ขอให้ท่านถามตัวเองว่า **ขณะนี้ท่านอดทนต่อการโต้แย้งได้ไหม** ถ้ายังอดทนต่อการโต้แย้ง การคัดค้านไม่ได้ ให้รีบฝึกเสียให้ได้ **วิธีที่ดีที่สุดคือนั่งสมาธิให้มากๆ** ถึงคราวท่านเป็นเจ้าอาวาสแล้ว จะได้ไม่ต้องลำบากใจ เชื่อว่าเจ้าอาวาสของวัดท่านก็อยากจะพัฒนาหรอก แต่ว่าถูกโยมฝ่ายหนึ่งโจมตี อีกฝ่ายหนึ่งสนับสนุน

จนกระทั่งท่านนึกปลงว่า “เออ..กูก็แก่ป่านนี้แล้ว จะต้องมาเถียงกับชาวบ้านทำไม อีกหน่อยกูก็ตายแล้ว มึงไปทะเลาะกันเองเถอะ” แล้วท่านก็เลยไม่พัฒนาอะไร

ถ้าตัวของท่านผู้เขียนจดหมายนี้มาถาม ยังฝึกตัวเองให้ใจหนักแน่นไม่พอ อีกหน่อยพออายุเท่ากันกับเจ้าอาวาสองค์นั้น ท่านก็คงถูกพระหนุ่มๆ รุนตอไปข้างหน้า ด่าให้แบบเดียวกันอย่างนี้แหละระวังเถอะ

สัมภาษณ์พิเศษ

ฝ่ายวิชาการ อาศรมบัณฑิต ผู้รวบรวมคำถาม-คำตอบในหนังสือหลวงพ่อดอกปัญหา ได้ไปนมัสการเรียนถาม **พระภูเบศ ฌานาภิญโญ** ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานก่อสร้างต่างๆ ของวัดพระธรรมกาย เมื่อเย็นวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๒ เพื่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจากที่พระภิกษุภิกษุคุณได้ตอบปัญหาไปแล้ว

ก่อนอื่น ใคร่ขอแนะนำให้ท่านผู้อ่านทราบพื้นฐานการทำงานของท่านสักเล็กน้อย ท่านฌานาภิญโญ จบการศึกษาวိศวะกรรมโยธา จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๖

ท่านเริ่มเข้าวัดพระธรรมกายตั้งแต่ยังเป็นนิสิตเกษตร ปีที่ ๔ โดยเข้ารับการอบรมธรรมทายาท รุ่นที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๔ จบการศึกษาแล้วได้อุปสมบท ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยมี**พระเทพวรเวที** (ช่วง วรบุญโณ ป.ธ.๙) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์ที่ **สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า** เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วย้ายมาจำพรรษา ณ วัดพระธรรมกาย

๒๖.๑ เต็นท์ยักษ์

ขอความกรุณาหลวงพี่ช่วยเล่าถึงที่มาของการสร้างเต็นท์ยักษ์ด้วยค่ะ ?

วันหนึ่งอาตมาเดินคุยมากับพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย) กราบเรียนท่านว่าอยากจะสร้างเต็นท์ใหญ่คลุมเนื้อที่ระหว่างด้านหลังของศาลาจตุมหาราชากับอาคารดาวดึงส์ ให้เป็นเต็นท์ขนาดใหญ่จุคนได้มาก แต่เดิมเวลามีกงานบุญใหญ่เราใช้เต็นท์เช่ามาเต็นท์ก็ระเกะระกะ และก่อนวันงานมักจะมีพายุใหญ่ สร้างความเสียหายให้ทุกครั้ง เต็นท์ที่กางไว้ถูกพายุพัดพัง น้ำท่วมเจ็มนอง ไม่สะดวกหลายอย่าง

แล้วอีกเหตุผลหนึ่งคือ คนงานของอาตมาจะทำงานกันตรงลานจอดรถ อาตมาก็อยากได้เต็นท์ไว้คลุมกันแดดกันฝนให้คนงานทำงานได้สบายหน่อย ท่านก็อนุญาต เลยคิดทำเต็นท์ขนาดใหญ่ เรียกว่าเต็นท์ยักษ์ขึ้นมา

เต็นท์ยักษ์นี้สร้างยากไหมคะ ?

ก่อนจะสร้าง อาตมาก็ค้นตำราดูว่าเขาทำกันอย่างไร ก็ไม่เห็นมีใครทำมาก่อน ดูตำราเมืองนอกก็ไม่มีใครทำ พอติดต่อнынโยมคนหนึ่งซึ่งเคยเรียนวิศวกรรมด้วยกันมาหา ก็ปรึกษากัน เขาแนะนำให้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณแบบ ตอนนั้นที่วัดเรายังไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ ก็เลยพากันไปขอยืมใช้ที่ AIT (สถาบันพัฒนาเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ถ.พหลโยธิน กม.๔๒ อยู่ใกล้ปากทางเข้าวัดพระธรรมกาย)

วันนั้นพอฉันเพลเสร็จก็ไปเลย กลับออกมาอีกทีก็ราวๆ ๔ ทุ่ม

มาถึงวัดก็ทำงานต่ออีก ทำอย่างนี้อยู่ ๓ วัน สร้างแบบไป ๒๒ แบบ ก็
ออกแบบจนถูกใจแล้วสร้างขึ้นมา

ค่าใช้จ่ายสร้างเดินที่นี้แพงไหมคะ ?

สร้างหลังแรกที่อยู่หน้าสโตร์ (อยู่ที่ลานจอดรถติดกำแพงวัด
ด้านหน้า) สร้างไว้ห้องหนึ่ง (๑ ช่วงเสา) ขนาด ๖x๑๔ เมตร ตกตาราง
เมตรละ ๔๙๕ บาท

หลังต่อมาสร้างอยู่ข้างศาลาจตุมหาราชิกา ในครั้งนี้ได้คุณ
ยงยุทธ ดิลกเจริญ มาช่วยซื้อของ ทำให้ราคาถูกลงเหลือตารางเมตร
ละ ๒๕๐ บาท ทั้งเกิดจากการออกแบบที่ชำนาญขึ้นด้วย

หลังต่อๆ มาราคาลดลงเหลือตารางเมตรละ ๑๙๕ บาท
(ราคาระหว่างปี พ.ศ.๒๕๒๘-๒๕๒๙)

ในการก่อสร้างแต่ละครั้งๆ จะต้องมีทุนในการก่อสร้างไว้ก่อนก็ เปอร์เซ็นต์ครับ ?

ในการก่อสร้าง บางครั้งมีทุนอยู่แล้ว เจ้าภาพเขาบริจาคไว้ให้
แต่บางครั้งก็มีอยู่ไม่ถึงครึ่ง แล้วหาบริจาคเข้ามาเพิ่ม

เคยมีใครมาขอแบบเดินที่ไปใช้บ้างไหมคะ ?

มีเหมือนกัน บริษัทใหญ่หลายแห่งเคยมาขอไป อาตมายังบอก
ว่า อ้าว...ที่นั่นมีวิศวกรอยู่แล้วตั้งหลายคน ทำไมไม่ออกแบบเองล่ะ
เขาบอกว่าของอาตมาผ่านการทดสอบแล้ว แน่นนอนกว่า ขอเถอะ

การก่อสร้างรุ่นหลังๆ เช่น ศาลา กุฏิ ในเขตวัดดงค้พระใช้ หลังคาจาก เพราะอะไรคะ ?

การก่อสร้างรุ่นหลังๆ ไม่มีความจำเป็นต้องเคลื่อนย้าย จึงใช้
หลังคาจาก ซึ่งก็มีข้อดี คือหลังคาจากถูกกว่าเด็ทท์ ๑๐% เย็นกว่า
แล้วให้ความรู้สึกที่ดีกว่า อายุการใช้งานก็ใกล้เคียงกัน แต่ต้องไม่มี
การเคลื่อนย้ายนะ ถ้าเคลื่อนย้ายจะเสียหายมาก

จากการที่หลวงพี่ต้องควบคุมงานและปฏิบัติงานเองอย่างใกล้ชิด หลวงพี่ได้พบเทคนิคอะไรเป็นพิเศษไหมคะ ?

ก็เป็นเรื่องของการใช้ทฤษฎีกับปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน อย่างเช่น
เรื่องการตั้งขาคั้งกลอง ซึ่งปกติต้องมีคนช่วยกัน ๒-๓ คน แล้วใช้ลูกตั้ง
จะใช้เวลาประมาณ ๒ นาที อาตมาเคยเอามาทำคนเดียว ตั้งบนคันทนา
ใช้เวลาตั้ง ๒๐ นาที กว่าจะได้หมุดหนึ่ง เหนือตกลอย ต่อมาเลยใช้
เทคนิคแบบมวยวัด คือให้ทุกอย่างสัมพันธ์กันหมด ไม่ต้องใช้ลูกตั้ง ใช้
เวลาเพียง ๒๐-๓๐ วินาที

ในการสร้างโบสถ์ก็ได้พบการหยุดเทคอนกรีตในคาน ซึ่งตาม
หลักเกณฑ์ทั่วไปที่เรียนกันเขาจะหยุดเทตรงกึ่งกลางคานในลักษณะ
ตั้งฉาก หรือหยุดเทระหว่างคาน แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมา การ
หยุดเทคอนกรีตแบบนี้ ถ้ามีการทรุด (Deflection) ของคานเกิดขึ้น
จะมีรอยร้าวเกิดขึ้นทันที เพราะเป็นจุดที่มีการโก่งตัวสูงที่สุด จุดนั้น
เป็นจุดที่แรงเฉือน (Shear) เท่ากับศูนย์ เราไปหยุดที่แรงเฉือนไม่เท่ากับ
ศูนย์ แต่ Moment เท่ากับศูนย์ ตรงนี้ส่วยที่สุด ต่อไปถึงคานจะมี De-
flection นิดหน่อยก็ไม่มีปัญหา อันนี้เป็นเรื่องที่ค้นพบ ไม่ตรงกับ
มาตรฐานของ ACI Code

๒๖.๒ โปสก์

แนวคิดในการสร้างโบสถ์วัดพระธรรมกายมีอย่างไรครับ ?

ในการสร้างโบสถ์ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย) เจ้าอาวาส ท่านให้หลักไว้ว่า

๑. ต้องแข็งแรง
๒. ต้องมั่นคง
๓. ต้องดูสง่า
๔. ต้องประหยัด
๕. ชั่วชีวิตนี้ไม่ต้องซ่อมแซม
๖. ต้องสร้างได้เร็ว
๗. ต้องไม่มีเสากลาง เพื่อประโยชน์ใช้สอยได้เต็มที่

เมื่อริเริ่มดำเนินการสร้างโบสถ์ ก็มีการประชุมปรึกษาหารือกันว่า จะทำอะไร จะต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือจากใครบ้าง ท่านตักสิโรดม (นายชาติชาย ตีประชา) ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้บวช ได้รับคำแนะนำจากครูสายหยุด และครูมณฑา โหระวงศ์ ให้ไปติดต่อขอแบบกับคุณสิริ สุขะวัลลีย์ ซึ่งเป็นข้าราชการกรมโยธาธิการ ท่านก็ออกแบบมาให้เป็นทรงไทย คล้ายๆ โบสถ์นี้แหละ ต่อมาเราเอาแบบมาปรับกันอีกนิดหนึ่งให้มีกำแพง ๒ ชั้น

กำแพง ๒ ชั้น เป็นอย่างไรคะ ?

คือกำแพงโบสถ์ของเรานี้สร้างซ้อนกัน ๒ ชั้น ข้างในกลวง เพื่อเป็นฉนวนกันความร้อน ผนังโบสถ์ก่ออิฐฉาบปูน แต่ช่วงตรงซุ้มด้าน หน้า และหลังโบสถ์ใช้คอนกรีตหล่อเป็นแผ่น

ข้อฟ้าของโบสถ์โค้งเข้าหากันสวยงามมาก แต่ทำไมไม่บรรจุ กันเป็นยอดแหลม เหมือนโบสถ์วัดอื่นคะ ?

ก็เพื่อความสวยงาม และความแข็งแรง เหมือนอย่างที่หน้า
โบสถ์ทำเสาใหญ่ ๔ เสาหักกัน เพื่อให้สวยงามมั่นคง สง่า เป็น Ar-
chitect Function ตามภาษาของสถาปนิก จะเรียกว่าอะไรดีละ มัน
เป็นศัพท์ทางช่างนะ เขาไม่แปลกกัน

เห็นประโยชน์อย่างไร จึงไม่ทำการแต่งโบสถ์ให้มีลวดลายวิจิตร งดงามแบบศิลปะไทยเดิม ?

การที่จะให้งดงามแบบไทยเดิมนั้น ต้องใช้ไม้เป็นส่วนที่เอามา
ประดิษฐ์ เอามาแกะสลักลวดลาย แต่ไม้สักหรือได้ง่าย ถ้าหากมีการ
ชำรุด มีการสึกหรอ จะต้องซ่อมแซม แล้วคนรุ่นหลังจะหาไม้มาใช้ได้
ยากยิ่งกว่าตอนนี้ ส่วนเรื่องการสลักลวดลาย แม้ว่าตอนนี้จะหาช่าง
ฝีมือดีๆ ได้บ้าง แต่การดูแลรักษาทำได้ยาก ต่อไปข้างหน้าช่างฝีมือดีๆ
ก็จะยิ่งหายาก ถ้าลวดลายชำรุดจะเป็นปัญหามาก หลวงพ่อธัมมชโย
ท่านไปเห็นปัญหาการซ่อมวัดอรุณฯ ซึ่งต้องใช้เวลาซ่อมถึง ๑๐ ปี
หมดเงินไป ๑๒ ล้านบาท ท่านก็เลยไม่อยากให้โบสถ์ที่เราสร้างต้องมี
ปัญหาอย่างนี้ในวันข้างหน้า

ทำไมโบสถ์นี้จึงมีห้องใต้ถุนโบสถ์ มีไว้ทำอะไร ?

การสร้างโบสถ์ ต้องการให้สง่า และต้องการให้ได้โบสถ์มีการ
ถ่ายเทอากาศบ้าง เพื่อไม่ให้พื้นโบสถ์ข้างบนมีความชื้น จึงยกโบสถ์ให้
สูงขึ้นมาจากพื้นดิน นอกจากนั้นห้องใต้ถุนโบสถ์ยังใช้เป็นที่พักของ
เก็บอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการซ่อมแซมโบสถ์ในภายหลัง ของแบบนี้ต่อๆ

ไปมันจะหมดรุ่นของมัน จะหาซื้อไม่ได้ กระเบื้องต่างรุ่นกันนั้น สีสัน
ขนาด ลวดลายจะเปลี่ยนไป ลอนกระเบื้องจะต่างไป เอามาแซมของเก่า
ไม่ได้ เรามองไปข้างหน้า เพื่อความสะดวกของคนรุ่นหลัง

ผู้ที่ควบคุมการก่อสร้างโบสถ์มีใครบ้าง ?

มีหลวงพ่ิมหา (พระชิตชัย มหาชีโต) กับอาตมา

เคยมีผู้รับเหมามืออาชีพมาดูแลการสร้างโบสถ์ไหมครับ ?

มีผู้รับเหมามาดูเหมือนกัน พอเขามาเห็นไม้แบบ ไม้นั่งร้าน
ที่เราใช้แล้ว วางเรียงไว้อย่างมีระเบียบ ถอนตะปูทุกตัวออกหมด เขา
ออกปากทันทีเลยว่า **งานของเราประณีตมาก** เขาดูออก **อาคารที่นี้**
ส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตเปลือย คือจะไม่มีฉาบปูน ถ้าฝีมือไม่ประณีต
จริงทำคอนกรีตเปลือยไม่ได้ เพราะผลงานมันจะฟ้อง อย่างเสาสถา
ปัตยกรรมกาย หรือแม้แต่ Curve ตรงลานจอดรถเราก็ใช้คอนกรีตเปลือย
หมด

ทำไมทางวัดไม่จ้างผู้รับเหมามาควบคุมการก่อสร้างครับ ?

แต่ก่อนก็จ้างผู้รับเหมา ซึ่งเป็นคนมีฝีมือมาก สร้างกุฏิต่างๆ
ในวัด สร้างหอระฆัง สร้างศาลาจากตุ่มหาราชิกา เขาเป็นคนทำงาน
ประณีต โบสถ์นี้เดิมทีก็จะให้รายนี้ทำเหมือนกัน แต่เขาบอกว่างานใหญ่
เกินกำลังของเขา เขาปฏิเสธ ก็เลยต้องทำกันเอง แล้วตั้งแต่นั้นมางาน
ก่อสร้างเราก็เลยต้องทำเองมาตลอด

มีคนเชื่อว่าโบสถ์วัดพระธรรมกายไม่มีข้อฟ้า หลวงพี่มีความเห็น อย่างไรคะ ?

มีลี มีคู่เลย แล้วมีงานยกข้อฟ้าด้วยนะ ชาวบ้านเขามาช่วยกันยก วันเทปูนข้อฟ้าโบสถ์

ข้าราชการบางหน่วยงานชวนกันหยุดงานเกือบทั้งแผนก รวมแล้วมากันราวๆ ๔๐๐-๕๐๐ คน ชักชวนกันเอง ทางวัดไม่ได้ประกาศ เขามาช่วยเทปูนกันคนละกระป๋องสองกระป๋อง คนแก่ๆ บางคนอุตสาห์ป็นขึ้นไป ไม่กลัวความสูง แต่พอขึ้นไปแล้วกลัวความต่ำ เกือบลงไม่ได้ คนงานบางคนออกปากบอกวันนี้ไม่ขอค่าแรง ขอให้ได้เทปูนสักกระป๋องเดี๋ยวก็พอ และปูนตรงบริเวณข้อฟ้าทั้งสี่ข้อ คือ ด้านหน้าสอง ด้านหลังสอง และจะมีวัตถุที่เป็นมงคล มีเงินเหรียญ มีแหวนทอง ที่ผู้มาร่วมยกข้อฟ้าเขาอธิษฐานใส่ไว้ด้วย

๒๖.๓ สภาธรรมกาย

การสร้างสภาธรรมกายเป็นความคิดของใครคะ ?

เป็นความคิดของพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมชโย) ท่านให้สร้างศาลาใหญ่ให้จุคนได้ ๑๐,๐๐๐ คนเป็นศาลาชั่วคราวกึ่งถาวร เพื่อรับคนที่จะมางานร่วมงานทอดกฐินสามัคคี ในปีพ.ศ. ๒๕๒๘

ใครเป็นคนออกแบบคะ ?

มีช่วยกันหลายคน อาจารย์มีชัย ไชยสระแก้ว จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาช่วยวางผัง คุณวีรชัย ไชยสระแก้ว (บุตรชาย อ.มีชัย ไชยสระแก้ว) จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ช่วยออกแบบโครงสร้าง ท่านมหาชิโต (ชิตชัย มหาชิโต) ช่วยดูแลการมุงหลังคา

ได้แรงงานก่อสร้างจากไหนคะ ?

แรงงานที่ได้มากที่สุด คือจากชาวบ้าน ทั้งในย่านนี้และแถวรังสิต

อาคารใหญ่ขนาดนี้ ใช้เวลาในการก่อสร้างนานแค่ไหนคะ ?

ตั้งแต่เริ่มงานเอกสาร ออกแบบและก่อสร้าง ใช้เวลารวมประมาณ ๔๕ วัน เราทำงานทั้งวันทั้งคืนนะ